DUMITRU VACARIU

AVENTURĂ DINCOLO DE TIMP

junimea

DUMITRU VACARIU

AVENTURĂ DINCOLO DE TIMP

DUMITRU VACARIU

AVENTURĂ DINCOLO DE TIMP

JUNIMEA

1990

Capitolul I Câteva lămuriri absolut necesare. Ecouri ale marii descoperiri de la Piatra Domniţei. Ceva despre focul lăuntric al Bărzăunului. Bărzăunul şi pădurea. Ilinca, Ilinca!

Cred că puţini îşi mai aduc aminte de întâmplările Bărzăunului din perioada când organiza marile lui expediţii, mai ales de colosala lui descoperire din grotele de la Piatra Domniţei. Bine, bine, ştiu că unii vor zice că nu Bărzăunul a fost adevăratul descoperitor, ci cumnatul său, Răgălie, profesor de istorie la şcoala generală din centrul comunei şi arheolog pe deasupra, împreună cu tovarăşul Nicanor, secretarul primăriei din comună şi cu doctorul Pompiliu Stănescu. Nu-i adevărat! Pe cuvântul meu vă spun! Şi nu mint nici cât e negru sub unghie în tot ce am de spus şi n-am minţit nici în tot ce-am spus altădată. De altfel, e un fapt îndeobşte cunoscut că scriitorii nu mint niciodată. Nu ei au fost adevăraţii descoperitori, ci Bărzăunul! Şi nu-i prima oară când sunt contrazis pe nedrept în această problemă atât de dificilă. Mai ales că pe lângă tot ce-am scris eu în acest sens la vremea respectivă, mai există numeroşi martori care au participat direct la descoperire: Ilinca, Virgil, Vlad, Nuţu lui Răstoacă, apoi... dar ce să mai dau atâtea nume de pomană? Ce rost ar avea să-l mai adaug şi pe Petrică Ciuraru, actor la Teatrul Naţional, ori pe alţii şi alţii? Trebuie să se ştie doar că toţi aceştia trăiesc şi pot depune mărturie cu mâna pe inimă în faţa oricărui neîncrezător faţă de cele făcute de Bărzăun atunci. Deci, n-are rost acum să mai punem în discuţie această problemă. Adică... dom’le, dom’le, asta chiar că mă scoate din sărite. Păi să nu-ţi vină să urli? Formidabilă chestie! Auzi tu cine să treacă drept descoperitori ai comorii de la Piatra Domniţei: Răgălie, Nicanor şi Pompiliu Stănescu! Exact cei care n-au făcut realmente nimic, dar au ştiut să tragă toată cenuşa pe turta lor şi să se împăuneze cu rezultatele altora. Nu, eu personal nu pot admite aşa ceva nici dacă mă picuri cu lumânarea şi de asta mă enervez ori de câte

ori vine în discuţie problema menţionată. Iertaţi, vă rog, dar Bărzăunul, om modest, cinstit ca toţi copiii de vârsta lui, plin de calităţi şi mereu îndrăgostit (pardon, asta nu ştiu exact dacă e o calitate demnă de luat în consideraţie, dar las să judece alţii mai înţelepţi), este lăsat pe ultimul plan. Mare nedreptate! Ei bine, tocmai acest fapt mă determinase să scriu iarăşi despre Bărzăun, pentru a arăta adevărul şi totodată pentru a-l apăra în faţa detractorilor, fără să bănuiesc nici o clipă ce elemente noi, de-o importanţă covârşitoare, vor interveni în viaţa sa între timp, ce întâmplări (după unii cercetători de-a dreptul fantastice) vor întări pentru eternitate profilul de mare explorator al eroului meu. Faptul în sine, deci, depăşeşte întru totul posibilităţile pixului meu. Dar, ca să nu uit şi să nu fiu oprit iar din drum într-un moment total nepotrivit pentru a da explicaţii în plus celor care mai caută încă noduri în papură, e bine, cred eu, să reamintesc unora care ştiu cât de cât despre ce-i vorba din lucrările mele anterioare şi să-i pun în temă cu elementele esenţiale pe cei care nu ştiu nimic despre faptele şi descoperirile uluitoare ale Bărzăunului. Ei bine, foarte pe scurt vreau să spun că Bărzăunul (cu acest nume a pătruns el în conştiinţa lumii fără să-şi mai poată aminti cine i-a spus pentru prima oară în acest fel), pe când avea vreo 12 – 13 ani, a descoperit, împreună cu amicii săi pomeniţi mai sus, dar el fiind eroul principal şi animatorul expediţiei, în renumitele grote de la Piatra Domniţei, o comoară de o valoare inestimabilă compusă din brăţări, coroniţe, inele şi diverse alte obiecte din aur şi argint, pietre scumpe (una singură s-a devedit a fi falsă), două sceptre bizantine, 12 pergamente vechi de 914 ani (unul mai vechi chiar cu vreo trei luni şi ceva), trei manuscrise voluminoase, tot pe pergament, cu neasemuit de frumoase miniaturi în culori reprezentând scene istorice şi biblice, şase buzdugane cu măciulie de aur masiv şi coadă de fildeş, opt paloşe cam ruginite, dar încă în stare să facă oricui cucuie zdravene dacă le foloseai cu pricepere şi o oală neagră din ceramică smălţuită, nu prea mare, a cărei utilitate pentru vremea aceea nu a putut-o nimeni stabili cu certitudine pentru început. Zic pentru început, intrucât cercetările imediat următoare au născut probleme uluitoare în jurul ei. Era şi firesc. Marele specialist în arheologie din acea perioadă, Ion Arhivan, directorul onorific al marelui muzeu din cunoscutul centru urban din apropiere, chemat la faţa locului şi arătându-i-se acele minunăţii a început imediat să strănute de emoţie şi să-şi şteargă mereu transpiraţia de pe

chelie, dând totul pe seama faptului că face alergie când vede aur. Dar nu acest fapt este important, ci ceea ce a declarat domnia sa la conferinţa de presă care a urmat imediat după marea descoperire şi la care au participat ziarişti de la cele mai cunoscute cotidiene din lume: „Oliţa aceasta, stimat şi distins auditoriu (reproduc identic după înregistrările păstrate în fonoteca de aur a subsemnatului), pare, după modesta mea părere, de o valoare incomparabil mai mare decât tot aurul şi decât toate celelalte valori pe care le vedeţi în faţa domniilor voastre. Şi ştiţi de ce? În acest moment vocea omului de ştiinţă deveni sâsâită şi mereu ştrangulată de emoţie. Şi ştiţi de ce? repetă distinsul Arhivan cu degetul întins spre oliţă, pentru că această piesă este un unicat pentru acea vreme. Ea a aparţinut cu siguranţă lui Dragoş vodă, probabil pentru un scop strict personal, pe care nu e cazul să-l fac cunoscut deocamdată marelui public, pentru a nu stârni animaţie. Mai am încă de cercetat, pe baza celor mai moderne mijloace de investigaţie, interiorul şi apoi voi conchide în totală cunoştinţă de cauză”.

Dincolo însă de nenumăratele interpretări date acestui voloros obiect de renumiţi savanţi din ţară şi străinătate, interpretări care au atins de câteva ori şi celelalte piese descoperite, rodul acelor explorări a intrat de-a pururi în istorie, uimind şi astăzi lumea prin bogăţia şi importanţa sa istorică de necontestat. Şi, cum era şi firesc, o astfel de descoperire a făcut o vâlvă deosebită pe toate meridianele lumii. Luni şi chiar ani de zile ecranele televizoarelor erau pline cu imaginea oliţei filmate din diverse poziţii, specialiştii muzeografi ţineau cu mândrie buzduganele în mână ca pe nişte morcovi uriaşi, au ţipat aparatele de radio, au răguşit mai multe milioane de telefoane şi s-au scris sute şi mii de articole şi studii în toată presa de specialitate. Pe mulţi i-a cam iritat vâlva pe care o luase această descoperire, mai ales pentru faptul că nu mai puteau în ultima vreme să mai audă pomenindu-se ca altă dată de bombe atomice sau cu hidrogen, de rachete cu rază medie sau lungă de acţiune şi, culmea-culmilor, unele războaie din orientul apropiat fuseseră oprite pentru a se da posibilitatea beligeranţilor să citească, să asculte, sau chiar să discute prieteneşte între ei despre descoperirile Bărzăunului. La drept vorbind asta era ranchiună din partea celor invidioşi şi care nu aveau alte pasiuni decât războaiele şi alte marafeturi. Dar, de... asta-i lumea. Şi mai este încă un fapt demn de menţionat: Ion Arhivan, entuziasmat la culme după vastele cercetări întreprinse asupra oliţei şi altor

obiecte descoperite, dar nu la fel de importante, a propus unei edituri publicarea unui ciclu ele 12 volume masive de comunicări şi ipoteze sub titlul „Rolul oliţei de la Piatra Domniţei în epoca feudală“. Din păcate însă nu se ştie nici azi unde s-a rătăcit rodul atâtor valoroase cercetări făcute de către domnia sa în timpul atâtor zile şi nopţi cât a stat neclintit lângă oliţă. După unele păreri e posibil ca manuscrisele domniei sale să-i fi fost sustrase de o persoană suspectă pe care, deşi o cunoaşte, după cum a declarat unor curioşi, n-o dă în vileag fiindu-i un bun amic. Dar toate acestea mai puţin contează pe lângă nemaipomenitele întâmplări ale Bărzăunului petrecute după aceea.

Îndată după marea descoperire de la Piatra Domniţei, toţi membrii celor mai însemnate expediţii, adică Bărzăunul, Ilinca, Vlad, Nuţu lui Răstoacă, Tomiţă şi alţii de care nu-mi mai amintesc exact s-au răspândit pe la fel de fel de şcoli din marele oraş apropiat de satul lor şi nu reuşeau să se mai adune împreună decât rareori, în unele vacanţe, şi atunci pe fugă. Când erau unii în sat nu erau alţii şi viceversa. Pe nimeni nu mai interesa nici soarta comorii (ajunsă, după cum se ştie, la marele muzeu din oraşul apropiat precum şi la alte muzee din ţară) şi, ceea ce a fost şi mai rău, nici descoperirea altor comori. Singurul rămas întru totul fidel visului de a descoperi noi comori sau lucruri deosebite, singurul care continua să viseze cu toată făptura sa la fel de fel de împliniri minunate era Bărzăunul. Şi asta nu pentru că dorea neapărat să devină erou sau să vorbească lumea despre el ca despre un cal breaz, ci, uite-aşa, dintr-un foc lăuntric mereu viu, pe care nici el nu ştia cum să-l definească mai bine. Vis, năzuinţă, dorinţă, de a realiza ceva frumos şi util pentru cei din jurul său? Nici el nu ştia exact şi nici măcar nu căuta o definire a acestei pasiuni. Desigur că se vor găsi și de data asta unii care vor zice cu gura strâmbă: „Cum, dom’le, după atâţia ani Bărzăunul se mai gândea să scormonească munţii ca să caute cai verzi pe pereţi? N-avea şi el de învăţat ca ceilalţi tineri de vârsta lui? Ori era un fel de taie frunze la câini?“ Ei, afle odată pentru totdeauna cei care gândesc aşa că n-au deloc dreptate, dar absolut deloc! Și, ca să fim bine înţeleşi, ...dar ce să mai lungim vorba inutil? Păi nu? La urma urmei, nu sunt tocmit de nimeni drept apărător al Bărzăunului şi nici acuzator al celor ce-l vorbesc de rău. N-are decât să zică oricine ce vrea. Şi cine crede ce spun eu, bine, cine nu, tot bine! Eu vreau doar să povestesc, pe bază de documente palpabile, fotografii, înregistrări şi fapte văzute sau auzite personal de la

Bărzăun aventurile extraordinare ale eroului meu, pentru că, sunt sigur, mulţi îmi vor da dreptate şi-l vor îndrăgi pe Bărzăun mai mult decât pe cei care nu-şi ţin pliscul şi umblă tot timpul cu coţoace. Şi mai este încă ceva care trebuia neapărat subliniat încă de la început; dar luat cu fel de fel ele explicaţii, am uitat. Încă de la primele expediţii organizate de Bărzăun atât la Peştera liliecilor cât şi la Piatra Domniţei, acesta era profund îndrăgostit de Ilinca. Iar vor sări unii şi mă vor contrazice cu tărie: „cum, dom'le, la vârsta aceea atât de fragedă, de 12 – 13 ani, sau mai puţin, cât zici că avea Bărzăunul în timpul acelor aventuri, poate fi cineva îndrăgostit atât de profund?" Ei bine, dragii mei, v-o spun în totală cunoştinţă de cauză şi cu mâna pe inimă că aşa a fost cu adevărat. Şi nu mint pe absolut nimeni cu astfel de declaraţii. Păi, nu-i aşa, iubiţi cititori? Doamne, doamne, cât de fantastici îs primii fiori ai dragostei, mai ales atunci când tot binele şi tot frumosul din lume se învârt în jurul fiinţei iubite! Şi când orice realizare a ta, de orice natură ar fi ea, bineînţeles în sensul bun al cuvântului, orice faptă demnă să bucure gândurile şi visele oricui, este închinată din toată inima fiinţei dragi. Iar Bărzăunul nu ţinea numai la frumuseţea şi puritatea acelor trăiri de demult şi la acei fiori care-l măcinau clipă de clipă, ci, pe măsură ce timpul trecea, în sufletul său se aprindeau noi şi noi văpăi, iar chipul Ilincăi căpăta valoare de ideal suprem.

În vara trecută, deci, când Bărzăunul a pornit de unul singur noua şi fenomenala sa expediţie, abia împlinise 17 ani şi patru luni. Şi tot timpul, de la primele lui expediţii şi până în vara precedentă, Bărzăunul devenise tot mai convins că în grotele de la Piatra Domniţei mai pot fi descoperite multe, foarte multe lucruri senzaţionale, însă practic n-a mai găsit timpul potrivit să se deplaseze până acolo. Şi cine altul s-ar mai fi încumetat să-i țină hangul în asemenea aventură, când era bine ştiut de orice membru al fostelor expediţii, că până la Piatra Domniţei, dacă nu te înghite mocirla ori dacă nu devii mii de fărâme prin colţii de stâncă ai prăpăstiilor şi hârtoapelor de tot soiul, atunci te pot pune pe fugă urşii, mistreţii, lupii sau alte dihănii de care cei mai mulţi se temeau. Iar dacă scapi de toate astea, atunci poţi păţi ceva la fel de păcătos dacă nu şi mai rău: te poţi rătăci prin întunecimile şi păienjenişul mlaştinii mai ceva ca-n junglă şi te-nvârţi apoi în jurul aceluiaşi loc până ameţeşti ori începi să-ţi dai singur cu pumnii în cap şi să te-nvinuieşti că ţi-ai făcut-o cu mâna ta. Aşa cum vă spun, dragii mei, Bărzăunul nu se gândea însă la asemenea năprazne, întrucât era singurul din sat care nu

se rătăcea niciodată prin pădurile mlăştinoase sau printre atâtea culcuşuri de sălbăticii nemaiumblate de picior omenesc şi ajungea mereu în condiţii bune nu numai la Piatra Domniţei, şi chiar şi la Peştera liliecilor, printre țancuri şi hăuri de nepătruns, sau în alte locuri şi mai spăimoase. Are omul ăsta ceva de mare explorator în el. Şi mai are încă ceva: ambiţie şi o curiozitate mereu trează spre lucruri deosebite. Şi mai are o dorinţă arzătoare de a izbuti cu orice preţ în tot ce-şi propune, mai ales când e vorba să afle Ilinca despre izbânzile sale. Ce să mai vorbesc, are tot ce-i este necesar unui tânăr dornic să împlinească un lucru de excepţie şi să vorbească lumea (mai ales Ilinca) despre el frumos, nu ca despre alţii care fură noaptea găini de prin coteţele vecinilor, dau iama prin vii sau livezi, ori strică petrecerile tinerilor de la căminul cultural cu fel de fel de teribilisme. Veţi zice poate că dacă Bărzăunul e aşa de grozav precum zic eu, de ce a lăsat să treacă atâta timp fără să se mai ducă la Piatra Domniţei sau în alte locuri unde sunt comori. Perseverenţă-i asta? Ei, na, că asta mă face chiar să râd. Păi nu vă spuneam şi mai înainte? N-a găsit momentul potrivit. Ş-apoi... parcă ăsta-i singurul caz când anumiţi oameni nu-şi pot realiza visele cum doresc şi atunci când doresc? fie, he, câţi n-au păţit la fel înaintea sa! Dar să fim clari: n-a găsit momentul potrivit din cauză că în cele câteva vacanţe care au trecut de la descoperirea comorii despre care am relatat anterior a mers în unele tabere pioniereşti din ţară şi străinătate, a învăţat să conducă maşina fratelui său, Matei, pe care a izbit-o o dată de un grad spărgându-i farurile şi boţindu-i o aripă şi, peste toate astea, s-a legat de el o boală neiertătoare: poezia! Da, dragii mei, Bărzăunul este tot mai aprig chinuit de gândul că fără poezie viaţa nu-şi are nici un rost. Adică, pentru el, poezia este la fel de necesară ca aerul şi ca apa. Şi nu trece măcar o singură zi fără să scrie două-trei strofe, uneori chiar pagini întregi. Când era mai mic i-a scris Ilincăi o scrisoare în versuri de 24 de pagini, iar la sfârşit a mai adăugat şi un P.S. în proză de vreo 4 pagini, în care s-a simţit dator să-i dea unele explicaţii mai mult de ordin sentimental. Dar asta înainte de descoperirea comorii. Deci, n-aş vrea ca cineva să creadă că boala respectivă s-a legat de el în ultimul timp, din snobism sau fandoseală, şi că până acum n-a avut habar ce-nseamnă să scrii poezii. După unele spuse ale unor persoane demne de toată încrederea se poate dovedi că poezia a intrat în viaţa Bărzăunului o dată cu dragostea sa pentru Ilinca. Iar acest fenomen nu poate fi datat exact. Multe

poezii pe care le scrie le arde după aceea cu hotărârea fermă de a se lăsa cu desăvârşire de asemenea activităţi. Dar ţi-ai găsit! A doua zi o ia iar de la capăt cu şi mai mari eforturi. Are multe manuscrise din diverse perioade de creaţie pe care le păstrează cu grijă într-un dulăpior tainic, de care nici măcar maică-sa nu ştie. Aaaa, uitasem să mai spun că a şi publicat câteva dintre ele pe la diverse reviste, a câştigat chiar şi două premii importante, iar o editură i-a promis că-l va include neapărat în planul ferm pentru anul 1990, cu o plachetă de 86 de pagini. Ce mai încolo-încoace, Bărzăunul e poet, chiar dacă el, din prea multă modestie, nu vrea să recunoască acest adevăr. Şi, cu toate aceste calităţi atât de mult râvnite de marea majoritate a tinerilor, Ilinca tot nu vrea să-i acorde atenţia cuvenită, spre nemărginita lui tristeţe. Iar el continuă s-o iubească aidoma marilor romantici şi toate visele sale prind aripi de aur doar atunci când se gândeşte la ea.

Aşadar, grotele de la Piatra Domniţei au rămas în memoria Bărzăunului nu numai ca nişte locuri ale unor descoperiri de excepţie ci, mai cu seamă, ca un vad menit să-i aducă noi şi noi satisfacţii de ordin spiritual şi sentimental şi ca o chemare veşnică spre noi aventuri. Aceste speranţe şi convingeri ale sale a vrut de mai multe ori să i le împărtăşească Ilincăi şi, împreună cu ea, să pună bazele unor noi expediţii de mai largă anvergură, însă Ilinca din visele sale de poet îndrăgostit devenea tot mai străină de Ilinca cea de toate zilele, de care se apropia tot mai greu şi nu era în stare să-i pună nici măcar o întrebare de felul ăsta: „Nu vrei să mai mergem o dată pe vechile cărări, Ilinca?“ Nici măcar n-o putea întreba. Ei, na, acum sigur că iar o să fiu întrebat: „Păi de ce n-o întreba, dom’le? Ce, Bărzăunul era mut? Ori poate Ilinca mânca oameni şi-i era frică de ea?“ Greşeală gravă, dragi cititori!... Şi să fim înţeleşi, astfel de întrebări pot pune numai cei care n-au iubit cu adevărat niciodată ori nu au în ei respectul pentru cel mai sfânt sentiment numit dragoste! Păi nu?... Ori, de pildă, cei care, atunci când se întâlnesc cu fiinţele iubite, preferă să spună glume de prost gust, ca să pară „daţi dracului”, ori să se ia la harţă cu alţi imberbi pentru a-şi demonstra bărbăţia. Dar Bărzăunul nu era din ăştia. În timiditatea lui feciorelnică îi era mai uşor să dărâme un munte decât să spună acea expresie unică în frumuseţea ei: „te iubesc”. Ş-apoi, dragii mei, nu zice nimeni că Bărzăunul şi Ilinca nu discutau când se întâlneau şi nu râdeau uneori de mama focului de fel de fel de situaţii ieşite din comun, îndeosebi de

unele ghiduşii tare apetisante ale lui Nuţu lui Răstoacă, devenit acum un munte de om, halterofil recunoscut în toată ţara, cu premii şi peste hotare, care, cu toată bâlbâiala sa, era un mucalit fără pereche. Mulţi dintre bâlbâiţi sunt foarte spirituali, deoarece, exprimându-se mai greu, au timpul necesar să se gândească mai îndelung la poantele pe care urmează să le spună. Dar dacă cineva ar fi stat deoparte şi s-ar fi uitat cu atenţie la Bărzăun în momentele când râdea cu gura până la urechi, sau se avânta în diverse consideraţii, şi-ar fi dat imediat seama că bietul tânăr devenise un monument al suferinţei din iubire, că ochii săi o ocoleau pe Ilinca dinadins, pentru că altfel în focul lor s-ar fi topit nu numai Ilinca, ci întregul univers! Pe cuvânt! Şi... vai de capul ei tinereţe! Cine zice că atunci când eşti tânăr ai fericirea în mână e un dobitoc. Sută-n sută!

Bărzăunul se născuse, după cum o mare parte dintre cititorii mei ştiu prea bine, într-un sat din apropierea unei păduri uriaşe, cu culmi şi ţancuri ce se întind până dincolo de hotarele zărilor, cu poieniţe singuratice înflorite cu ochi de iezi şi căprioare, cu cascade şi prăpăstii învăluite de legende de o frumuseţe neasemuită, cu poteci care duc pretutindeni şi nicăieri, peste care singurătatea coboară cu aripi de ciocârlie...

De cum a învăţat să meargă, pădurea l-a atras ca o a doua mamă şi l-a adoptat pentru totdeauna ca pe cel mai credincios fiu. Dacă Bărzăunului i s-ar face o analiză amănunţită s-ar putea determina cu certitudine că întreaga sa făptură, mai ales făptura sa spirituală, e împlinită din flori, frunze, ramuri de brazi, fagi, stejari, din urcuşuri şi coborâşuri brăzdate de raze multicolore şi de triluri de păsări, din bulboane şi hăuri, din poiene şi culmi, din izvoare de lună plină şi freamăt nostalgic de ramuri şi din nesfârşita chemare a depărtărilor şi singurătăţii... Numai gândurile şi dorurile sale (mai ales dorurile), de s-ar putea şi ele diseca aidoma unor corpuri materiale, s-ar putea constata că au adâncimea hăurilor fără de sfârşit şi frământarea bulboanelor de la picioarele stâncilor unde se adună cascadele, că uneori adorm şi se trezesc în tristeţile verzi ale mlaştinilor, ori se risipesc în zboruri de vulturi negri peste ţancurile cu gheare de cremene... Iată de ce Bărzăunul nu poate fi înţeles uşor de către oricine şi nici acceptat în anumite situaţii ca om normal. Ptiu, doamne, auzi vorbă şi la mine: om normal! Daţi-mi un om total normal din orice parte a planetei şi-i fac statuie de ciocolată!

Vă spuneam, deci, că Bărzăunul aştepta cu o nerăbdare chinuitoare noua lui întâlnire cu grotele de la Piatra Domniţei. Îl

atrăgeau locurile acelea cu o chemare tainică, din ce în ce mai stăruitoare, ca şi cum în grote s-ar fi aflat Ilinca, ori întreaga sa fiinţă risipită în tot ce se afla acolo... Şi, cu fiecare zi ce trecea, ajungea tot mai mult la convingerea că noua călătorie spre acele locuri pustii va trebui s-o facă neapărat singur la început. Dar de ce anume singur, nu-şi putea da seama nici el.

Se hotărî, aşadar, ca expediţia pe care o visa cu atâta intensitate s-o întreprindă, de va fi vreme frumoasă, chiar în prima duminică din vacanţa de vară care se apropia cu paşi repezi. Era ultima vacanţă din viaţa sa de elev.

Terminase clasa a XI-a al doilea, deşi... Pe primul loc era fiul inspectorului şcolar Benţa, considerat pe drept cuvânt cel mai bun matematician şi fizician din clasă, dar la limba română, istorie şi engleză nu făcea două parale. Toţi ştiau acest fapt. Ei, şi cu toate astea, notele mari curgeau gârlă şi acolo! Şi bineînţeles că media generală era cu câteva sutimi mai umflată ca a Bărzăunului. Dar cine o umflase chiar în asemenea hal nu ştia nimeni. Acest fapt l-a determinat pe bietul nedreptăţit să-i spună într-o convorbire particulară dirigintelui că încă mai sunt cazuri de nedreptate pe lumea asta şi că...

— Nu fi amărât, bre Ticule (prenumele Bărzăunului era Constantin şi mulţi, printre care şi dirigintele, îi spuneau Ticu), l-a întrerupt părinteşte dirigintele, sunt ele nedreptăţi şi mai mari în viaţa unui om, dacă-i vorba pe-atâta şi nu trebuie să ne-mpiedicăm neapărat de ele, mai ales când avem un ţel frumos în viaţă, cu care nu se prea pot lăuda mulţi. Tu eşti „TU” şi talentul tău nu ţi-l poate lua nici Ivan Turbincă, dacă ar trăi sau dacă ar putea veni din poveste. Mai ai un an şi închei şi etapa asta din viaţă în condiţii excepţionale. Ş-apoi, dragul meu, ce mai tura-vura, crezi tu c-o să întrebe cineva vreodată pe ce loc ai terminat clasa a XI-a? Nici vorbă de-aşa ceva. Păstrează-ţi calmul.

— Da, numai că..., încercă Bărzăunul să mai spună ceva, dar fu întrerupt iar:

— Dă-i naibii pe cei cu pile ori cu ochelari de cai! Tu să fii sănătos, că...

— Belelele curg gârlă, încercă să glumească, râzând strâmb, Bărzăunul.

— Da, curg, pentru că aşa-i în viaţă.

— O fi cum ziceţi, dar eu să stau cu braţele încrucişate şi să mă uit cum mi-o iau alţii înainte, fără să aibă dreptul, numai doar pentru faptul că au pile sau... ochelari de cai?

— Nu zice nimeni să faci aşa ceva. Şi dirigintele se uită lung la Bărzăun, de parcă atunci l-ar fi văzut pentru prima oară, apoi se adresă cu o voce mult apăsată şi-n acelaşi timp puţin ironică: Dar acum ce vrei?... Să te judeci la Tribunalul de la Haga? Tu eşti în stare s-o faci şi pe asta!

Şi dirigintele, întrucât era foarte grăbit, găsi cu cale că-i mai bine să încheie astfel de discuţie zburlind părul Bărzăunului şi trăgându-i o pleasnă prietenească peste scăfârlie.

Bărzăunul crescuse destul de voinic. Din prichindelul de altădată, pistruiat şi neastâmpărat, mereu pus pe gâlceavă cu cei mai mari, se împlinise acum un brad de om (avea deja 1,80 m în înălţime), frumos la chip, cu ochi albaştri, visători ca ai unui trubadur veşnic îndrăgostit de pădure, de flori, de animale, de gângănii, de amurguri calme şi... mai ales de Ilinca. Ei, asta-i culmea! Precis că mulţi se supără cumplit de faptul că pomenesc atât de des numele acestei înfumurate, care totdeauna pare grăbită când se întâlneşte cu oricine, chiar şi cu Barzăunul, ori le răspunde tuturor la bonjur cu o fluturare grăbită de mână şi cu un zâmbet care-i încremeneşte pe toţi. Nu pot trece însă cu vederea nici faptul că Ilinca era considerată pe drept cuvânt una dintre cele mai frumoase fete din marele oraş unde învăţa şi nu-i puţin lucru să te numeri printre cele mai frumoase între câteva sute de mii de femei. La vârsta ei de 18 ani şi câteva luni (era mai mare cu aproape un an ca Bărzăunul), sucise deja capetele mai multor tineri şi nu numai tineri. Marele ei vis era să ajungă actriţă sau cântăreaţă de muzică uşoară. Toţi, de altfel, care o cunoşteau, îi prevedeau un viitor strălucit. Şi frumoasă, şi deşteaptă, şi foc de talentată!

În ultimele zile care-l despărţeau de vacanţă, când toţi se frăsuiau în toate felurile, ba cu pregătirea festivităţilor de sfârşit de an, ba cu organizarea sărbătoririi unor majorate, ba cu premiile, cu buchetele de flori pe care să le ofere profesorilor, ori cu alte chestii din astea, Bărzăunul a umblat mai mult prin magazine. Tocmai primise remuneraţia pentru un grupaj de poezii publicate într-o revistă bucureșteană şi avu cu ce să-şi cumpere o lanternă nouă, câteva baterii şi alte fleacuri mai puţin costisitoare. Tare ar mai fi avut nevoie de o pereche de Adidaşi şi de un rucsac, dar de unde atâţia bani?

Nu mai are rost acum să vă spun cum a fost la festivitatea de premiere, ce laude i s-au adus Bărzăunului pentru succesele sale la unele olimpiade şi concursuri de poezie, nici de faptul că cele trei cărţi şi două broşuri oferite ca premiu le mai primise şi cu

alte ocazii şi le văzuse de nenumărate ori prin vitrinele librăriilor la „Cărţi cu preţ redus”. Mare noroc însă că pe lângă cărţile respective mai primise şi o cutie de creioane colorate de care nu mai avusese din clasele primare şi pe care se hotărî s-o ofere nepotului său de frate, Mirel, fiul lui Matei. Acesta împlinise chiar în vara aceea cinci ani şi darul i se potrivea de minune.

Când se văzu în autobuzul care-l ducea în satul său şi, mai cu seamă, când zări în depărtare crestele munţilor atât de îndrăgiţi, oftă uşurat şi tot drumul nu se gândi decât la expediţia pe care urma s-o întreprindă la Piatra Domniţei în prima duminică frumoasă.

Capitolul II Plecarea în noua expediţie. Întâmplarea cu ursoaica şi cei doi pui. Nedreapta învinuire a Bărzăunului. Un cântec din inimă închinat pădurii

De cum ajunse acasă începu cele mai febrile pregătiri în vederea unei depline reuşite a expediţiei, fără să sufle o vorbă nimănui. Nu mai ieşea seara prin sat de teamă să nu scape vreun cuvânt necumpănit care i-ar fi putut periclita intenţiile. Prima duminică trecu fără nici un rezultat, întrucât încă de sâmbătă după-amiază năvăliseră pe cer nori negri şi era de presupus o vreme ploioasă şi neguroasă. Dar în zorii zilei din cea de a doua duminică îşi lua rucsacul cu toate cele necesare şi porni fericit spre pădure. Ziua se arăta a fi deosebit de frumoasă şi acest fapt îl încânta la culme.

De cum începu să respire aerul umed şi curat din lumea mirifică a copacilor şi izvoarelor, de cum singurătatea îl cuprinse iar cu braţe de poveste şi nostalgie şi de cum fiecare tril de pasăre începu să-i umple sufletul cu cele mai frumoase melodii, se simţi iar în largul său. Nimic nu-ţi oferă o mai deplină senzaţie de libertate ca pădurea.

Călătoria până la Piatra Domniţei i se păru de la bun început cea mai mare binefacere pentru el după un an de muncă asiduă pe băncile şcolii. Cunoştea locurile atât de bine din alte dăţi, încât nu avea cum se rătăci. Iar vieţuitoarele pădurii, chiar de se arătau din când în când, mai ales căprioare, veveriţe sau iepuri, n-aveau cum să-l înspăimânte. Doar cu puţin timp înainte de a ajunge la stânca aceea uriaşă, care constituia ţinta călătoriei sale, zări pe un tăpşan destul de departe un urs. Ca să poată veni de acolo spre Bărzăun, dacă ar fi avut intenţii agresive, ar fi trebuit să treacă neapărat peste o prăpastie. Ori este îndeobşte cunoscut de majoritatea cititorilor că urşii n-au învăţat încă să zboare. Bărzăunul se uită câteva momente spre el şi pricepu că se îndeletniceşte cu culesul zmeurei, încă necoaptă bine la acea dată, şi că nu-l interesează vizitatorii din alte părţi. Nu zic însă că Bărzăunul nu simţi totuşi o mână de gheaţă zgândărindu-l pe şira spinării, dar nu era el omul care să se înfricoşeze prea tare.

Cu această ocazie îşi aduse însă aminte de o întâmplare grozavă petrecută cu mai mulţi ani în urmă, tot în pădure, întâmplare care i-a rămas mereu trează în memorie şi nu o dată s-a deşteptat îngrozit din câte un vis care-i amintea cele petrecute atunci. Dar iată cum s-au petrecut lucrurile. Era spre sfârşitul lunii iunie, într-o duminică, cu vreme caldă şi cu un cer albastru, albastru, care răspândea pretutindeni o chemare irezistibilă de a pleca la pescuit păstrăvi în pârâul ce curgea prin pădure. Ce bucurie poate fi mai mare ca asta? Bărzăunul se trezi în dimineaţa aceea atât de plin de voie bună şi atât de dornic de a se scufunda prin bulboane pentru a dibui pe sub stânci păstrăvi, încât aproape că nu-l mai interesa mâncarea. Se spălă până la brâu în pârâiaşul ce curgea prin grădina din spatele casei, pufăind ca o locomotivă şi împroşcând în jur cu stropi, de puteai uda cu ei şapte straturi şi, în timp ce fredona o melodie fără început şi fără sfârşit, îşi dădu deodată seama că începe să-i fie foame. Sunt convins că măcar unu la sută dintre cititori va fi de acord cu mine că în astfel de situaţii singura soluţie mai înţeleaptă este să mănânci şi să nu laşi foamea să-şi facă de cap. Păi nu? Bărzăunul mai trăise situaţii din astea, când plecase de-acasă convins că nu-i va fi foame şi s-a trezit la un moment dat în stare sa înghită surcele. Deci, se hotărî să rezolve şi această problemă total neavenită pentru acel moment. Fierse repede un ou şi-l mâncă grăbit cu o coajă de pâine, uitându-se mereu spre poarta pe unde trebuiau să apară Virgil Năsturel şi Nuţu lui Răstoacă, prietenii săi mai apropiaţi şi în acelaşi timp parteneri de pescuit. Cum aceştia nu se dădeau încă venitului şi cum oul mâncat pe fugă avu darul să-i întărâte cu adevărat foamea, mai puse încă două ouă la fiert, blestemând în sinea sa această meteahnă de care nu poţi scăpa decât numai dacă mănânci. Maică-sa era plecată prin vecini şi nu mai avea timp s-o aştepte pentru a-i cere alte bucate. În acel timp însă, pe poartă îşi făcură apariţia Virgil şi Nuţu râzând şi strigând cât îi ţinea gura.

— Hei, Bărzăune, eşti gata? se auzi glasul lui Virgil.

Pe atunci Virgil avea vocea în schimbare şi se auzea când mai subţire, când mai groasă, de parcă ar fi suflat într-un saxofon spart. În schimb vocea lui Nuţu rămăsese la fel de piţigăiată şi chiar sâsâită uneori, ca de gânsac, aşa cum o avusese tot timpul. De bâlbâit însă se bâlbâia mai puţin ca în copilărie şi mai ales atunci când îl scotea ceva prea tare din sărite. Văzând că cei doi se apropie vertiginos, de parcă ar fi vrut

să ia cu asalt bucătăria de vară, Bărzăunul nu mai aşteaptă să fiarbă ouăle cam atât cât le trebuie lor să devină tari, aşa cum îi plăcea lui să le mănânce, ci le scoase repede din ibric punându-le pe masă. Apoi ieşi în calea vizitatorilor molfăind un colţ de pâine.

— Gata-s! strigă el şi vesel şi necăjit în acelaşi timp. Dar voi ştiţi că la ora asta, atât de matinală, apa-i cumplit de rece? Ori vreţi neapărat să dârdâim de frig?

— Până ajungem noi în pădure se încălzeşte ea, n-avea tu grijă, răspunse Virgil nerăbdător să se vadă cât mai repede ajuns la bulboanele din codru.

— Asta s-o crezi tu... Dar, dacă tot n-aveţi astâmpăr şi vreţi să plecăm chiar acum, încuviinţă Bărzăunul cu o jumătate de gură, necăjit de faptul că nu mai avea timp să-şi termine gustarea de dimineaţă, hai să mergem. Numai staţi o clipă să iau ceva cu mine, că eu n-am avut timp încă să gust nimic.

Şi intră iar în bucătărie. Luă cele două ouă de pe masă, convins că-i va fi foame în pădure, le înfăşură în câte o hârtie şi le puse unul într-un buzunar şi celălalt în altul, precum şi o bucată de pâine şi o cutiuţă cu sare. Ouăle nu se răciseră prea bine şi din această cauză era nevoit să-şi ţină cu mâinile buzunarele mai depărtate de trup. Închise apoi uşa şi porni cu amicii săi spre pădure, bucuros că a găsit o rezolvare fericită acelei probleme.

Soarele se ridicase destul de sus și părea că se dă huţa între ramurile câtorva brazi de pe o culme. Şi totul părea atât de frumos şi de plin de lumină, încât cei trei prieteni aveau impresia că trăiesc într-o lume de basm.

Eu cred că dacă există oameni nefericiţi pe pământ, apoi aceştia nu pot fi decât cei care nu iubesc pădurea şi dimineţile însorite de vară. Hotărât lucru.

Tot drumul până la pădure trecu numai în glume, în hohote şi chiuituri. Zică oricine ce vrea, vorba lui Creangă, dar eu personal sunt convins sută-n sută că acolo unde nu sunt păduri şi râuri cu păstrăvi, în sufletul fiecărui om rămâne un locuşor pustiu pentru toată viaţa, pe care nu cresc decât bălării, scaieţi şi mărăcini. Aaa, sigur că se vor ridica unii să mă ia în răspăr:

— Păi stai, nene, că iar spui prăpăstii! Cum aşa? Atunci, cei de la oraş ori cei de la câmpie sunt nişte terchea-berchea? Ori cei care se duc să prindă rechini, balene, caracatiţe sau ţâri nu au şi ei plăcerile lor?

Întru totul de acord! Numai că mă rog frumos să fiu lăsat să termin ce aveam de spus, ca să nu fiu înţeles greşit, şi pe urmă oricine n-are decât să mă ia cum vrea, că nu mă supăr. Nu-s eu în măsură să-i judec nici pe cei de la oraş, nici pe cei de la câmpie şi nici pe cei care se duc să prindă raci, broaşte, moluşte sau alte bâzdâgănii, ca pe nişte oameni fără căpătâi. Poţi să te naşti oriunde şi să trăieşti şi la etajul 84, ori într-o casă din Bărăgan, Sahara, Everest, sau pe o insulă din Marea Caraibilor, că tot om te numeşti, fără doar şi poate, dacă, bineînţeles, te-ai născut om şi nu popândău, cămilă, cameleon sau cal de mare, numai că atâta timp cât pădurea nu te cheamă cu mii de surle şi trâmbiţe să-ţi răsădească în suflet flori, brazi, liane, fagi, cocotieri sau alţi copaci şi plante, de care să te simţi legat mereu cu milioane de rădăcini, atâta timp cât ciripitul păsărilor şi zurgălăii izvoarelor nu te atrag cel puţin la fel cea mai fantastică simfonie, nu vei putea cunoaşte niciodată întreaga măsură a frumosului. Pe cuvânt. Mie nu-mi place să umblu cu cioace şi ceea ce am de spus, spun deschis. Aşa că n-are rost să mai lungim vorba. Păi, cei trei pescari, vorba vine, de cum au intrat în pădure şi, mai ales, de cum au ajuns pe malul pârâului şi i-au zărit oglinzile apelor strălucind în toate culorile posibile, au fost siguri că pe-ntreg pământul nu mai există oameni fericiţi ca ei. Şi aveau şi de ce.

Apa însă le-a părut, pe drept cuvânt, de cum au încercat-o cu degetele de la mâini şi de la picioare, prea rece şi toţi au scos un „brrr” prelung, ridicând ochii cu destule reproşuri către soarele care-i privea cam ponciş printre genele frunzarelor.

— V-am spus eu că-i prea rece apa la ora asta? se zburli Bărzăunul săgetându-l mai cu seamă pe Virgil şi aducându-şi aminte de ouăle pe care nu reuşise să le mănânce din cauza grabei lui. Cum intri acum în apă? Ei?... Cine poate să se dezbrace pe răcoarea asta şi să vâre mâna prin cotloane?

— Ei, şi acum ce vrei? se răsuci acru Virgil. S-o luăm la goană înapoi şi să ne urcăm pe sobă? Aşa-i apa la munte: rece, dar sănătoasă.

— O fi ea ssssănătoasă, intră şi Nuţu în vorbă, numai cccă eu oricum nnnu mă bbag în apă nici dacă mmmă tai! Şi chiar dacă mm-aş băga tot cu nimic m-aş aaalege. Aşa că fffaceţi voi ce vreţi.

Uitasem să vă spun că Nuţu nu era din sat cu ceilalţi amici, ci din oraşul din apropiere. Era fiul unor medici şi numai vacanţele şi le petrecea în sat, la bunica dinspre mamă.

— Atunci, urcă-te şi prinde păstrăvi din brazi dacă nu vrei să intri în apă! îl luă în zeflemea Bărzăunul.

— Tu nu-nţelegi cccă eu n-am ţinut niciodată uuuun peşte viu în mână? Iar de prins n-am prins dde când mă şşştiu nici măcar o zvâr-zvâr-zvârlugă. Ptiu, se apără Nuţu strâmbându-se. Eu am venit doar sssă mă uit la voi, că-mi ppplace în pădure.

— Bine, bine, dădu din mână a lehamite Bărzăunul. Fă cum crezi tu, că tot una-i. Numai că de aşteptat tot trebuie să mai aşteptăm oleacă, până se ridică soarele mai sus, să se-ncălzească apa. Altfel... eu...

— De-acord, zise Virgil. Fie şi pe-a ta de data asta. Până atunci însă... propun să ne urcăm puţin pe panta asta, să vedem dacă nu s-au copt fragii.

— Sssplendid! sări entuziasmat Nuţu. Dacă găsesc fragi, nu mă mai interessssează peştii voştri. Faceţi voi bborş cceu ei!

Şi începu să râdă hurducându-se tot.

Şi, fără să mai cântărească nimeni dacă-i bine sau rău să se urce pe panta respectivă, o şi porniră, fiecare în câte-o direcţie, uitându-se pe jos după fragi. Numai că pe acolo, pădurea fiind tăiată nu cu mulţi ani în urmă, erau mai mult rugi de zmeură decât fragi. Iar zmeura nu se copsese încă îndeajunş. Din cauza rugilor încâlciţi şi destul de înalţi urcuşul lor pe pantă era greoi. Mai ales pentru Nuţu. Fiind nu prea îndemânatic şi cam obez pentru vârsta lui, fără să mai punem la socoteală faptul că el niciodată nu mersese să păzească mieii sau vaca pentru a se obişnui cu mersul prin pădure, mereu se împiedica, ba de un cleamp, ba de o cioată ascunsă printre vegetaţie şi scotea fel de fel de icnete, unul mai curios ca altul. Virgil şi Bărzăunul nimeriseră câte o vatră mai mare cu frunze de fragi şi acum se străduiau să descopere printre ele fructele roşii şi gustoase după care urcaseră.

— Hei! auziră ei deodată glasul mocnit şi speriat al lui Nuţu. Ia vvveniţi repede îîîncoace!

— Ai găsit fragi? întrebă curios Virgil.

— Nu...

— Atunci de ce să venim? se opuse Virgil fără să ridice ochii dintre frunze.

— Veniţi oodată, pr-pr-proştilor! ţipă de aceasta dată Nuţu făcându-le semne disperate.

Curioşi să vadă despre ce-i vorba, cei doi porniră repede spre locul unde se afla Nuţu. Acesta se urcase pe o cioată mai înaltă şi se uita ţintă spre vârful pantei cu ochii holbaţi.

— De ce ne-ai strigat, Nuţule? întrebă Bărzăunul apropiindu-se primul şi uitându-se mai mult după fragi decât spre Nuţu. Acesta însă nu mai avu curajul să spună nimic. Întinse doar braţul spre un anumit loc şi rămase cu el încremenit. Când se uită şi Bărzăunul mai cu atenţie spre direcţia indicată de Nuţu, zări două mogâldeţe cenuşii, aproape negre, rotunde ca nişte baloane umflate, cu labe şi urechi. Şedeau amândouă nemişcate lângă un fag uscat şi priveau spre ei cu nişte ochi mai holbaţi ca ai lui Nuţu.

— Ursuleţi!... Doi ursuleţi! strigă Bărzăunul ţopăind de fericire. Cred că s-au rătăcit de mama lor şi... Dar numaidecât glasul i se schimbă, devenind mai răguşit ca deobicei şi cu un tremur de teamă în el. Şi întoarse spre cei doi amici cu totul altă figură decât avea în mod obişnuit: dar dacă-i şi ursoaica pe-aproape?!

Cum si Virgil se apropiase între timp şi auzise despre ce-i vorba, nu mai scoase nici un sunet măcar, ci o tuli la fugă spre malul pârâului fără să mai ţină seama de piedicile care-i răsăreau în cale, în speranţa că va ajunge cât mai repede la drum. Nici Bărzăunul şi nici Nuţu nu mai aşteptară alt semnal şi făcură acelaşi lucru. Înainte însă de a ajunge la malul pârâului se opriră câteva clipe şi întoarseră privirile temătoare spre locul unde se aflau, cele două mogâldeţe. Mare le fu mirarea când văzură că acestea, atrase de fuga copiilor, coborau spre ei când de-a rostogolul, când în patru labe.

— S-au luat după noi! ţipă Virgil cu glas pestriţ. Dacă vine şi ursoaica?... Voi ştiţi ce se poate întâmpla?

— Haidem rrrepede la drum! propuse Nuţu cu ochii umezi şi cu figura înlemnită de spaimă.

Bărzăunul stătu puţin la îndoială, dar foarte puţin, atras de frumuseţea jocului ursuleţilor, apoi fu şi el de părerea lui Nuţu. Porniră deci toţi trei iarăşi în goană spre drumul care nu era prea departe, întorcând mereu capetele spre ursuleţi. Mogâldeţele însă parcă ar fi ştiut că au de-a face cu nişte pescari şi nu cu vânători de urşi puşi pe măcelul lor şi veneau în goană către ei făcând tumbe ori sărind unul peste altul, de parcă ar fi fost un număr de dresură la circ.

— Măi, a naibii treabă! zise Bărzăunul cu glas tare, plin de simpatie faţă de cele două ghemotoace jucăuşe. Parcă vor neapărat să ne jucăm cu ei. Ce-ar fi dacă...

— Ffferit-a sfântul! se opuse Nuţu, bănuind ce-ar vrea să facă Bărzăunul. Eu nu mă mai ooopresc pân-acasssă nici mort!

Şi vru s-o ia iar la fugă. Atunci însă se produse un fapt care-i paraliză pe toţi. Nu departe de ei se auzi un fel de urlet, ori mai bine zis un mormăit fioros care făcu parcă să răsune întreaga pădure de groază şi în scurtă vreme de după un dâmb nu prea îndepărtat se ivi şi ursoaica. Era o matahală slabă şi deşirată care se uita la ei de parcă ar fi vrut să-i hipnotizeze, apoi porni spre dânşii în salturi mari.

— Ce ne fffacem, fraţilor? răcni iar Nuţu cu lacrimi în ochi. Ne mănâncă pppe toţi!

Bărzăunul nu prea simţise până atunci ce-nseamnă cu adevărat frica şi nici nu mai avusese asemenea întâlniri prin pădure. Dar în clipele acelea parcă nu mai era el. O groază cumplită îi pusese stăpânire pe întreaga făptură şi nu se mai simţea în stare să ia o hotărâre. Atât Virgil cât şi Nuţu se uitau neputincioşi când la ursoaica ce se apropia din ce în ce mai mult, când la Bărzăun.

— Fraţilor, reuşi să spună acesta după câteva secunde de gândire. Singura salvare e să ne urcăm în brazi! Dacă încercăm să fugim, ne ajunge şi pe urmă-i jale! Uite, în brazii ăştia, că au crengi dese.

Nici n-apucă bine să termine ce-avea de spus şi fiecare începu să se caţere cu o sprinteneală de neînchipuit în câte un brad. Nenorocire însă! Cei doi ursuleţi ajunseră şi ei după un scurt timp lângă brazii respectivi şi, mai în joacă, mai în serios, începură să se caţere pe bradul pe care era urcat Nuţu. Cine însă îşi mai putea da seama într-un asemenea moment că mogâldeţele n-aveau deloc scopuri agresive, ci le ardea doar de joacă. Iar ursoaica, de cum ajunse lângă bradul cu pricina, începu să mormăie uitându-se cu ochi blegi spre vârfurile brazilor unde se zăreau cei trei căţărători. Şi dacă ar fi mormăit numai ursoaica, poate că n-ar fi fost groaza aşa de mare. Dar când se porniră şi cei trei pescari să urle în toate felurile şi să strige cât puteau mai jalnic „ajutoooor!“, pădurea întreagă părea o văgăună a înfricoşării. Cei doi ursuleţi nu se căţăraseră decât până la primele ramuri ale bradului lui Nuţu, apoi începură să se hârjonească pocnindu-se cu labele şi arătându-şi colţii unul altuia. Iar ursoaica, oprită lângă tulpină, nu-şi mai făcu planuri de căţărare în brad, de altfel nici n-ar fi putut să înainteze printre ramurile destul de dese şi, la drept vorbind, n-avea nici un interes să se ia la harţă cu Nuţu, aşa că începu să se scarpine liniştită de-o cioată. Cine însă mai putea privi cu indiferenţă la aşa ceva? Pericolul nu era nicidecum înlăturat pentru cei trei

pescari. Aşa că începură mai avan să ţipe şi să cheme ajutor, privind din vârful brazilor când spre ursoaică, de care se temeau mai tare, când spre drumul din apropiere. În sfârşit, nu după prea multă cazną, zăriră nu departe pe drum o umbră de om alergând spre acel loc. De cum înţeleseră că se apropie un ajutor, se mai ogoiră un pic, dar de strigat tot mai strigau, ca nu cumva omul respectiv să se îndrepte în altă parte. În scurt timp de locul acela plin de spaimă şi urlete se apropie pădurarul Mitrică. Ursoaica, de cum îl zări, trase cu laba de pe tulpină pe cei doi pui jucăuşi şi îndată dispărură cu toţii după nişte tufişuri. Pădurarul, care zărise despre ce-i vorba şi înţelesese în sfârşit de ce ţipă copiii, se opri la o distanţă oarecare de brazi și, primul lucru pe care-l făcu, drept ajutor, începu să râdă ţinându-se de burtă. Auzi tu om şi la Mitrică ăsta! În loc să fi pus arma la ochi, pe care o purta cu el, şi să tragă fără să mai stea pe gânduri în fiara care ameninţase liniştea unor bieţi oameni paşnici, el găsea că-i mai nimerit să râdă. Ce oameni, dom’le! Apoi se apropie încet de locul acelor înfricoşări aplanate şi se uită pe rând spre vârfurile brazilor, unde nu fu în stare să recunoască după înfăţişare pe niciunul dintre năpăstuiţi. Nu degeaba îl sfătuise Bărzăunul pe Nuţu să prindă peşte din vârful brazilor. Adevărată cobe, nu alta.

— Care sunteţi voi acolo, bre? întrebă în cele din urmă Mitrică fără a conteni să hohotească aidoma unui huhurez.

— Păi..., începu cu gura altuia Bărzăunul, suntem noi, nea Mitrică. Nu ne mai cunoşti?

— Care noi?... Că, drept, să spun, nu prea semănaţi a oameni. Păreţi mai degrabă ciori, ori alte celea.

Nu-i mai răspunse însă nimeni şi cei trei coborâră cât putură mai repede şi se lipiră strâns de pădurar. Groaza prin care trecuseră tot îi mai stăpânea, mai ales pe Nuţu, care era tot transpirat şi plin de lacrimi, dar lângă pădurar le mai veni curajul.

— Voi eraţi, bre? se cruci Mitrică hohotind şi mai avan. Ptiu, că rău îmi mai pare acum că nu v-a scărmănat oleacă ursoaica ceea! Nu cumva plecaserăţi iar după păstrăvi?

— Ba da, nea Mitrică, recunoscu ruşinat Bărzăunul lăsând capul în jos. Numai că ne-a jucat festa namila de ursoaică. N-am apucat nici măcar să intrăm în apă. Ai văzut cât de mare era?

— Ba eu am vvvenit după fr-fragi, pe cuvânt! zise Nuţu.

— Ei, după fragi! se opuse Mitrică cunoscându-le obiceiurile mai de mult. Dar bine v-a mai făcut ursoaica, de parcă am

învăţat-o eu... Măi, ce noroc pe bieţii păstrăvi! Că din cauza voastră nici măcar o muscă nu mai pot prinde! Păi nu v-am spus eu de-atâtea ori să nu mai umblaţi după păstrăvi în apa asta? Nu v-am spus, mă? Nimeni însă nu răspunse nimic şi Mitrică spuse în continuare: Acum toată pădurea din părţile astea e rezervaţie. Re-zer-va-ţi-e, bre, s-aude? Ori voi nu vreţi deloc să-n-ţelegeţi ce-nseamnă asta? Cred însă că de azi înainte n-o să vă mai calce piciorul prin locurile astea cât lumea! Aşa-i bre? Şi Mitrică se uită convins spre fiecare.

Cei trei începură să râdă uitându-se la pădurarul pe care nu-l puteau suferi de obicei, din cauză că-i pândea tot timpul când plecau la pescuit, ca la un Făt-Frumos din basme.

— Dar ce ai pe tine, Bărzăune? întrebă deodată Mitrică făcând ochii mari şi uitându-se la pantalonii acestuia ca la cea mai aiurită pictură modernistă. Ha, ha, ha, se zgudui el de noi hohote. Ia uitaţi-vă, fraţilor, ce are pe el!

Nuţu şi Virgil se traseră mai îndărăt şi începură să se uite cu atenţie la pantalonii Bărzăunului. Apoi se porniră cu toţii pe râs până le dădură lacrimile. După trăirile lor anterioare aceste hohote avură darul să-i destindă total şi să le redea iar voia bună de până la întâlnirea cu ursoaica.

Degeaba se strădui bietul Bărzăun să-i convingă cu date concrete că cele două ouă nefierte de-ajuns, pe care le pusese de-acasă în buzunarele pantalonilor, s-au spart în timp ce se căţăra în vârful bradului, iar gălbenuşurile lor pătaseră pantalonii, că nimeni nu-l mai luă în seamă. Ei, asta nu-mi place mie la anumiţi oameni, când o iau înainte cu ceva, chiar minciună gogonată de este, tot pe-a lor o ţin şi nu mai acceptă nici o explicaţie chiar pe baza celor mai doveditoare argumente. Păi ştiţi că sărmanului băiat i-a mers vestea din cauza asta cale de şapte sate, că pantalonii nu erau pătaţi de ouă ci de altceva? Câtă nedreptate şi tristeţe poate aduce uneori minciuna pe lume! Nenorocirea cea mai mare însă a fost că nici Ilinca, fată cu gândire întreagă şi fără imaginaţie bolnăvicioasă, ca alţii, n-a acceptat întru totul explicaţiile Bărzăunului. Râdea pe înfundate şi schimba imediat vorba atunci când se aducea în discuţie acest fapt mai mult decât penibil. Eh, mi-i şi mie cumplit de greu să mai insist asupra acestei chestii, dar aş dori să ştie cititorii un mare adevăr: o parte însemnată din vina de a fi denigrat Bărzăunul în faţa posterităţii a avut-o atunci Virgil, care în loc să ia apărarea Bărzăunului, ştiind exact cum s-au petrecut lucrurile, sau să-i tacă măcar fleanca, el împânzea peste tot ştirea falsă.

Mai ales faţă de Ilinca o făcea el pe grozavul. Şi-i era prieten! Tristeţea Bărzăunului m-a durut şi pe mine atunci o lungă perioadă şi am fost singurul care i-am luat apărarea peste tot.

Aşadar, după ce se săturară de râs, totul intră pe făgaş normal. Pantalonii fură spălaţi şi puşi la uscat pe-o creangă de fag şi, în timp ce se ospătau cu toţii din nişte pastramă de mistreţ (deşi Mitrică spunea că-i de la porcul lui de-acasă), întrecându-se care mai de care în a povesti cumplitele peripeţii trăite şi învinuindu-se unul pe altul că-i mai fricos decât un iepure, Mitrică asculta zâmbind într-un dinte, uitându-se când la unul, când la altul, fericit că devenise erou şi salvator a trei vieţi, apoi se învrednici să le spună şi el câteva vorbe mai de la inimă:

— Acum, bine c-a trecut totul aşa şi nu v-aţi ales decât cu câte-o spaimă zdravănă, care o să vă facă să înţelegeţi mai bine legile pădurii. Că dacă n-ajungeam eu la timp şi apuca ursoaica să se urce în brad... (Aici Mitrică minţea cu bună ştiinţă. Ursoaica nu se putea urca cu nici un chip la înălţimea la care se afla Nuţu şi apoi bradul avea ramurile foarte dese şi nu putea trece o asemenea namilă printre ele. Dar, de. Trebuia să devină şi Mitrică erou? Trebuia). Iar cât priveşte că sunteţi nişte fricoşi..., nu cred că vă poate nimeni învinui de aşa ceva, mai ales în faţa unei ursoaice cu pui. Că de n-avea pui, nici n-aţi fi văzut-o măcar. Fugea ea de voi de-i sfârâiau călcâiele. Necazul a venit de la puii neştiutori care, dornici mereu de joacă, s-au pornit după voi fără nici un gând rău. Pesemne că v-au crezut nişte motani, aşa cum păreţi a fi. Dar dacă v-ar fi împins păcatul să-i prindeţi, ori să le faceţi vreun rău, nu ştiu pe unde aţi fi scos cămaşa. (Aici Mitrică s-a trezit, fără să vrea, spunând adevărul curat).

— Nea Mitrică, se arătă contrariat Virgil, şi pe drept cuvânt, dar de ce n-ai tras în ursoaică cu puşca atunci când ai văzut-o? Ori nu-i încărcată? Încaltea scăpai pădurea de-o pacoste şi ne dădeai şi nouă o satisfacţie.

— Ia uite vorbă, şi la tine! se oţărî pădurarul. Cum să omor eu o asemenea podoabă a munţilor noştri, frăţioare? Pai eu îs plătit să păzesc pădurea cu animalele ei, nu să le omor pentru că sperie nişte mocofani ca voi. Iar de-acum ştiu că am în ursoaică un aliat grozav împotriva unor pleşcari ca voi, care ştiţi numai să furaţi din pădure, fără să puneţi nimic la loc. Nu-i aşa?... Mai intră careva dintre voi de azi înainte în pădure?

Şi Mitrică zâmbi superior, convins că i-a dat gata pe cei trei duşmani ai pădurii. Nuţu dădu din cap convins că nu va mai intra

niciodată în pădure, Virgil rămase mut şi se făcu că se uită în altă parte, iar Bărzăunul, după câteva clipe de gândire, spuse convins:

— Eu, nea Mitrică, nu mă pot despărţi de pădure nici dac-aş şti că mă-ntâlnesc la fiecare pas cu câte-o ursoaică. Nu-s eu omul care să se dea bătut cu una, cu două! Aşa că degeaba vrei mata să mă-nspăimânţi. Iar păstrăvi tot o să prind... Pe cuvânt! Dacă nu din apa asta, ştiu eu de unde. Că n-ai să poţi sta tot timpul pe urmele mele.

— Îţi plac aşa de mult păstrăvii, Bărzăune? întrebă Mitrică pentru a se convinge de altceva.

— Nu păstrăvii îmi plac aşa de tare, nea Mitrică, ci pădurea cu tot ce are ea. Aici mă simt eu în largul meu.

Mitrică se uită lung şi admirativ spre Bărzăun, apoi îl prinse pe după umeri şi-i spuse rar şi îndesat:

— Aşa-i cum zici tu, Ticule drag... Parc-aş fi grăit eu, numai că eu nu le pot spune aşa frumos ca tine. Dacă ţi-a intrat cu adevărat pădurea-n suflet, n-o mai poţi părăsi până la moarte, oricâte ponoase ţi-ar aduce. Şi acum haidem cu toţii să prindem câţiva păstrăvi, să vă mai îndulciţi un pic spaima prin care aţi trecut.

Aceasta-i întâmplarea pe care şi-o aminti Bărzăunul când zări ursul de pe tăpşanul îndepărtat. Nici până atunci, nici de-atunci încoace nu mai trăi o asemenea spaimă. Iar codrul nu l-a înfricoşat niciodată cu altceva nimic, ci l-a chemat ca pe un prieten drag cu toate adâncurile, urcuşurile şi luminişurile sale fermecate de zâna cea bună a vieţii...

Capitolul III Din nou la Piatra Domniţei. Cercetarea grotelor. Cu gândul mereu la Ilinca. Marea surpriză. Mumia vie. Vis sau realitate? Poiana vrăjită

Când se văzu din nou în vârful crestei de cremene de la Piatra Domniţei gândul îl purtă iar spre întâmplările din trecut, când descoperise grotele fantastice din inima muntelui împreună cu Ilinca şi ceilalţi prieteni de atunci. Acum... nu s-ar mai putea întâlni cu toţii să purceadă o nouă expediţie sau să plece haihui prin toate pustietăţile pădurii atât de pline de surprize şi de farmec. Şi nu din cauză că s-ar fi risipit în alte zări sau lumi, ci pentru că o nouă expediţie sau vizită în pădure n-ar mai fi putut avea din nici un punct de vedere ispitele de altădată... Acum crescuseră cu toţii mari, fiecare cu visele şi mofturile lui, fiecare preocupat ba să reuşească la facultate, ba să poată intra după terminarea liceului într-o muncă mai acceptabilă, ba... câte şi mai câte.

— Oare n-a mai rămas în nici unul nimic din minunatele vise de-atunci când umblam după comori? se întreabă trist Bărzăunul. Oare toată viaţa noastră nu-i un vis continuu după cea mai minunată comoară? Oare atât de repede moare copilăria în unii oameni? Parcă ce avem de pierdut dacă ne menţinem visele la fel de cutezătoare şi de pline de puritate ca-n copilărie?

Acelaşi senin cu soare strălucitor, aceleaşi păsări singuratice, mari şi negre, planând peste ţancuri şi prăpăstii, aceeaşi şoaptă stranie a vântului lovindu-şi aripile nevăzute de zimţii peretelui de cremene.

— Doamne, câtă minune poate exista în natura sălbatică şi câtă nevoie avem, fiecare dintre noi, uneori, de singurătate! gândi Bărzăunul cu un sentiment în care se amestecau într-un tot armonic un soi de nostalgie aparte cu fericirea fără seamăn de a fi singur în asemenea frumuseţi stranii.

Lespedea de la intrarea în grotă era la locul ei şi nimeni n-ar fi putut bănui că pe acolo s-a mai pătruns ori se poate pătrunde

în adâncurile de taină ale muntelui. Ba, mai mult, Bărzăunul îşi dădu seama, după un semn pus de el şi neştiut de nimeni, că după ultima sa pătrundere în grotă împreună cu ceilalţi membri ai expediţiei nimeni nu mai dăduse lespedea la o parte. Se uită la ceas. Era abia 8 şi 45 de minute. Avea deci timp berechet până spre seară să cerceteze toate cotloanele muntelui.

Scoase lanterna din rucsac şi reuşi, mult mai uşor ca prima oară, să dea lespedea la o parte şi să pătrundă în grotă. Începu să coboare încet aceleaşi scări cioplite în stâncă, uitându-se cu atenţie la fiecare perete, până ajunse în prima încăpere în care descoperise comoara renumită de care am pomenit anterior. Aprinse câte o luminare mare şi groasă în fiecare colţ al încăperii, pentru a avea lumină mai multă şi totodată o imagine mai exactă a întregii cavităţi şi cercetă pe îndelete pereţii şi tavanul. Nu-i atrase însă atenţia nici măcar o fisură cât de mică şi nici vreun colţ de stâncă ce ar fi putut naşte vreo întrebare. Cei care dăltuiseră scările şi încăperea în care se afla fuseseră, desigur, mari meşteri. Aceleaşi observaţii îl însoţiră şi-n celelalte două încăperi spre care a trebuit să coboare pe nişte scări întortocheate, câte zece trepte pentru fiecare nivel. La un moment dat avu impresia că nu mai are mult şi ajunge în inima pământului. Aerul stătut, destul de răcoros şi rarefiat din adâncuri îi dădea o senzaţie de sufocare, iar lumânările se stingeau destul de repede după ce le aprindea. Aceasta însă pentru început, întrucât după ce şezu acolo mai multe minute, reuşi să pătrundă mai mult aer de afară. Mai rămânea ultima şi cea mai importantă grotă de cercetat, către care însă nu trebui să coboare decât trei trepte. Ştia de data trecută că forma curioasă a pereţilor dispuşi într-o rânduială octogonală, precum şi masa rotundă de piatră din mijlocul încăperii îi vor da mai multă bătaie de cap. Dacă nici acolo nu va descoperi nimic, înseamnă că toate visele pe care şi le făurise atâta vreme urmau să se spulbere pentru totdeauna. Nu se putea însă, să rămână totul o himeră. Şi chiar de-ar fi fost o himeră? Ce avea de pierdut?... Şi totuşi, ceva din adâncul fiinţei sale îi spunea mereu că n-a visat degeaba, că va trebui să descopere măcar un lucru nou, deosebit de toate celelalte, mai frumos, mai plin de importanţă, pe care să i-l arate întâi Ilincăi şi să-i spună:

— Vezi, Ilinca?... Numai cu gândul la tine am descoperit acest lucru pe care-l închin dragostei pentru tine...

Chiar numai faptul că visa atât de înălţător la această nouă împlinire îi dădea aripi în avântul său, îl determina să caute, să caute mereu.

Coborî, deci, ultimele trei trepte şi intră nerăbdător în acel altar străvechi şi curios, în care fu nevoit să aprindă mai multe făclii pentru a lumina îndeajuns întreaga suprafaţă. La prima vedere, totul îi păru şi acolo nu numai la fel de perfect împlinit de meşterii cioplitori, dar îi excludea cu desăvârşire posibilitatea unei noi descoperiri. Nu se vedea nici o fisură sau vreo altă ieşire. Doar într-un singur loc o nişă de dimensiuni nu prea mari, afumată de jur împrejur, ceea ce-l făcu să presupună că acolo se punea într-un vas torţa care lumina altarul. Uriaşa piatră şlefuită din mijloc nu părea nici ea dornică să-i împărtăşească tainele. Şi totuşi... Bărzăunul era în stare să jure în faţa oricui că nu era cu putinţă ca acele grote să nu mai aibă vreo ieşire sau vreun secret care să-i ofere surprize. Dar unde? Stânca îl privea mută şi rece din toate unghiurile, indignată parcă de încăpăţânarea lui de a scormoni enigmele unui trecut atât de îndepărtat. Îşi aduse aminte deodată de cele două ferestre de întuneric pe care le observase de la poalele Pietrei Domniţei în una din primele expediţii şi al căror rost nu-l putuseră descifra nici el, nici actorul Petrică Ciuraru. Numai că ferestrele respective păreau mult mai aproape de vârful stâncii şi în cu totul altă direcţie, după cum se orientase el. Totuşi între acele ferestre şi grote trebuia neapărat să existe o legătură într-un fel oarecare. Dar prin ce mijloace să descopere acea legătură? Începu să facă fel de fel de planuri şi măsurători în gând, fiind hotărât la un moment dat să iasă afară şi să coboare din vârful stâncii în direcţia în care ştia el că se află cele două intrări prin care să pătrundă în adâncurile care-l ispiteau. Înainte însă de a întreprinde un asemenea, pas îi veni ideea de a mai face o ultimă încercare în locul în care se afla şi anume de a ciocăni cu mare atenţie în toţi pereţii grotei. Cine ştie dacă nu descoperă în acest fel vreo uşă secretă, care să-l scutească de osteneala de a mai pleca în alte direcţii? Cu ce să ciocănească însă? N-avea la el nici un obiect mai dur de care să se folosească, iar în toată încăperea nu descoperi nici măcar o pietricică. Se hotărî să iasă până în vârful stâncii şi să ia de acolo o piatră. În una din încăperi însă descoperi o bucată de ceramică, probabil dintr-un vas în care se aduceau jertfe sau se păstrau proviziile. Se folosi deci de ceramica respectivă şi începu cercetarea amănunţită a fiecărui perete. Nu prea avea încredere însă nici în această tentativă. Tocmai când era pe punctul de a

se lăsa lehamite, ciocăniturile de la ultimul perete îl făcură să tresară puternic. La prima lovitură dată cu ciobul respectiv se auzi un sunet prelung, de parcă ar fi lovit un clopot de aramă. Ecourile se risipiră ca un vaier dureros în întreaga grotă. Moi lovi o dată şi încă o dată, din ce în ce mai curios. Aceleaşi sunete umplură iarăşi cu ecourile lor surde întreaga cavitate a stâncii. N-avu însă timp să-şi facă vreo impresie mai edificatoare asupra situaţiei, întrucât după a treia lovitură simţi că ameţeşte. Nu, nu se înşelase şi nici nu aiura. De dincolo de peretele în care ciocănise auzi clar un glas care întrebă morocănos:

— Cine-i acolo?

Nu numai morocănos era glasul acela, ci părea un fel de îngemănare, a tuturor ecourilor aramei care se iscaseră după lovituri. A-l compara cu un glas omenesc era peste poate. Bărzăunul se dădu câţiva paşi îndărăt nedumerit şi înspăimântat. Ştia el din lecturile făcute că dacă stai prea mult într-un aer rarefiat sau nociv începi să ai halucinaţii. De crezut în fantome sau alte arătări de acest gen nu se punea problema la el. Doar nu era de pe vremea bunicii. Totuşi, vocea aceea metalică auzită venind dintr-un perete de stâncă îl dezechilibră aproape total. Nu mai ştia ce să facă. Glasul răsunase clar, iar întrebarea „cine-i acolo“ îi stăruia mereu în auz paralizându-i orice iniţiativă. Începu să-i fie groază de-a binelea. Noroc mare, dacă acesta poate fi numit noroc într-un asemenea moment de tensiune, că după scurt timp din peretele în care ciocănise se deschise o uşă metalică, pe care nici cel mai expert ochi n-ar fi putut-o indentifica sau măcar bănui că există înainte de deschidere, iar în spaţiul creat se ivi o făptură care semăna a orice, numai a om ca toţi oamenii nu. Adică, la drept vorbind, tot cu un fel de om semăna, dar cu unul pe care nu-l poţi încadra cu certitudine nici într-o anumită epocă istorică, nici unei rase oarecare. Să-l iei drept personaj dintr-un basm? Doar Bărzăunul nu nimerise, ca Alice, în Ţara minunilor. Era o figură înaltă, deşirată şi strâmbă, îmbrăcată cu un cămeşoi lung de cânepă şi cioareci de lână, părând mai mult împletiţi decât ţesuţi, încins la mijloc cu un fel de chimir lat din piele, toată înnegrită şi crăpată. Capul, la care-ţi atrăgea atenţia de la bun început o buhă uriaşă de păr încâlcit, că nu mai ştiai care-s plete, care mustăți, care barbă, precum şi doi ochi iscoditori, dintre care unul acoperit cu o sprânceană care ajungea până aproape de vârful nasului, în timp ce celălalt privea de sub o sprânceană oarecum normală, te făcea şi să râzi, ca în faţa unei măşti originale, dar şi s-o iei la sănătoasa fără să

te mai uiţi înapoi. În picioare purta opinci cu gurguie lungi şi nojiţe înfăşurate până aproape de genunchi. De cum apăru în deschizătura uşii, duse imediat un braţ la ochi pentru a se apăra de fasciculul de lumină din lanterna Bărzăunului, apoi întrebă aspru şi hârâit:

— Ce caţi aici şi cine eşti?

„Eu cred c-am căpiat! îşi zise Bărzăunul în sinea sa, simţind promoroacă pe şira spinării. Cine naiba m-a pus să bat în perete?”

Văzând că nu primeşte răspunsul aşteptat de la arătarea din faţa sa, bătrânul făcu ochii mici, se trase puţin mai îndărăt şi porunci oarecum răstit, deşi n-avea nimic fioros în glas:

— Stinge odată feştila ceea, că mă chiorăşti de tot, şi intră, că-mi dă laptele-n foc!

Bărzăunul stinse lanterna mai mult fără să vrea şi intră în încăperea bătrânului, ca şi cum l-ar fi tras cineva de funie ca pe un viţel. Uşa se închise în urma sa cu acelaşi sunet prelung. Prima senzaţie pe care o avu Bărzăunul în acea încăpere fu cea de imponderabilitate. Se simţea cu totul altfel decât până în acel moment. Exact ca atunci când visezi că zbori, fără aripi, fără ajutorul nici unui aparat, ci din propria ta voinţă de a zbura. Crezând că a devenit într-adevăr mult mai uşor decât fusese înainte şi că dacă ar încerca să zboare ar reuşi fără nici o greutate, începu să-şi mişte braţele în sus şi în jos, dar se opri pironit de privirea poncişă a bătrânului.

— Ce faci? întrebă acesta nedumerit. Scarpini aerul?... Ori vrei cumva să te faci liliac?

Bărzăunul începu să râda mânzeşte şi se lăsă păgubaş să mai zboare, mai ales că-şi dădu seama că încercările sale nu duc la nici un rezultat şi că senzaţia iniţială se pierdea treptat, treptat. Îşi puse rucascul şi lanterna pe o laiţă şi trase o ochiadă prin toată încăperea pentru a se convinge că se află, totuşi, într-o casă de om şi nu într-o vizuină de monştri. Ceea ce văzu însă nu-l convinse din nici un punct de vedere. Încăperea bătrânului era destul de largă, săpată toată în piatră, ca şi grotele pe care le vizitase anterior, mai spaţioasă însă şi luminată de trei ferestre lungi şi înguste. Nu puteau fi nici într-un caz însă ferestrele pe care le văzuse el atunci când privise de jos Piatra Domniţei. Se mai vedea încă o uşă, de bronz sau de aramă, puţin întredeschisă, care da undeva afară. În odaie nu ştiai pe ce să pui ochii mai întâi: fel de fel de ciuveie, care mai mari, care mai mici, care pline, care goale, piei de animale, două laiţe uriaşe din

lătunoaie de fag, oale de lut, putini, linguri de lemn de diverse mărimi, unele de-a dreptul uriaşe (pe urmă a aflat că acelea erau folosite pentru a turna cu ele apă sau alte lichide dintr-un vas în altul), o masă joasă cu trei picioare, iar lângă ea două cioate în loc de scaune, un ceaun de dimensiuni mai mici plin cu lapte, spânzurat într-o cujbă peste un foc blajin şi... câte şi mai câte. Multe dintre ele nici măcar n-aveau nume pentru Bărzăun. Tot de cum intră în cameră îl mai făcu curios şi faptul că în încăpere se simţea un miros puternic de păr ars, deşi nu se vedea arzând nimic ce ar fi putut da naştere la un asemenea miros.

— Stai şi te hodineşte oleacă, flăcăule, i se adresă bătrânul arătându-i o laiţă mai primitoare. Apoi luă ceaunul cu lapte din cujbă şi-l puse pe un fel de scăunel întors cu cele trei picioare în sus. Bine că n-a dat în foc iară, mai mormăi el ca pentru sine, că de-o vreme încoace... dar deodată se întoarse spre Bărzăun săgetându-l cu ochii, de parcă ar fi vrut să-l ia la trei-păzeşte: da ce naiba caţi tu în pustietatea asta şi cine eşti?

— Păi..., începu sufocat Bărzăunul, mirându-se că-şi mai poate recunoaşte glasul, dar se fâstâci cu totul şi strâmbă din nas uitându-se iar peste tot: mi se pare că arde ceva, moşule. Miroase tare a păr ars. Pesemne că...

— Păr ars? şi bătrânul chicoti scurt, de parcă l-ar fi gâdilat cineva la tălpi. Ia uite ce-l întreb eu şi ce-mi răspunde el! Păi ce, tu nu vezi că-mi pârleam sprâncenele? De asta simţi tu mirozna de păr ars. Aveam mai de mult o custură cu care mi le tuşinam când se zborşeau prea tare, dar s-a tocit până n-a mai rămas decât o mărginuţă. Dar o să-mi împlinesc eu alta de-oi mai avea vreme. Acum trebuie să mi le pârlesc precum vezi, că altfel nu mai pot de răul lor. Pletele şi barba le mai las în voia lor cât oi mai putea şi pe urmă le vine şi lor sorocul ca la sprâncene. Insă tocmai când trecusem să mi-o pârlesc pe-a doua, ai dat tu buzna peste mine. De unde naiba vii? Şi bătrânul începu să-l cerceteze cu multă atenţie apropiindu-se cât mai mult de Bărzăun. Că-mi pari, după câte văz eu, din altă lume. N-am văzut de când îs asemenea straie pe cineva și nici să scoaţă lumină dintr-o cutie închisă, pe care s-o stingă apoi fără să sufle-n ea. Nu cumva ești ducă-se pe pustii?

Şi moşul chicoti iar în felul său. Începu să râdă și Bărzăunul când îl auzi vorbind aşa, dar se opri deodată înfiorat. Nu el părea din altă lume, cum i se spusese, ci bătrânul, cu toată casa lui săpată în piatră şi umbre, cu toate ciuveiele rămase parcă de la începutul lumii, toate contrastând cu cunoştinţele Bărzăunului

despre lumea în care trăia. Nedumerirea sa crescu şi mai tare când îl văzu pe bătrân ridicând din vatra cu jeratic o surcică aprinsă la un capăt, cu care începu să-şi pârlească cea de a doua sprânceană. Se apropie de el şi-l întrebă plin de compasiune:

— Dar de ce te chinui aşa, moşule? N-ar fi mai bine să le tai c-o forfecuţă?

— Cu ce să le tai? căscă ochii mari bătrânul.

— C-o forfecuţă.

— C-o for... for... cum zici?

— Forfecuţă, moşule, zise cam răstit Bărzăunul.

— Dar ce-i aceea?

— Cum, nu ştii ce-i aceea forfecuţă? se miră Bărzăunul. Păi e o... o ustensilă mică pe care oamenii o folosesc atât la tăiatul unghiilor cât şi la luns sprâncenele sau...

— N-am auzit de-aşa ceva, flăcăule, şi nici de ustensilă, cum zici.

Bărzăunul nu mai dădu nici o explicaţie şi deveni şi mai năuc. Ori bătrânul îşi bătea joc de el în mod deliberat, ori se afla în faţa unui fenomen total ieşit din comun. Să-şi bată joc bătrânul nu prea credea, întrucât nu părea deloc fioros şi nici pus pe şotii copilăreşti. Dar nici să trăiască cineva azi într-un asemenea mediu primitiv şi să nu ştie ce-i aceea o forfecuţă nu putea concepe. Aşa că se reţinu de a mai spune ceva şi rămase pe gânduri. Moşul zâmbi într-un anumit fel şi se aşeză lângă Bărzăun pe laiţă.

— Ei, nu-mi spui din ce lume vii, flăcăule? întrebă el în timp ce-şi frecţiona cu palma sprânceana pârlită pentru a înlătura orice urmă de scrum. Că tare nu-mi vine mie a crede că eşti om cu adevărat.

— Păi cum din ce lume, moşule? Eu sunt din satul Poiana.

— De unde?

— Din Poiana.

— Cum, adică, din Poiana? E v-o cetate mai depărtată?

— Ba nu-i vorba de nici o cetate. Ce, azi oamenii mai trăiesc în cetăţi? E un sat ca oricare altul, nu prea depărtat de aici.

— Mare pozză! se cruci bătrânul. Zici că nu-i cetate şi că se cheamă Poiana? Dar cam pe unde vine?

— Nu prea departe. Cam la vreo... 6 – 7 kilometri de-aici.

— La vreo... cât zici? se cătrăni bătrânul nepricepând.

— Cu aproximaţie, la 6 – 7 kilometri distanţă.

— Apro... unde? cum? icni mofluz bătrânul.

— Păi ţi-am mai spus de două ori, moşule, ce naiba! strigă mai tare ca de obicei Bărzăunul, enervat de insistenţele bătrânului şi crezând că nu prea aude bine. Cam la 6 – 7 kilometri!

— Nu ţipa aşa tare la mine, vătuiule, se burzului moşul, că încă n-am surzit cum ţi se pare ţie! Cum să pricep ce-mi zici dacă n-am mai auzit de asemenea voroave? Acum văd eu bine c-ai picat din altă lume... Numai nu ştiu cine mi te-aduce: cel de sus?... Nu prea cred, că nu-i arde lui de joacă cu mine. Dracul?... mde, ştiu eu ce să cred?... Nici el nu şi-a băgat codiţa până azi în treburile mele, că nu-mi fac eu în cârd cu el. Dar mai ştii ce-i trece prin bostan? Mai bine spune-mi tu, repede şi curat ca lumina zilei, ce hram porţi şi cine te-a mânat aici, că pe moş Ispravă nu l-a dus încă nimeni de nas până azi! Auzitu-m-ai?

Bărzăunul schiţă un fel de râs, dar numai de râs nu-i ardea. Apoi se uită ţintă în ochii holbaţi ai bătrânului şi i se adresă mai încet, pentru a-l potoli:

— Zici că te cheamă Ispravă?

— Precum ai auzit: Ispravă... Toader Ispravă, ca pe bunicul de pe Iza.

— Să trăieşti şi să fii sănătos, moş Ispravă!

— Mulţămesc de urătură, flăcăule, şi să-ţi deie şi ţie cel de sus numai lucruri bune, că-ncepi să-mi fii drag şi nu prea cred eu să fi venit la mine cu gând rău. He, he! de când n-am mai stat eu la voroave cu cineva!

— Şi câţi ani ai, moş Ispravă?

— Apăi asta-i grea-ntrebare pentru mine, dragul moşului... Cine mai poate şti câţi ani oi fi având?... De-o sută ştiu bine c-am trecut de mult, tare de mult... Dar câţi or mai fi trecut de-atunci numai dumnezeu ştie. Am tot ţinut eu un răboj pe-o creangă de frasin, pe care încrustam trecerea fiecărui an, dar vremea a tot trecut, creanga a putrezit, iar mie mi-a fost lehamite să mai ţin socoata vremii. La ce mi-ar fi folosit? Să aflu mereu că-s mai bătrân ca anul trecut sau ca-n alţi ani? Abia după aceea am învăţat să strunesc vremea cum ştiu eu şi, chiar dacă ţie-ţi par bătrân, eu mă cred tot cum îmi place mie să cred că sunt.

— Formidabil! exclamă Bărzăunul nevenindu-i să creadă.

— Ce zici?

— Nu mai ştiu nici eu ce să zic, moşule... Nu ştiu nici măcar ce să cred privindu-te şi ascultându-te... Nu cumva l-ai apucat şi pe Domnul Cuza? strecură Bărzăunul puţină ironie în această

întrebare pentru a-l aţâţa pe moş să-şi amintească mai uşor vârsta.

— Pe cine?

— Pe Cuza Vodă.

— Dar unde şi când a trăit el?

— Păi cel cu Unirea, cu... Alexandru loan Cuza! N-ai auzit de el?

— Nu l-am cunoscut şi n-am auzit de un asemenea om. Da' era om de prin partea locului, ori vreun venetic?

— Cuuum? se înfioră din cap până-n picioare Bărzăunul. N-ai auzit de Domnul Cuza până azi?

— Iacă n-am auzit, şi gata... Si ce-i cu asta? Parcă poate un biet om să-i ştie pe toţi ceilalţi? Uite, de-o pildă, tu pe Iftode îl ştii?

— Care Iftode? întrebă Bărzăunul mai mult pentru a se afla în vorbă, întrucât nu mai ştia bine dacă e treaz sau aiurează.

— Iftode al Marei...

Bărzăunul dădu din cap negativ.

— Iftode, flăcăul lui Petrea, de la Cotul Izei... cel care s-a bătut cu tătarii călărind un bour şi a băgat spaima în toţi talharii care ne-au jăcuit atunci olaturile...

Întrucât Bărzăunul făcu o strâmbătură aparte, gândind că moşul vrea să-şi râdă de el, Ispravă chicoti iar bătându-şi palmele ciolănoase de genunchi si zise: ei, vezi că nici tu nu-i ştii pe toţi? Doară nu eşti Pântenegru!

— Dar Pântenegru cine mai este?

— Cum, nici pe-aista nu-l ştii? Mare pozná cu tine! Păi de Pântenegru ştia lumea cale de cinci cetăţi. El era vraciul nostru, care zicea că le ştie pe toate şi de pe lumea asta şi de pe cealantă, dar mai mult se fălea, că tot n-avea cum le şti pe toate. L-a prins o dată tătuca Dragoş cu voroave umflate.

Bărzăunul se ridică de pe laiţă fără să ştie nici el de ce, se răsuci un pic în jurul propriei sale axe, apoi se aşeză pe-o cioată sprijinindu-şi capul în palme abătut. Nedumerirea de până atunci i se transformă în frică şi încetă să mai pună întrebări. Pentru a nu mai rămâne în starea aceea soră cu nebunia, se ridică şi de pe cioată şi se adresă bătrânului cu glas rugător:

— Moş Ispravă... nu te supăra pe mine, dar... aş vrea să plec. E vremea să mă întorc acasă...

— Ei, pleci!... Vorbă şi la tine... Stai oblu şi nu te mai frăsui atâta ca o sucală în mână de muiere. Ai destulă vreme la-ndemână, iar aici nu vrea nimeni să te pună pe frigare. Acum,

dacă tot ai ajuns până aici, dezlegând o taină pe care o credeam fără cusur, stăi să ospătezi cu mine oleacă de lapte dulce cu turte proaspete, abia scoase din vatră. Că azi n-am prea avut tragere de inimă să gătesc alte bucate. Şi nu-i oare păcat să te las să pleci flămând de la mine?

— Dar nu-s flămând... adică...

— Lasă tu vorbele de clacă şi şezi locului. Îndată mare pun bucatele pe masă.

Oricât de mult ar fi dorit Bărzăunul să scape de acel coşmar şi din acel cotlon al unui timp apus de mult, mirosul de lapte fiert şi turtele de grâu bine rumenite în spuză şi pufoase îl determinară să mai rămână puţin. La urma urmelor ce putea să-i facă bătrânul? Nebun de legat nu părea, nici rău, nici pus pe harţă. Aşa că... fie ce-o fi. Se hotărî să mai rămână, mai ales că devenise extrem de curios să vadă cum se mai comportă această relicvă dintr-o altă lume.

Moş Ispravă puse pe masa joasă trei străchini de lemn, afumate şi înnegrite de timp, lângă care mai adăugă trei linguri din acelaşi material şi la fel de afumate şi mai aduse încă o cioată de lemn pe lângă cele două care se aflau deja lângă masă. Bărzăunul se miră şi de faptul că bătrânul pusese câte trei blide şi trei scaune în loc de două, cum s-ar fi cuvenit. O mai fi trăind oare încă cineva în acea pustietate alături de bătrân? Îşi rezervă însă cererea acestei explicaţii pentru mai târziu. Deocamdată se mulţumi să privească cu mare atenţie şi-n acelaşi timp cu poftă mereu crescândă la linguroiul bătrânului cu care turna destul de tacticos lapte din ceaun în blidele de pe masă. După ce termină şi acest ceremonial începură amândoi să mănânce cu mare poftă. Laptele, puţin afumat, avea un gust extraordinar de apetisant, iar turtele, nu prea mari şi bine rumenite, se topeau în gură, nu alta. Bărzăunului îi plăcea însă laptele fiert mai mult cu mămăliguţă. Ideal ar fi fost ca laptele să fie mai rece, iar mămăliguţa fierbinte, fierbinte. De aceea, într-o pauză dintre două înghiţituri, nu se putu abţine să nu-l întrebe pe moş:

— Dar mămăliguţă n-ai făcut azi, moş Ispravă?

— Ce să fac? se opri un pic din molfăit moşul.

— Mămăligă... E grozavă cu lapte dulce. Ori matale nu-ţi place?

— Dar ce-i aceea mămăligă, ori cum zici tu?

— Mămăligă... din făină de porumb... sau păpuşoi, cum li se mai zice.

— N-am auzit de-asemenea bucate, flăcăule. Eu de când mă ştiu numai turte cu făină de grâu mănânc.

Bărzăunul se scărpină în creştetul capului complet năucit, apoi luă o nouă înghiţitură pentru a nu mai lungi vorba. Care o fi oare adevărul? se întrebă el. O fi atât de bătrân moş Ispravă încât să nu ştie ce-i aceea mămăligă? O asemenea problemă însă trebuie exclusă cu desăvârşire de la bun început. Doar un om nu poate trăi atâtea sute de ani. Singura explicaţie plauzibilă era că moşul o fi având alţi termeni pentru denumirea mămăligii şi porumbului. Aşa că se hotărî să nu-i mai pună nici o altă întrebare deocamdată. După ce termină porţia din blid, moşul îi făcu semn să-şi mai toarne singur din ceaun. Iar Bărzăunul nu se lăsă invitat a doua oară, mai cu seamă că nu-şi potolise încă foamea. În timp ce mânuia cu destulă greutate linguroiul cu coadă îndoită şi destul de uzat pe la margini, moşul îi zări ceasul de la mână, era un ceas electronic abia cumpărat de la un student arab, şi numaidecât încreţi din sprâncene.

— Da ce-ai păţit la mână, flăcăule, de te-ai legat aşa?

Bărzăunul se uită la mână şi-şi dădu seama că moşul se referă la ceas.

— N-am păţit nimic, moş Ispravă şi nu m-am legat că m-ar durea mâna. La ce te uiţi mata se cheamă ceas.

— Ceas?

— Da, ceas.

— I-auzi ce voroavă! Şi la ce-ţi foloseşte ţie asemenea scamatorie?

— Păi... se bâlbâi Bărzăunul neştiind cum să-l facă pe moş să înţeleagă mai uşor, îl port şi eu, aşa... ca toţi oamenii...

— Cum, adică, toţi oamenii?

— Chiar dacă nu toți, majoritatea.

— Câţi?

— Vreau să spun cei mai mulţi.

— Şi de ce poartă aşa ceva?

— Ca să ştie cât de repede trece vremea.

— Şi ce nevoie ai să ştii dacă vremea trece sau stă pe loc?

— Ei, vorbă şi la mata!... Cum să n-ai nevoie să ştii? Să zicem că ai de plecat undeva, că ai o întâlnire la o anumită oră, că vine cineva cu trenul sau cu avionul şi trebuie să-l aştepţi...

— Cu ce să vină?

— Cu trenul, cu avionul sau cu alte mijloace...

— Ptiu, că nu mai pricep nimic din ce zici !

— Ori vrei să ştii pur şi simplu cât e ceasul. Te uiţi la el şi afli. Uite, acum, de pildă, e 12 fără un sfert, sau 11 şi 45 de minute.

— Mare năzdăvănie! se miră moşul clătinând din cap. Cum, adică, 12 fără un sfert sau... cum ziceai?

— Vreau să spun că-i aproape de jumătatea zilei. E ora prânzului mai bine zis. Ce, mata nu ştii nici de prânz?

— Ba de prânz ştiu, cum să nu ştiu! După soare şi după cârâitul maţelor. Ce nevoie am eu să mă uit la o drăcovenie ca aceea de la mâna ta? Eu n-am mai văzut o asemenea născocire de când îs pe lume.

Începură să râdă amândoi cu multă voie bună, apoi terminară de mâncat aproape tot laptele din ceaun fără să mai vorbească altceva decât că data viitoare, când va mai trece Bărzăunul pe la moş, va fi primit cu bucate mult mai alese.

— Da-i bun şi laptele, moş Ispravă. Mulţumesc tare mult, că grozav de bine am mai mâncat.

— Acum, hai să ieşim oleacă la soare, propuse bătrânul după ce puse blidele într-un ciubăraş cu apă, la fel de afumat ca toate celelalte.

Bărzăunul nu-şi putuse închipui că dincolo de pereţii de piatră ai încăperii în care şezuse la masă se află o poiană atât de frumoasă şi de mare, de care n-avea cunoştinţă şi nimeni nu-i mai spusese vreodată că ar exista.

— Extraordinar! se entuziasmă Bărzăunul nevenindu-i să creadă că tot ce vede e realitate şi nu vis.

— Ce zici?

— Vreau să zic, moşule, că-i grozav de frumos aici la mata. Cum de n-am ştiut eu până acum de poiana asta?!

Deodată însă, după ce se uită mai cu atenţie de jur împrejur, minunându-se cu glas tare de tot ce vedea, se trase speriat cât mai aproape de bătrân holbându-se către o anumită direcţie.

— Ce-i cu tine, flăcăule? Ce te-a speriat aşa?

— Moşule, începu înfiorat Bărzăunul arătând cu mâna spre o anumită namilă uriaşă şi păroasă, cu coarnele scurte şi groase, care scormonea pământul cu o copită şi boncăluia de mama focului, ce-i arătarea aceea de colo?... Parcă acum ar fi desprinsă din vechea stemă a Moldovei... Dacă se repede spre noi?

— Hă, hă, hă, râse cu mult chef bătrânul. Da de ce să se repeadă, voinicule? Ce are ea cu noi? Şi bătrânul râse din nou, scoţând un fel de sunete de parcă ar fi bătut vântul printre ramuri. E blândă ca un miel. Doar vine în fiecare zi în bordei la

mine s-o mulg şi-mi cere tainul ei: Tărâţe cu bucăţi de sfeclă sau de bostan. Păi ce, tu n-ai mai văzut bouri până acum?

— Ce să văd? căscă Bărzăunul gura ameţit de un asemenea anacronism.

— Bouri, flăcăule. Ori n-auzi prea bine?... Mai am şi câteva oi, câteva vaci, tauri, oi, capre... ce-am putut şi eu griji mai uşor şi mai în folosul meu. Altfel, de unde aş mai mânca lapte şi brânză?

— Nemaipomenit! se minună Bărzăunul şi aproape că rămase paralizat locului. Bouri, moş Ispravă?... În vremea noastră?... Eu cred că ori visez, ori mă tragi mata pe sfoară.

— Ba, mai degrabă îmi vine mie să cred c-ai picat din lună, mânzule, ori te-ai săltat din vatra tartorilor celor neadormiţi ca să mă pui pe mine pe jăratic. Ce fel de om eşti tu, de te spăimânţi aşa, şi nu mai ştii pe ce lume te afli? Şi bătrânul râse iar, antrenându-l şi pe Bărzăun. Te miri de toate cele şi nu vrei cu nici un chip să-mi povesteşti cu adevărat cine eşti şi de unde vii. Ori nu cumva îi fi fiind duhul vremii ce va să vină? Că numai unul ca acela s-ar mai putea mira aşa ca tine.

— Nu-s nici un duh, moşule, că doar mă vezi în carne şi oase...

— Atunci, te pomeneşti că eşti sluga vremii, că numai acelea drămăluiesc zilele, nopţile şi anii săpându-şi singuri groapa cu trecerea fiecărei părticele de zi sau noapte.

Moşul continuă să-i mai spună şi alte lucruri asemănătoare, dar Bărzăunul nu mai era atent la ce spune, deşi vorbirea lui era un fel de probozire blândă, părintească. Începu să cutreiere cu ochii poiana în lung şi-n lat minunându-se de tot ce vedea. Poiana nu părea a fi mai mare decât ar măsura patru stadioane sportive puse unul lângă altul, îngrădită cu o pădure uriaşă de brazi şi fagi, cu trunchiurile parcă împietrite, precum şi de un zid imens de creste ascuţite, pe care nimeni nu le-ar fi putut trece. Un refugiu mai ideal de lume nici că ar mai fi putut exista. Atât poiana, cât şi pădurea şi munţii şi tot ce descoperea Bărzăunul în cercetarea sa trezea impresia unei lumi de basm. Mai lipseau zânele şi palatele de aur şi cleştar, ca totul să poată fi considerat ţara liniştii şi frumuseţii neprihănite. Bărzăunul se ciupea din când în când ba de pomeţii obrajilor, ba de pulpele picioarelor pentru a se convinge că nu visează, dar nu se alegea decât cu durerea ciupiturii. Peste tot se auzeau cântece de păsări şi era atât de frumos (totul şi de plin de linişte nefirească! Undeva, la mare înălţime, se vedeau planând leneş un fel de vulturi mari şi

negri, de care mai văzuse el deasupra Pietrei Domniţei şi cu ocazia celorlalte expediţii şi faţă de care manifesta o teamă inexplicabilă.

— Moş Ispravă, întrebă el cu glas încet, ca şi cum s-ar fi temut să nu-l audă acele făpturi stranii, pe care i le arătă cu mâna, ce fel de păsări sunt acelea? Că de câte ori le văd simt un tremur aparte în tot trupul.

Moşul privi câteva clipe fâşiile acelea de catifea neagră care pătau albastrul cerului, clătină din cap şi începu să bombănească nemulţumit:

— Acelea nu-s păsări, dragul moşului... Fă-te mai bine că nu le vezi şi că nu le iei în samă.

— Cum nu-s păsări, moşule? Văd doar destul de bine că zboară, că au aripi, pene... Or fi poate vulturi, ori corbi mai mari?

— Nu te mai osteni cu voroave în van, flăcăule, că nu-s păsări cum crezi tu. Şi faţa bătrânului se cătrăni, iar vocea îi deveni tăioasă, de parcă s-ar fi certat cu cineva. Acelea-s sufletele tâlharilor pustiului care veneau mereu să ne prade şi să ne sângereze neamul şi de la care mi s-au tras şi mie multe năcazuri şi năpaste... Ehei, ce ştii tu!

— Cum aşa, moşule?

— Iacă bine, precum îţi glăsuiesc... Când năvăleau peste noi jăcuitorii din pustiurile cele înfricoşate ale răsăritului, care cum pica pălit de ghioagă, de suliţă, de săgeată sau de buzdugane căpăta îndată aripi de liliac şi se ridica în văzduh prefăcându-se în ce vezi tu acum... Numai că eu nu le pot zice păsări ca la celelalte. Nu te uiţi la ele cum ne dau târcoale?... Parc-ar pândi o altă întoarcere. Vezi tu putregaiul acela noduros răzimat de peretele de lângă uşă? Şi moşul îi arătă un fel de măciulie groasă, măcinată de vreme şi stingheră lângă celelalte lemne. Cu ea am zdrobit eu ţestele a sute de năvălitori multă vreme după ce-am coborât aici cu tătuca Dragoş...

— Cuuu... Cu cine? întrebă Bărzăunul, nevenindu-i să creadă în spusele moşului.

Numai că moş Ispravă nu mai putu fi atent la întrebarea sa, întrucât se repezi să alunge o capră care reuşise să se strecoare printre gard într-un loc unde avea cultivate varză şi sfeclă. Adică cum tătuca Dragoş? gândi el uitându-se lung spre bătrân. Doar n-o fi vorba de Dragoş Vodă din legendă!... Dar dacă cumva se referă tocmai la acela? Atunci una din două: ori moşul e nebun de-a binelea, ori eu aiurez... ori mi-o fi pus ceva în lapte ca să mă

facă să cred toate balivernele lui. Oare să reuşească să mă prostească chiar în asemenea hal? Ar fi cumplit!

Se mai uită o dată repezit şi cu destulă îndoială în suflet la păsările acelea stranii, simţind un fior rece în tot corpul, apoi închise ochii pentru câteva clipe şi încearcă să şi-o readucă în minte pe Ilinca. Oare cum ar reacţiona ea în faţa unei astfel de vedenii? Bătrânul parcă-i ghici starea de nelinişte pe care o trăia în acele momente şi se apropie de el prinzându-l părinteşte de după umeri şi-l conduse uşor spre grotă.

— Te văz cam amărât, flăcăule... Ce ţi-a venit aşa, deodată? Lasă, nu-ţi mai face şi tu gânduri cernite, că destul mi le fac eu. N-au putere arătările acelea de sus să ne facă vreun rău... Aşteaptă însă vremea lor, de noi năvale şi prădăciuni. Acum şezi şi te hodineşte oleacă, de ţi-i voia, îl îndeamnă el de cum intrară în grotă. Văz eu bine că nu eşti din lumea asta şi n-ai cum să te simţi acătării în ea. Măcar de mi-ai spune o dată de unde vii cu adevărat şi ce hram porţi, mi-ar fi mai uşor să te ajut. Dar aşa... ce pot face eu?

În răcoarea grotei Bărzăunul îşi recăpătă forţele de dinainte şi încercă să-şi alunge gândurile întunecate. Dar nu reuşi pe deplin să împace multe întrebări care-l chinuiau şi pe care încă n-avea curajul să le pună bătrânului. Vru să se întindă pentru câteva minute pe o laiţă, pentru a se putea gândi mai profund la acestă întâmplare inexplicabilă, dar se răzgândi şi-l întrebă foarte deschis pe bătrân:

— Moş Ispravă, mă crezi cumva nebun? Ori ai de gând să râzi de mine ca de un nătăfleţ?

— Dar de ce-mi voroveşti aşa, voinicule? făcu ochi mari moşul. Am eu feleşag de om rău au cu gânduri ascunse?... Cum să te cred nebun când văd că eşti în toate minţile? Şi cum aş putea eu să râd de tine în vreun fel, când te cred nu numai isteţ, dar şi plin de înţelepciune? Alungă-ţi asemenea basne din minte!

— Atunci nu ştiu ce să mai cred, zise el cu tristeţe. Parcă am nimerit pe un tărâm străin mie, ori mai degrabă într-o vreme de mult apusă. Am certitudinea că...

— Ce ai?

— Voiam să spun că am convingerea că...

— Tot nu pricep ce vrei să zici că ai, dar nu te mai osteni să-mi împărtăşeşti voroave de care eu n-am mai auzit. Ia mai bine şi trage un gât de must de pădureţe şi scoruşe. Poate te mai întremezi, că pari cam ofilit. Şi nu te mai uita atâta la scamatoria ceea de la mână, că tare-mi vine mie să cred că numai ea te

mână mereu cu gândul înainte şi nu mai vrei să ştii de nimic de acum sau de altădată.

Bărzăunul bău cu destulă lăcomie din mustul oferit de bătrân şi spuse că n-a mai avut niciodată plăcerea să bea o asemenea bunătate. Zâmbi satisfăcut spre moş şi, fără să vrea, se uită din nou la ceas. Era aproape de ora 16. Timpul trecuse destul de repede. Pentru a scăpa de gândurile ciudate care-l încolţeau din toate părţile, se hotărî să plece spre sat. Putea ajunge, cu câteva popasuri la locurile lui îndrăgite, în cele mai bune condiţii până la asfinţitul soarelui. Şi mai era încă ceva care-l îndemna să plece mai repede: dorinţa de a rămâne numai cu sine, de a încerca o dezlegare cât de cât plauzibilă a tuturor enigmelor pe care le întâlnise în lumea bătrânului. Deşi avea destule întrebări pe care să şi le pună în legătură cu bătrânul, acesta îi devenise mai mult decât simpatic. Parcă începuse să facă parte din propria sa fiinţă. Aşa scofâlcit, primitiv şi aproape monstru cum îi apăruse la început, reuşise să aibă o influenţă destul de puternică asupra sa. O fi oare vreun iluzionist, vreun vraci străvechi uitat de vreme şi răsărit acum în calea sa pentru a-i schimba rostul vieţii? Astfel de întrebări şi încă multe altele răsăreau mereu în mintea Bărzăunului. Era convins că se întâmplă ceva cu totul şi cu totul extraordinar cu el. Se ridică încet de pe laiţă şi, uitându-se cu o curiozitate dureroasă către bătrânul ce abia terminase de spălat blidele şi acum le punea la uscat pe o poliţă, îi zise cu reţinere:

— Acum plec, moş Ispravă... Ziua de azi îmi va rămâne în minte pentru toată viaţa ca o întâmplare de excepţie... Am convingerea...

— Ce zici că ai iară?... Adică lasă, nu-mi mai spune, că tot degeaba-ţi baţi gura.

— Vreau să-ţi spun totuşi că nu ştiu ce se întâmplă cu mine... Nu prea mă simt bine şi vreau să mă duc acasă. N-aş vrea să mă apuce noaptea prin hârtoapele astea şi mai cu seamă prin mlaştina din pădure.

— Dar te ţin eu? Păcatele mele! Du-te unde ţi-i voia, flăcăule, şi fă cum crezi că-i mai bine, că eu nu ţin sama paşilor nimănui. Dar de-o fi să mai treci pe-aici vreodată, nu-l uita pe moş Ispravă. Că nici el nu te-o da uitării pân’o închide ochii.

— Cum să te uit, moşule? răspunse cu multă convingere şi simpatie Bărzăunul. Ceea ce-am trăit eu azi cu domnia ta nu poate fi uitat niciodată. Iar când m-oi dumiri mai bine asupra mai multor lucruri şi-mi voi da seama că n-am visat, voi trece iar să mai stăm de vorbă.

Bătrânul chicoti iar în felul său, cu ochii umezi de dragoste pentru musafirul său pe care-l strânse cu căldură la piept.

— Puiul moşului! zise el cu blândeţe.

— Dar tare te-aş ruga ceva, moşule, înainte de-a pleca,

— Spune care ţi-i vrerea, voinicule, fără să umbli pe ocolite.

— Poţi să-mi răspunzi drept la o-ntrebare oare mă ohinuie de mai multă vreme?

Păi te mai îndoieşti de mine, flăcăule? Mare poznă! Cum aş putea să nu-ţi spun drept? Întreabă-mă ce ţi-i voia şi ţi-oi răspunde cum se cuvine, că nu mă pune nimeni la cazne pentru voroave.

Bărzăunul îşi adună toate, forţele în ochi şi glas, pentru a putea fi mai convingător şi totodată pentru a înţelege cum trebuie răspunsul moşului, întrucât de el depindea liniştea lui viitoare.

— Moşule,... în discuţia pe care am avut-o amândoi de când am venit aici, ai pomenit de vreo două ori numele „Dragoş”. Despre cine-i vorba?

— Despre tătuca Dragoş.

— Era cumva tatăl matale?

— Nu. Pe tata-l chema Ion.

— Atunci cine era acel Dragoş?

— Cum, nu ştii cine-a fost tătuca Dragoş?

— Păi...

— Cu tătuca Dragoş am venit şi eu, care eram țânc pe-atunci, cu mai mulţi fârtaţi de-ai noştri, din țara de sus a Maramureşului, după ce ne-am luat la harţă cu veneticii veniţi acolo din alte părţi ale pământului. Dar câţi ani au trecut de-atunci nu mai ştiu. Ţi-am spus mai devreme că eu nu ţin răbojul vremii. Acum ai priceput?

Bărzăunul simţi o nevoie insistentă de a-şi da un pumn zdravăn peste cap, pentru a fi sigur încă o dată că nu visează, dar se stăpâni cu greu. Încercă să râdă, ca să-şi ascundă năuceala ajunsă acum la paroxism, însă mai mult rânji decât râse. Nu se mai strădui să tragă nici o concluzie şi nici nu mai puse vreo întrebare. Îşi luă mai mult mecanic rucsacul şi lanterna, îi spuse bătrânului câteva cuvinte de rămas bun si ieşi din încăpere cu capul în pământ și plin de zbucium.

— Mergi cu bine, flăcăule, şi nu-l uita pe moş Ispravă! îi strigă din urmă bătrânul şi închise uşa, stârnind aceleaşi ecouri prelungi şi stranii.

Capitolul IV Surprize la fiecare pas. Din ce lume s-a întors Bărzăunul? Întâlnirea unei expediţii curioase. Uneori e necesară şi minciuna. Ce taine ascunzi, Moş Ispravă?

Lumânările groase pe care le pusese în colţurile ultimei încăperi şi pe care le uitase aprinse atunci când a intrat în locuinţa bătrânului arseseră până nu mai rămăsese nimic din ele, deci mult prea repede după părerea Bărzăunului, dar acest fapt nu-l mai intrigă acum. Pe lângă tot ce văzuse şi auzise, arderea lumânărilor părea un fleac. Urcă scările din grotă cu repeziciune până la ieşirea în vârful crestei şi, când se văzu în aerul curat şi fu sigur că se află iar în lumea lui, pe care o ştia atât de bine şi-i era aşa de dragă, răsuflă uşurat, ca şi cum ar fi scăpat dintr-un mare pericol. Pentru a nu se mai gândi la nimic până la coborârea din vârful stâncii, începu să fluiere o melodie. Dar parcă putea face altceva fără să se gândească în acelaşi timp la moş Ispravă? Ţi-ai găsit. Lăsă deci melodia în părăsire şi începu să coboare peretele abrupt, uitându-se mereu în sus, dacă nu-l urmăreşte cineva. Lista nedumeririlor sale însă nu era nici pe departe încheiată. Faţă de căldura aproape sufocantă pe care o simţise atât în încăperea bătrânului, dar mai cu seamă în poiana unde văzuse bourii şi celelalte vietăţi, acum vremea îi părea mult mai răcoroasă și chiar batea un vânt destul de ascuţit. Şi de unde răsăriseră oare atâţia nori pe cer într-un răstimp atât de scurt? Depărtările erau acoperite prin unele locuri de o ceaţă groasă. Noroc că nu ploua. Dar... în timp ce cobora băgă de seamă că peretele de stâncă părea mult mai alunecos ca atunci când urcase. Şi, ceea ce-i păru şi mai curios, era faptul că pe fiecare tăpşan pe care se mai oprea puţin pentru a-şi aduna forţele şi a-şi alege locurile cele mai propice pentru coborât, descoperea ochiuri de apă. Cine le pusese oare acolo, că doar nu erau când urcase. Şi tot pământul sau pietrele, de jur împrejur, inclusiv plantele şi arbuştii pe lângă care trecea, erau uzi, de parcă cineva ar fi turnat intenţionat apă peste ei. Şi doar era atât de uscat toiul înainte, iar prin sat şi prin împrejurimi nu mai plouase de cel puţin două săptămâni. Să fi făcut cineva o glumă pentru a-i îngreuna lui coborârea? Dar cine să fi urcat o asemenea cantitate de apă până în vârful stâncii şi apoi să-i dea drumul exact prin locul pe unde trebuia să coboare el? Excluse

deci cu desăvârşire o astfel de posibilitate. Înseamnă că plouase. Dar când? Doar toată ziua fusese senin şi nici măcar un nor nu se zărise pe cer. De ce să se mai mire însă? Continuă să coboare cât putea mai repede, tot mai intrigat. Înainte de a ajunge lângă lacul de la poalele Pietrei Domniţei i se păru că aude strigăte nu prea depărtate de el. Ba chiar avu impresia că aude şi numele său strigat când „Bărzăuneeee!“ când „Ticuleee!“. Cine însă ar fi putut ajunge prin acele pustietăţi şi cu ce scop, când ani de zile trec fără ca nimeni să se hazardeze să vină pe-acolo? Convins mai mult ca până atunci că aiurează de-a binelea şi că tot ce trăieşte nu-i decât rezultatul unui dezechilibru nervos, îi veni să plângă de necaz.

— Măi, oribilă treabă! pufni el tot mai mirat când ajunse lângă lac. De ce s-or fi tulburat oare apele lacului şi or fi crescut atât de mari, că doar azi dimineaţă erau limpezi şi liniştite, iar între timp n-a căzut nici o picătură de ploaie? Să fi plouat doar pe vârful munţilor? Dar eu n-am fost acolo?

Neputincios să mai înţeleagă absolut nimic, începu să meargă tot mai repede spre sat alungând cu încăpăţânare orice gând. Cum va ajunge în sat se va duce neapărat la doctor să-l consulte. Avea însă permanent impresia că aude glasuri de oameni.

— Sigur că da, e aiureală curată, îşi zise el iuţind pasul.

Desişul pădurii, peste tot îmbibat cu apă, uneori mocirla părându-i de-a dreptul foarte periculoasă şi nemaicunoscând exact locul pe unde venise, îi îngreunau foarte mult înaintarea. Şi cu cât înainta mai mult, cu atâta glasurile omeneşti îi păreau mai apropiate.

Ajunse la marginea pădurii o dată cu asfinţitul soarelui. Zări nu prea departe satul şi, mergând într-acolo, un grup de oameni. Deci glasurile pe care le auzise erau ale lor. Înseamnă că nu se-nşelase. Mai prinse curaj şi se apropie tot mai mult de grup. Printre oameni identifică la un moment dat pe Virgil Năsturel, prietenul său, apoi... pe ambii săi părinţi şi în scurtă vreme îi recunoscu aproape pe toţi. Dar ce-or fi căutat în pădure nu putea pricepe. Nu mult după aceea fu zărit de Virgil.

— Oameni buni, uitaţi-l pe Bărzăun!!! răcni acesta cu voce răguşită, de parcă l-ar fi zărit pe du-că-se pe pustii în carne şi oase.

Tot grupul se întoarse deodată, ca tras de o sfoară nevăzută, apoi rămase câteva clipe încremenit. Nimănui nu-i venea să creadă că-l vede pe Bărzăun și mai ales viu. Cel puţin impresia

aceasta o lăsa întregul grup. Îndată după aceea toţi oamenii se repeziră spre el ca şi cum ar fi avut de gând să-l linşeze. Maică-sa fu prima care ajunse la ei cu braţele întinse.

— Dragul mamei, unde-ai fost? întrebă ea hohotind de plâns. Oare tu eşti cu adevărat, ori nu văd eu bine?

Şi începu să-l strângă în braţe şi să-l mângâie, de parcă nu l-ar mai fi văzut de câţiva ani. Bărzăunul se uita la toţi ca la nişte vedenii şi nu ştia ce să înţeleagă. Ce semnificaţie avea toată această comportare a oamenilor şi îndeosebi a mamei sale? Doar nu murise şi nu înviaise iar şi nici nu fusese plecat în lună pentru a putea stârni o asemenea uimire. De părinţi abia se despărţise în dimineaţa aceleiaşi zile. Și le spusese clar că merge până la Piatra Domniţei şi că se întoarce cel târziu după căderea serii. Aşa cum și făcuse de altfel. Atunci, ce rost are toată această paradă de lacrimi şi de întrebări?

— Dar ce s-a întâmplat, mamă?... Ce s-a întâmplat, oameni buni, de sunteţi aşa de alarmaţi? Mamă, de ce plângi?

Se uită iar curios la întregul grup. Unele femei il priveau cu lacrimi în ochi, iar bărbaţii, cu destulă milă amestecată şi cu un fel de reproş mut. Dar de ce?

— Unde naiba ai fost, Ticule, atâtea zile? îl întrebă taică-su prinzându-l de după umeri şi strângându-l cu destulă tărie, pentru a se convinge cu adevărat că-i Bărzăunul şi nu umbra lui. De trei zile te caută tot satul peste tot. Am crezut că te-ai înecat în mlaştină, ori că te-a dat gata vreo sălbăticiune, că nu mai ai astâmpăr. Unde-ai umblat?

— Cum, adică, mă căutaţi de... de trei zile, tată?... Pe mine? întrebă Bărzăunul stupefiat. Orice ar fi putut crede, dar că poate fi învinuit de aşa ceva, nu! Doar abia azi dimineaţă am...

Dar nu mai iu în stare să termine ce-avea de spus. Gândurile începură să se învălmăşească şi mai avan, în timp ce o sudoare rece îi acoperi întregul trup.

— Ai păţit ceva rău, Ticuţule? se apropie iar maică-sa de el punându-i o mână pe obraz. Că nu-mi vine să cred că te mai văd viu şi nevătămat. Multă minte-ţi mai trebuie, dragul mamei! Doamne, doamne, că mare păcat am mai avut de tras! De-ai şti tu cât am plâns şi cât m-am căinat pe la toţi oamenii să meargă să te căutăm! Eu mă şi pregătisem, dacă mă crezi, pentru pomene.

Bărzăunul privi compătimitor spre mama sa şi-n acelaşi timp făcu ochii mari, mari, vrând în acelaşi timp să-i spună şi să nu-i spună tot ce avea pe suflet. Apoi privi îndurerat spre fiecare în

parte, dar avu impresia că nu vede pe nimeni. Pentru a ieşi din acea situaţie mai mult decât penibilă, îşi strâmbă gura într-un fel de zâmbet forţat, ca să dea impresia că totul e bine şi la locul său, apoi se hotărî să mintă. Era singura soluţiei mai înţeleaptă. Ce putea face altceva? Să le spună adevărul pe care-l credea el? Dar cine ar fi putut crede un astfel de adevăr? Ori el nu era un mincinos şi nici nu voia să fie considerat ca atare. Aşa că, ce mai încolo-încoace, se hotărî să-i mintă pe toţi.

— Păi am fost în pădure, ce naiba, nu v-am spus? La Piatra Domniţei şi prin împrejurimi... Mi-s foarte dragi locurile acelea şi m-am dus să le revăd. Şi-acum, cu toată ruşinea, trebuie să vă mai spun că, întorcându-mă spre casă, m-am rătăcit prin locurile acelea mlăştinoase şi... asta-i. M-am întors îndărăt, m-am rătăcit iar, ca până la urmă să se termine totul cu bine. Ce mai pot face acum?

— Dar ce-ai mâncat tu atâta vreme? întrebă iar maică-sa. Că de duminică şi până azi...

— Păi n-am eu ce mânca în pădure, mamă? De mine ţi-i teamă c-o să mor de foame? Măăi, ce oameni! Nu mi-i frică mie în pădure în plină vară. Iarna,... da, dar vara? Am prins peşte cât mi-a trebuit, am cules hribi, vineţele, fragi,... dar mai ales peşte, că de păstrăvi îmi era mie dor. Am făcut foc... şi-am trăit împărăteşte. N-am răbdat nici o clipă de foame, pe cuvântul meu! Şi, ca să vă convingeţi că nu vă mint, am şi acum în rucsac toată mânoarea pe care mi-o luasem de-acasă. Ce să fac cu ea pe lângă atâtea bunătăţi din pădure? Şi n-am stat degeaba, că am avut şi eu problemele mele acolo unde-am fost! Asta-i!

Dacă era adevărat ce spuneau oamenii că trecuseră mai multe zile de când plecase de-acasă, tot așa era de adevărat şi faptul că nu-i era nici un pic de foame. Doar mâncase atât de bine la bătrân. Şi acum simţea gustul laptelui fiert şi al turtelor pufoase.

— Dar pe furtuna aia cumplită unde-ai stat? deschise și Virgil vorba, uitându-se la el nedumerit si puţin invidios în acelaşi timp că nu era el eroul unei asemenea întâmplări de care să se minuneze tot satul.

— Despre ce furtună vorbeşti? se trezi întrebând fără să vrea Bărzăunul.

Abia atunci făcu legătura între întrebarea lui Virgil şi toată nedumerirea sa privitoare la lacul învolburat, la ochiurile de apă de pe tăpşane şi la toate semnele de ploaie pe care le întâlnise

de când plecase de la bătrân. N-avu timp să-i explice amicului său, căci acesta şi porni să turuie, uitându-se la el chiorâş:

— Hai, n-o fă pe aiuritul cu mine, că nu-ţi merge! Îi fi ştiind tu să-i duci pe ceilalţi cu cobza, dar pe mine, nu, soro! Nu-ţi merge! N-o să-mi spui tu mie că pe unde-ai umblat în aceste zile n-a plouat cu găleata până azi la prânz. Mai ales c-a fost o ploaie generală, prin multe locuri cu grindină si chiar cu inundaţii. Sau măria ta ai stat în turnul de fildeş şi n-ai dat importanță acestui fenomen?... Bărzăunul tăcu încruntându-se, iar Virgil continuă şi mai pornit:

— Ai avut probleme grave de rezolvat, măria ta?.. Apoi își încetini glasul: Spune mai bine despre ce-i vorba şi nu suflu un cuvânt nimănui. Pe cuvânt! Tu ştii doar că eu... ce naiba! Mai e nevoie să te rog?... Hai, mişcă odată!

Bugămimtea lui Virgil nu mai fusese auzită de nimeni din grup, întrucât toţi se liniştiseră acum și-și găsiră alte subiecte de discuţie. Chiar și Părinţii Bărzăunului îl lăsară pe acesta în grija lui Virgil, iar acum făceau corp comun în discuţie cu ceilalți săteni. Bărzăunul se gândi câteva clipe dacă să-i spună sau nu lui Virgil adevărul şi în felul acesta să-şi ia o piatră de pe inimă. Dar l-ar fi crezut Virgil oare? Nu l-ar fi luat şi el drept un sforar şi i-ar fi întors imediat spatele? Şi nu numai atât. Dacă se duce înaintea sa să-i spună Ilincăi fel de fel de gogoriţe? Aşa că se hotărî să-i răspundă şi lui, deocamdată, în doi peri.

— M-am ascuns în grotele de la Piatra Domniţei... Tu ştii cât loc e acolo şi nu te bate nimeni la cap. Un loc mai ideal pentru ce doream eu de multă vreme nici că puteam găsi.

— Te pomeneşti că vrei să devii ascet.

— Nu prea eşti departe cu presupusul.

— Ei, continuă!

— Şi am stat acolo majoritatea timpului. Cum era să cobor peretele de stâncă pe furtună?

— Vezi că umbli cu marafeturi? îi strigă Virgil plin de reproş. Credeai că nu te prind cu ocaua mică, hai? N-ai să-mi spui acum că ai prins peşte din grote, că pe masa hexagonală, octogonală sau mai ştiu eu cum, din ultima încăpere, creşteau bureţi cu nemiluita, ori că ai descoperit o altă comoară formată din cârnaţi, plăcinte, sarmale şi alte alea! Cum vrei tu să te cred dacă-mi spui prăpăstii?! Mare pişicher eşti!

— Nu te mint deloc! Vreau să spun că...

— Nu, nu-mi mai spune nimic, îl întrerupse Virgil făcându-se că înţelege totul. Din toată atitudinea ta deduc ce e şi firesc: că

în grote s-a deschis un restaurant cu bar de noapte şi de zi, cu discotecă şi alte antrenuri special pentru tine. Asta-i!... Şi tu vrei să-l ţii secret faţă de amici. Bravos, naţiune!

Bărzăunul îşi dădu seama că n-o poate scoate la capăt aşa de uşor cu Virgil, aşa că se strădui să fie cât mai diplomat şi-n acelaşi timp cât mai credibil cu putinţă.

— Măi frăţioare, dacă tu eşti convins că porţi pe umeri cap de om, cu creieri în el, şi nu un cantalup răsuflat, poţi înţelege fără prea multe explicaţii. Numai în cazul în care vrei să înţelegi ca un om. În caz contrar, n-am ce-ţi face. Şi-acum fii atent: peştele l-am prins duminică dimineaţă din lacul de la poalele Pietrei Domniţei, de unde am mai prins şi altădată. Şi ştii că mă pricep la aşa ceva. Circa 30 de păstrăvi mari şi graşi am prins. E clar?

— Mda... să zicem că pân-aici e clar.

— Iar până la lac, întrucât am mers mereu prin pădure şi cunosc toate locurile ca-n palmă, am cules bureţi câţi am crezut eu că-mi pot ajunge pentru o săptămână, nu pentru trei zile cât am stat acolo.

— Deci ai avut intenţia de la început să rămâi mai mult timp acolo! Bravo! Şi maică-ta a stârnit tot satul să meargă să te caute, că i s-a rătăcit „odorul“! Fire-ai să fii de cretin! Nu puteai spune de la început că ai de gând să rămâi mai multe zile acolo?

— N-am avut de gând să rămân, pe cuvânt! Eu am plecat pentru o zi de-acasă!

— Atunci, de ce-ai cules bureţi şi-ai prins păstrăvi pentru o săptămână?

— Aveam de gând să-i duc acasă, tănăule, să mi-i pregătească mama cum ştie ea. Dar dac-a venit furtuna ce era să fac? Nu trebuia să mănânc? Iar de dormit am dormit chiar în prima încăpere din grotă unde mi-am făcut un culcuş de cetină şi un foc zdravăn, ca să nu-mi fie frig şi să am unde prăji păstrăvii şi bureţii. Acum, sire, mai doriţi cumva alte explicaţii?

— Stai, că n-am terminat, creier ghebos ce eşti! Să zicem că până aici e oarecum clar tot ce mi-ai spus, deşi în tine nu se poate avea încredere niciodată. Mai rămâne însă un fapt esenţial în suspensie.

— Care?

— Ai puţintică răbdare, monşer... E lucrul cel mai important şi trebuie să te iau pe departe, ca să mă înţelegi exact şi mai ales să fii sincer cu mine până la capăt.

— Zi-i odată!

— Ai mai descoperit ceva nou? La-ntebarea asta să-mi răspunzi clar. Tu ştii că eu nu-s hahaleră ca tine si ce-mi spui rămâne-n mine ca-ntr-un mormânt.

— Aaa, deci aici voiai tu să ajungi după atâtea ocolişuri şi diplomaţii de tarla? Te roade cumva la inimă dacă am mai dat peste vreo comoară, ca tu numai să vii s-o ridici? Dar ştii că eşti colosal, amigo?

— Termină cu prostiile şi spune exact ce trebuie!

Bărzăunul era cât pe ce, de data asta, să-i spună lui Virgil, chiar dacă nu totul, măcar o parte din marea lui taină, dar se opri la timp.

— Acum nu-ţi pot spune nimic precis, Virgil, zise el cu multă seriozitate, notă pe care o surprinse şi amicul său. Mai ai răbdare până-mi adun gândurile şi mă dumiresc exact asupra mai multor chestii şi om sta de vorbă după aceea.

— Dar...

— Nici un dar acum! Ţi-am spus: ai răbdare! Şi primul care va afla, vei fi tu.

— Vezi că Nicanor şi ceilalţi pe care-i ştii cum umblă după pleașcă, au dat sfoară-n ţară că vrei să faci iar să explodeze bomba secolului cu o nouă descoperire. Precis că mâine or să-ţi bată la poartă.

— Dar cine le-a spus lor că eu mă duc la Piatra Domniței?

— Or fi mirosit ei pe undeva, că i-am auzit aseară vorbind pe cumnatu-tău cu Nicanor. Pesemne că maică-ta o fi dat alarma văzând că nu mai vii.

— Dă-i încolo de pleşcari! zise plin de lehamite Bărzăunul. Nu-i ştiu eu? Abia aşteaptă să le spun c-am găsit ceva, că imediat se reped ca şacalii şi apoi se dau ei drept mari descoperitori. Deocamdată n-am de spus nimănui nimic.

— Şi n-ai venit nici ieri la Căminul Cultural la întâlnirea programată pentru începerea repetiţiilor. Eu, oricum, nu particip, dar am trecut pe-acolo aşa... să mai văd lumea.

— Păi n-a fost vorba că-i marţi adunarea? se zburli Bărzăunul fără să-şi dea seama că face o gafă.

— Exact, marţi. Vezi că ştii? De data asta ai spus adevărul. Dar azi ce-i, frăţioare?... Ei?... Nu-i miercuri toată ziua? Ori ai devenit atemporal?

Bărzăunul nu mai spuse nimic şi nu mai ascultă nici comentariile lui Virgil referitoare la noua echipă de dansuri, la cor şi cu deosebire la formaţia de teatru destrămată pentru cine ştie câtă vreme prin plecarea unor stagiari şi retragerea Ilincăi,

care urmează să dea în curând examen la I.A.T.C. Fără Ilinca nu putea fi concepută nici o echipă de teatru, nici o formaţie de muzică uşoară sau populară, nu putea fi conceput, dacă vreţi, nimic pe lumea asta! De ce? N-ar mai trebui pusă o astfel de întrebare când e vorba de rolul Ilincăi în înteaga viaţă spirituală a satului, dar voi încerca să dau câteva explicaţii mai concrete. Ilinca era cea mai talentată fiinţă şi la teatru, şi la muzică, şi la dansuri, şi la brigăzi artistice şi la... dar la ce nu era talentată? Şi apoi ea constituia liantul necesar pentru toţi artiştii amatori care veneau la repetiţii (mai cu seamă unii dintre ei) doar pentru a o vedea pe ea dansând, cântând sau jucând teatru. E fantastică fata asta, ce mai atâta vorbă! De la mic la mare tot satul e îndrăgostit de Ilinca. Aşa că nu putem să-l acuzăm pe bietul Bărzăun de o asemenea slăbiciune omenească... şi nici pe Virgil. Interesant însă era faptul că Bărzăunul nici nu-i mai dăduse în ultimul timp Ilincăi de înţeles că o iubeşte cu o asemenea pasiune. Iar ea, neştiutoare ca o fată mare ce era, n-avea cum să priceapă că Bărzăunul ar fi renunţat fără nici o discuţie la o jumătate de viaţă dacă ar fi putut-o săruta o dată cât vrea el şi cum vrea el. Nu, el nu-şi trâmbiţa sentimentele ca alţii care o bombardau zilnic cu scrisori interminabile şi ilustrate pline de *ahuri* şi *ohuri* parfumate cu jurăminte de dragoste veşnică. Nu, el păstra această taină neasemuit de dulce şi de tristă în acelaşi timp în străfundurile sufletului şi nu dădea de înţeles nimănui, niciodată, ce se petrece cu adevărat în catacombele suferinţei sale.

Deci, Virgil continuă să-i spună multe şi mărunte, fără ca Bărzăunul să mai poată înregistra ceva ca lumea. Calculul pe care-l făcea el acum în minte, deşi nu părea la prima vedere greu, devenea total absurd. El plecase spre grote, deci, duminică dimineaţa în zori. Nu s-a uitat la ceas când a plecat, că doar nu se ducea la gară. Să tot fi fost patru jumătate, cinci. Iar de întors s-a întors în aceeaşi zi seara, la orele (se uită la ceas cu atenţie) la orele 21. Câte ore a fost plecat în realitate? Aproape 16 ore. Iar lumea zice că el a stat nu 16 ore, ci patru zile! Deci aproximativ 90 de ore! Nu s-a întors duminică seara, cum crede el, ci miercuri seara. Cum poţi admite aşa ceva tu, om întreg, vaccinat de mai multe ori şi cu ceas electronic la mână, care în tot acest interval nici n-ai dormit, nici n-ai fost beat?! Iar soarele n-a răsărit în tot acest timp decât o dată, azi dimineaţă, iar acum a apus. Deci tot o dată. N-a răsărit şi apus de patru ori. Şi, plus de asta, Bărzăunul n-a mâncat în această vreme decât o dată,

atunci, cu bătrânul, lapte dulce cu turte proaspete. Noaptea nu şi-a arătat nici măcar o clipă înfăţişarea-i cătrănită, deci în realitate n-a trecut mai mult de o zi. Aşadar, nu-i totul absurd? Cine ar putea să-i dea o explicaţie cât de cât credibilă în toate astea?

— Eh, făcu Bărzăunul în sinea sa pentru a se mai ogoi niţel, de-ar fi asta singura absurditate a vieţii! Câte o să mai am de trăit de-acum înainte! Poate asta-i floare la ureche pe lângă celelalte!

Încercă pentru a nu ştiu câta oară să recapituleze tot ce-a făcut el în ziua respectivă şi durata aproximativă a fiecărei acţiuni mai deosebite. Nimeni însă n-ar fi putut concepe şi admite că tot ce-a făcut el în acel interval s-a petrecut în patru zile şi nu într-o zi. Dar cine să-i ia lui apărarea în faţa oamenilor şi cine ar putea avea argumente de convingere măcar pentru el, dacă nu pentru restul lumii? Ce legătură o fi existând oare între grota lui moş Ispravă şi mersul timpului?... Deveni deodată mai trist şi mai indiferent la cei din jur. Dar dacă sufere cumva de vreo maladie necunoscută? Câte nu-s pe lumea asta? O boală a somnului, de pildă, cum este prin Africa, dar mai cumplită ca acolo, care să te ţină inconştient ore şi chiar zile în şir, fără să ştii când începe letargia respectivă şi nici când sfârşeşte.

— Asta mi-ar mai trebui! zise îngrozit Bărzăunul.

Figura lui moş Ispravă îi stăruia mereu în minte atât de vie şi de clară! Zâmbetul ostenit al său, chicotitul acela prietenesc şi aiurit totodată, pletele şi sprâncenele lui arse cu surcica, totul-totul îi era atât de clar în minte!

— Cine eşti, moş Ispravă, cu adevărat şi ce taine ascunzi în acea lume de umbre şi vremuri apuse? se întreabă amărât Bărzăunul fără să poată primi răspuns de la nimeni.

Mai întoarse o dată capul spre pădurea care se zărea tot mai greu din cauza amurgului, precum şi spre ţancurile pe unde bănuia că ar putea fi locuinţa şi poiana moşului, acoperite acum de o perdea violetă şi simţi un tremur rece în toată fiinţa. Iar până acasă atât Virgil cât şi ceilalţi oameni din sat care s-au mai apropiat de el, doar cu mare greutate i-au smuls câteva cuvinte.

Capitolul V Zbucium şi incertitudine. În căutarea unei explicaţii. Altercaţia cu Virgil. Of, dragoste, dragoste! Un alt descoperitor al valorilor de la Piatra Domniţei. Stresul unui mare director

Câteva zile Bărzăunul trăi cel mai cumplit zbucuim din viaţa sa. Încercă toate explicaţiile cu putinţă, făcu iar fel de fel de calcule, retrăi toate momentele din grote, din poiană şi de peste tot pe unde-a umblat, dar nimic nu-l satisfăcea. Bolnav nu era. Ba chiar avea impresia că se simte mai bine ca oricând sub aspect fizic.

— Dar dacă totuşi am ceva de natură nervoasă de care nu-mi pot da seama? Oare n-ar fi mai bine să consult un specialist?

Şi în una din zile, mai precis a doua zi după întoarcerea de la Piatra Domniţei, îşi luă inima în dinţi şi plecă spre dispensarul comunal să discute ca de la om la om toate întâmplările prin care trecuse, cu doctorul Pompiliu Stănescu. Putea deci afla o părere competentă de la un om de ştiinţă, nu? Un medic, fie el şi la un dispensar comunal, are foarte multe cunoştinţe şi experienţă îndelungată. În drum spre dispensar însă, tot Bărzăunul fu cel care începu să-şi bată cuie otrăvite în suflet.

— Uite pe cine-am găsit eu să-mi dea o părere competentă: pe doctorul Pompiliu Stănescu! Asta-i culmea! Tocmai pe omul care confundă serul fiziologic cu ţuica de prune şi din toate bolile nu-şi mai aduce aminte decât de gută, rac, cori şi diaree. A şi uitat cum se numesc în limbaj ştiinţific şi de asta le spune băbeşte. Decât să mă adresez lui, mai bine mă duc la baba Rusanda, că mai multe şanse am să găsesc o soluţie!

Aşa că făcu stânga-mprejur cu gândul să se întoarcă acasă şi să-şi vadă de zbucium de unul singur.

— Păi, dacă i-aş povesti lui Pompiliu Stănescu prin ce-am trecut şi ce-am văzut la Piatra Domniţei, îşi spuse Bărzăunul amărât, până diseară tot satul ar şti că cu am înnebunit şi că trebuiesc internat de mare urgenţă. Mai bine mă las păgubaş definitiv!

În drum spre casă însă, parc-ar fi fost un făcut, îi ieşi în cale Nicanor, secretarul primăriei. De cum îl zări pe Bărzăun, începu

să zâmbească cu multă amabilitate şi, de cum se află în faţa sa, îi strânse mâna cu „cea mai profundă afecţiune” spunându-i:

— Ce faci, Ticule drag? Îmi pare enorm de bine că te-am întâlnit! Ştiam c-ai venit acasă şi m-am mirat cum de nu treci pe la mine, pe la primărie. Mi-era dor să te văd. Iar acum, dacă nu te-ntâlneam întâmplător, nu-i aşa că n-ai fi trecut pe la mine? Se poate, Ticule?

— Păi...

Şi Bărzăunul nici măcar nu ştia ce să răspundă şi cum să ia această amabilitate ieşită din comun a lui Nicanor. Doar prieteni nu erau, între ei era o diferenţă de vârstă de cel puţin 30 de ani, prea multe discuţii împreună n-au purtat, aşa că ce rost avea această explozie de amiciţie?

— Aşa-i! îl întrerupse Nicanor ducând un deget la obraz. Nu văd eu? Nu-ncerca s-o coteşti! E mare păcat, Ticule, să mă ocoleşti tocmai pe mine, care-am făcut atâtea lucruri bune pentru tine şi pentru ai tăi. De ce n-ai trecut pe la mine?

— N-am avut timp, zău, se scuză copilăreşte Bărzăunul. Stau mai mult retras, citesc sau cutreier pădurile...

— Şi nu găseai tu, dac-ai fi vrut, un ceas-două pentru mine? Dar ia să lăsăm reproşurile şi zi-mi mai bine cum te simţi în vacanţă.

— Cum să mă simt?... Bine. Ca-n vacanţă.

— După câte ştiu eu, mai ai un an şi pe urmă-ţi iei zborul şi tu la facultate, nu?

— Mda,... numai să pot intra... Că-n prezent mai uşor ţi-i să muţi munţii din loc decât să intri la facultate.

— Tocmai tu vorbeşti aşa? Cum să nu reuşeşti? Păi dacă unul ca tine, aşa de deştept şi de talentat, se teme că nu intră, atunci ce să mai zic de ceilalţi, care-s ca vai de capul lor? Aud că maică-ta vrea tare mult să te facă doctor, aşa-i?

— O fi vrând ea... Numai că eu...

— Cum, nu vrei s-ajungi doctor? Aşa, ca Pompiliu Stănescu, de pildă? Doamne, măi băiatule! Fă-te doctor şi vino aici, la noi, în locul lui Pompilică.

— Nu, domnule Nicanor, nici prin gând nu-mi trece. Pe mine mă atrag cu totul alte limanuri. Ş-apoi... încă n-am hotărât la ce facultate să dau examen.

— De, cum crezi tu. Eşti băiat deştept şi ştii ce vrei. Dar... ia sune-mi tu mie, ca unui vechi prieten... am auzit că dai târcoale pe la Piatra Domniţei, aşa-i?

— Eh, târcoale, se strâmbă Bărzăunul cu indiferenţă. De ce să dau târcoale? Am trecut şi eu pe-acolo... aşa... că mi-a fost dor de vechile locuri. Şi n-aş mai fi intrat dacă nu mă apuca o ploaie zdravănă. Dar aşa, trebuia să mă adăpostesc şi eu undeva.

— Şi? Şi? deveni extrem de insistent secretarul, făcând ochii mari şi dând mereu din cap.

— Şi... nimic. Deocamdată n-am ce să spun. O să mai trec eu însă pe-acolo şi de va fi să descopăr ceva...

— Deci sunt speranţe, aşa-i?

— Ştiu eu?... Poate. Câte taine nu ascund cotloanele munţilor noştri? Nu ştim noi cum să căutăm, că de descoperit am descoperi mereu câte ceva.

— Aşa-i, Ticule. Dar tu eşti băiat deştept şi ştii pe unde să cauţi. Am speranţa însă că primul care va afla de noile tale descoperiri voi fi eu! Tu ştii cât te preţuiesc şi ce buni amici mi-s fratele tău, Matei şi cumnatul-tău, Răgălie... E păcat să afle altcineva înaintea noastră. Mai ales cei din oraş, care atâta aşteaptă. Şi toate foloasele ei le trag. Dacă-i nevoie să te-ajut cu ceva, spune-mi deschis. Tu ştii că eu... la moment!

— Deocamdată n-am nevoie de nimic. Iar în ceea ce priveşte vreo nouă descoperire... de va fi, vă dau de ştire.

— Aşa să faci, Ticule! Bravo! Eşti un băiat eminent! Eu cred în tine mai mult decât în oricare popândău de pe la noi. Nu te uiţi la ei? N-au nici un căpătâi. Până şi Ilinca...

Bărzăunul se supără cumplit când auzi pomenindu-se numele Ilincăi în rândul oamenilor fără căpătâi, dar se făcu că nu aude.

— Dar... apropo! şi Nicanor se apropie tainic de Bărzăun: dacă totuşi ai nevoie de ceva... să zicem cafea naturală, ţigări B.T. sau... un vin mai ca lumea din crama C.A.P., pentru unele petreceri, nu te sfii să-mi spui şi te servesc imediat, înaintea oricui! Numai... te rog... nu uita! Cum afli ceva, cum...

— Mulţumesc, domnule Nicanor, răspunse Bărzăunul stupefiat de atâta amabilitate. Cum aflu ceva, ştiu ce am de făcut. Deocamdată însă nu prea văd şanse de reuşită.

— Mai e timp destul! zâmbi încrezător Nicanor. Eu nu mă grăbesc. Numai tu să te ţii de cuvânt!

Se despărţiră mai amici ca niciodată, deşi Bărzăunul nu dădea doi bani pe toată bunăvoinţa speculativă a secretarului. Nu i-a suflat însă nici o vorbă despre noua lui descoperire şi nici despre frământările sale. Abia se despărţiră însă şi începu să-şi

reproşeze că nu i-a spus totuşi ceva. Cât de cât, pentru a-l pune în gardă în eventualitatea că va avea nevoie de el la urgenţă. Dar ce anume să-i fi spus? În asemenea caz ori spui tot, ori nimic. Dar dacă spui totul, te crede? Ori are cum te ajuta? Nu. Mai bine să tacă din gură până se va dumiri el mai bine asupra întregii situaţii.

— Ce-ar fi oare să mă duc la bătrânul Octavian Aldea? se gândi pe drum Bărzăunul. Aşa nebun cum îl crede lumea, tot mai mult ar înţelege de la el decât de la oricare altul din sat. Aşa că se hotărî să se ducă la el. De cum ajunse lângă poarta casei, începu să bată în ea cu putere. Nu-i răspunse însă nimeni. Mai bătu de câteva ori, dar acelaşi rezultat. Tocmai se pregătea să intre în curte pentru a-l căuta prin grădina din spatele casei, ori în bucătăria de vară, când se auzi strigat pe nume de către un flăcău din sat.

— Îl caţi pe moş Aldea? îl întrebă acesta.

— Da... Trebuie să-i comunic ceva şi văd că nu răspunde.

— Nu-l mai căuta degeaba, că nu-i acasă de vreo zece zile. Aud că-i grav bolnav la spitalul din oraş.

— Mulţumesc că mi-ai spus, zise Bărzăunul şi porni iar pe drumul către casă. Mă, cumplită treabă! îşi zise el după câţiva paşi. Parcă aş fi omorât pe cineva ori furat, ori aş fi făcut altă ticăloşie... Cum să ies eu din afacerea asta fără să mă creadă lumea total zărghit şi să termin o dată cu atâta zbucium? N-ar fi mai bine oare să-i spun ceva totuşi lui Virgil? Oricât o fi având de învăţat, când o auzi despre ce-i vorba, tot face el ceva. Şi, cine ştie, poate se hotărăşte să meargă până acolo cu mine, ca să se convingă cu proprii săi ochi, fără să-i spun eu nimic concret. Şi dacă-l am martor pe el, nu-mi mai pasă de ce-o să zică lumea. Dar cum să-l ademenesc? Ce naiba să-i spun?

Cu astfel de gânduri, Bărzăunul îşi luă inima-n dinţi şi trecu pragul casei lui Virgil. Îl găsi învăţând de zor, întrucât se pregătea pentru examenul de la facultatea de construcţii. Discută câteva minute fel de fel de fleacuri, apoi Bărzăunul aruncă diplomat nada Pietrei Domniţei.

— Flerul meu, zise Bărzăunul bătându-se cu degetul pe frunte, îmi spune că acolo se află o taină fantastică.

Virgil însă, după ce căscă o dată de era să-i pocnească fălcile, îl dezumflă total pe Bărzăun.

— Nu mă mai tentează nici un fel de comoară şi nici o grotă, chiar de-ar fi să descoperim în ea tot aurul lumii! Doar nu mă crezi cretin total să mă apuc de umblat iar pe coclauri numai

aşa, pentru că ai tu gărgăuni. De ce nu-ţi faci, amigo, o operaţie ca să-ţi scoţi gărgăunii din scăfârlie? Ori, fără ei rămâi cu ţeasta goală?... Ce ţi-a venit iar? Crezi că mai papă mâţa oţet ca altădată!... Tu, dacă nu te-ai săturat încă de cai verzi pe pereţi, n-ai decât să te duci să explorezi toată mocirla. Nu-i mare lucru să descoperi în ea, cum eşti tu plin de fler şi de iniţiative creatoare, crocodili, hipopotami, caracatiţe, triburi de boşimani şi hotentoţi dinainte de epoca de piatră, că tu eşti în stare de absolut orice! Mă mir cum de n-ai descoperit încă până acum un al treilea pol al pământului ori ţara amazoanelor. Că grozav de bine ţi-ar mai prinde acum o amazoană!...

Şi Virgil slobozi un hohot nestăvilit de râs, care-l irită cumplit pe Bărzăun.

— Ia mai du-te-n mă-ta şi termină cu tâmpeniile astea infantile! Râzi ca o coţofană! opri Bărzăunul năucit turuiala lui Virgil. Ce naiba ţi-a venit de-ai început să te crezi şi tu deştept? Ori te pomeneşti c-ai devenit savant peste noapte? Bă flaşnetă dezacordată, eu am venit la tine ca la un prieten adevărat, nu ca la o moară hodorogită. Şi află un lucru colosal: am venit ca să te încerc, înainte de a-ţi încredinţa o taină nemaipomenită. Dar n-am cui. Aşa căă... De-ai şti tu ce ştiu eu şi de-ai fi văzut tu ce-am văzut eu, te-ai ţine după mine ca un câine. Dar de-acum nu-ţi mai spun nimic, absolut nimic, pentru că eşti un imbecil! Te salut cu cea mai aleasă stimă şi consideraţie, domnule inginer constructor, doctor în...

— Termină cu prostiile!

— Am terminat, şi după cum vezi, am şi plecat. Te salut!

— Stai, bre, puţin, şi n-o fă pe căposul cu mine! Ce ştii şi ce-ai văzut, măre, aşa de grozav? păru deodată teribil de interesat Virgil. Nu poţi vorbi clar şi civilizat? Ori te-ai obişnuit să vorbeşti numai în dodii? Nu vezi că ţi-ai uitat mintea-n penar?

— Virgile, ştii ce? zise Bărzăunul cu multă demnitate: acum chiar de-ai zice că mergi cu mine şi-n lună, ori la capătul pământului, ori chiar la mama dracului în persoană, tot nu-ţi mai spun nimic şi nici nu mai fac vreun târg cu tine.

— Dar de ce, bă... broască de Galapagos?! Ce te-a putut umfla aşa? Eşti tu-n stare să te superi pe mine dintr-atâta?

— Uite că sunt, dacă te porţi ca o rindea.

Şi se îndreptă spre uşă.

— Bărzăune! ţipă Virgil după el, tu nu-nţelegi că acum nu pot face nici un pas din cauza examenului care bate la uşă? De ce nu ai şi tu puţină răbdare? Nu este atâta timp după sesiune?

— O fi el timp, cum zici, răspunse Bărzăunul din prag, dar eu acum voiam să mergi cu mine. Nu se poate, nu-i nimic. Ţie o să-ţi pară rău!

Şi Bărzăunul ieşi pe poartă fără să mai asculte strigătele şi înjurăturile lui Virgil. Mai târziu însă avea să regrete că l-a tratat atât de dur pe prietenul său şi nu i-a acordat nici o înţelegere. În ultimă instanţă Virgil nu era deloc greu de convins să-şi sacrifice câteva ceasuri pentru a merge cu el până la Piatra Domniţei. Dar s-au încăpăţânat amândoi şi au făcut-o pe grozavii şi până la urmă vor pierde tot amândoi.

Înainte de a coti pe uliţa ce ducea spre casa lui, se întâlni cu Ilinca. Dincolo de frumuseţea ei atât de ispititoare părea că ascunde totuşi o nervozitate aparte, ori mai bine zis o nelinişte chinuitoare. Bărzăunul rămase stană de piatră în mijlocul drumului de cum dădu cu ochii de ea.

— Aaa, Bărzăune, ce bine-mi pare că te văd! se bucură sincer viitoarea artistă. Parc-am trăi unul la un pol şi altul la celălalt pol, aşa de rar ne vedem. Ce mai faci?

— Bine, răspunse Bărzăunul, ca şi cum ar fi ridicat un sac cu lut.

— Nu vrei să mergi într-o excursie de cinci zile pe litoral cu încă vreo 30 de tineri din comună? Cred că va fi nemaipomenit de frumos. Marea,... briza,... răsăritul,... amurgul... ah!

— Păi... eu ştiu ce să zic? M-ai luat preia repede. Cred însă că nu m-aş da în lături de la o asemenea escapadă. Şi Bărzăunul fu convins sută-n sută că va merge, mai ales că astfel avea posibilitatea să fie mai multe zile aproape de Ilinca. Dar pe când e prevăzută excursia?

— Pe 28 iulie. Se pleacă cu autocarul din faţa căminului cultural. Deci mergi?

— Mai vorbă? Dacă zici tu...

— Ce bine-mi pare că te vei putea bucura şi tu de minunile litoralului! Unii strâmbau din nas, că e prea puţin cinci zile. Dar eu cred că-i de-ajuns pentru o simplă distracţie. Nu?

— Da, sigur, răspunse automat Bărzăunul.. Şi cine mai merge dintre ai noştri?

— Păi... drept să-ţi spun nu m-am interesat. Adineaori mi-a spus de chestia asta profesoara Năstase, stagiara, venită anul trecut la noi. Ea organizează excursia şi se pare că sunt destui amatori. Personal vă invidiez pe toţi.

— Adică cum, simţi Bărzăunul cum i se strânge inima, tu nu mergi?

— Eu? şi Ilinca se miră, de parcă ar fi întrebat-o dacă nu cumva vrea să mături drumul. Da ce-s, proastă? De litoral îmi arde mie când am atâtea pe cap? Mai întâi examenul, care nu-i, totuşi, o joacă, apoi cred că voi pleca pentru câteva zile la Varna cu formaţia mea de muzică uşoară din oraş. Dar de mers, zău c-aş merge.

Ilinca mai spuse şi alte lucruri, dar Bărzăunul nu mai auzi nimic sau nu mai voia s-audă nimic. Deci Ilinca nu voia să meargă... Ea era prea sus pentru a se coborî la nivelul grupului din comună. Arunci, cum să se ducă el? Cu cine? Cu câţiva cheflii şi petrecăreţi care să-l asurzească tot drumul cu casetofoanele şi cu bancuri proaste? Din aceeaşi clipă renunţă definitiv la idee, fără însă să-i spună Ilincăi. Şi ce frumoasă era Ilinca în ziua aceea! Cu toată nervozitatea ei şi cu toată importanţa ne care şi-o dădea, era mai frumoasă ca oricând... Purta o rochiţă roz şi un şal subţire pe umeri, pantofi cu tocuri înalte, care o făceau şi mai graţioasă, iar părul lung şi mătăsos lăsat în valuri pe umeri până aproape de brâu. Ochii Bărzăunului o învăluiau din toate părţile şi o topeau ca pe un fulg de nea în cel mai frumos cântec de dragoste.

— Ce păcat că un poţi merge şi tu pe litoral! zise Bărzăunul abia mişcându-şi buzele şi uitându-se pentru prima oară mai mult de o secundă în ochii ei umezi şi mai frumoşi decât tot ce e mai frumos pe lume.

Pe Ilinca însă n-o afectă cu nimic regretul Bărzăunului şi nici măcar nu-i răspunse ceva referitor la acest fapt. Preferă să mai spună câteva chestii total străine de interesul Bărzăunului, apoi ridică uşor mâna în aer şi-i spuse amicului ei un „pa“ din vârful buzelor, care rămase mai mult timp în amintirea Bărzăunului ca o adiere blândă şi nostalgică.

Se desprinse cu greu de imaginea Ilincăi, cu o tristeţe mult mai chinuitoare ca-n alte dăţi, şi începu să se adâncească din nou în volburile coşmarului său. Moş Ispravă năvăli iar asupra sa cu întregul cortegiu de curiozităţi, umbre, bouri, vulturi negri şi alte zăpăceli de acest gen. Deci nici Ilinca nu reuşise să-l salveze dintr-o asemenea stare. Mai bine zis, în ultimele zile, imaginea Ilincăi se suprapunea aproape tot timpul cu imaginea bătrânului din grote... Ce-ar fi fost oare dacă i-ar fi spus Ilincăi despre noua lui descoperire de la Piatra Domniţei? Se gândi câteva clipe, apoi clătină din cap cu amar. Ilinca n-ar fi reacţionat nicidecum aşa cum ar fi dorit el. L-ar fi luat poate în zeflemea, ori l-ar fi privit cu milă. În orice caz, la aflarea veştii ar fi râs poznaş şi, fără să mai

pună-n balanţă dacă poate fi adevărat sau nu ce-i spune Bărzăunul, i-ar fi recomandat să treacă pe la dispensar.

Pesemne că starea de exacerbare sentimentală pe care i-o născuse Ilinca îi oferi, îndată după despărţire, ideea salvatoare. Își aduse aminte de marele specialist Ion Arhivan, directorul onorific al întregului complex de muzee din oraş, pe care-l cunoscuse cu ocazia descoperirii anterioare şi care-i făcuse atunci o impresie foarte bună.

— Oare o mai fi trăind? se întrebă temător Bărzăunul. Că şi pe atunci unii băşcălioşi spuneau că Arhivan s-ar fi născut odată cu lumea, că el este autorul tuturor marilor descoperiri arheologice din toate timpurile şi de pe întregul mapamond, purtând chiar denumirea de „Moş Muzeu“. Ei bine, un asemenea om îi trebuia Bărzăunului. Şi cunoscător de prestigiu, şi interesat în a elucida tainele trecutului, şi pasionat până la lepădarea de sine, capabil să pătrundă toate tainele adâncurilor şi nu numai atât.

Fericit că i-a venit o idee atât de strălucită se urcă în primul autobuz care mergea spre oraş şi plecă fără să se mai gândească dacă are bani destui la el, dacă nu-i va fi foame sau altele de genul ăsta. În definitiv, n-o fi lumea asta chiar atât de anapoda pe cât pare la prima vedere. Trebuie să găsească şi el până la urmă un cap luminat care să-l scoată din impas. Şi porni spre oraş, ferm convins că singurul care poate aduce lumină într-un caz atât de tenebros nu-i decât Ion Arhivan. Dar îl va mai recunoaşte oare după atâţia ani? Şi-şi va aminti de marea lui descoperire, pe care i-a lăudat-o atât? Poate că da. Doar n-au trecut de-atunci o mie de ani. Iar Ion Arhivan nu putea căpăta într-un răstimp atât de scurt orbul găinilor.

Şi cu astfel de speranţe care-i dădură o mină mai liniştită, parcurse drumul până la oraş destul de uşor.

Cum ajunse în faţa palatului uriaş care adăpostea marele muzeu îşi trecu degetele prin părul buhos şi se uită cu atenţie la picioare, să vadă dacă nu cumva are un pantof de-un fel şi unul de alt fel, cum o mai păţise o dată. Totul însă era în regulă.

Portarul de la intrarea principală, auzind că-l caută pe director, începu imediat să-l descoase şi să-l facă atent că dacă a venit pentru angajarea pe postul de pompier, a făcut drumul degeaba.

— Aici trebuie numai oameni unu’ şi unu’, că-i muzeu, nu fleac! găsi cu cale să-i dea o explicaţie în plus paznicul.

— Am eu moacă de pompier, nene? se împăună Bărzăunul, zâmbind pentru prima oară în acea zi, cu toată faţa.

— Atunci, zise mai liniştit portarul, ia-o tot înainte pe holul acesta şi la a doua uşă la dreapta, unde scrie „Secretariat”, o să ţi se spună dacă tovarăşul Director poate primi azi sau nu. Că dumnealui e foarte ocupat tot timpul, mai zise portarul.

De cum Bărzăunul începu să parcurgă marele hol al palatului, privirile îi fură atrase de câteva vitrine mari aşezate într-un arc de cerc, aproape în întregime de cristal, susţinute pe piloni metalici, pline cu obiecte pe care Bărzăunul le cunoştea foarte bine. Erau doar câteva din marile valori pe care le descoperise el la Piatra Domniţei. Fericit că are ocazia să le revadă iar, curăţate şi spilcuite ca nişte mirese, se apropie cât putu mai mult de una din vitrine în care erau expuse pergamentele. Lângă vitrină era aşezat un panou enorm cu fel de fel de explicaţii referitoare la întreaga descoperire. N-apucă însă nici măcar să citească ceva, d-apoi să privească în vitrine, întrucât îi răsări în faţă portarul rânjindu-i într-un dinte.

— Dar cum ne-a fost vorba, tovărăşele? Ziceai că ai de vorbit cu tovarăşul director şi când colo...

— Păi... trecând pe aici nu m-a răbdat inima să...

— Nici un „să“, tovărăşele! Ori scoţi bilet să te uiţi ca un om civilizat, ori valea! Nu te poţi uita aşa, pe degeaba! Noi trebuie să ne autofinanţăm şi fără parale nu se poate. Pricepi mătăluţă?

— Ce trebuie să faceţi? se miră Bărzăunul auzind pentru prima oară din gura unui om al muncii un termen pe care încă nu-l simţise pe propria lui piele.

— Să ne a-u-to-fi-nan-ţăm! E clar? Şi fără bani nu se poate, orice am face noi. Aşa că fă mata bine şi cumpără de la casă un bilet special pentru expoziţia de mari valori de patrimoniu şi după aceea uită-te cât vrei, că nu te mai opreşte nimeni.

— Asta-i culmea! se supără Bărzăunul. Să mai cumpăr şi bilet pentru obiectele descoperite de mine?

— Ceee? se strâmbă plin de uimire portarul. Cum, adică, descoperite de tine? Cu cine vorbeşti tu aici?

— Aşa cum ai auzit. Eu am descoperit aceste obiecte la Piatra Domniţei şi măcar atâta drept să pot avea: să le mai văd o dată.

Portarul se clătină când într-o parte, când în alta râzând satisfăcut că a prins pe cineva cu minciuna.

— Cum adică dumneata le-ai descoperit, tinere? întrebă el atoatecunoscător, interpunându-se între Bărzăun şi vitrina cu

valori. Pe cine vrei să duci? Tocmai pe mine?... Nu ştiu eu cine le-a descoperit şi cine le-a lustruit de arată ca noi? He, he! Ia uită-te la afişul de colo! Vezi ce scrie pe el?

Bărzăunul întoarse ochii curios spre locul indicat de portar şi dintr-o privire îşi dădu seama de situaţie. Nici pe departe nu era el descoperitorul sau ceilalţi din expediţia pe care o organizase. De altfel, renunţase de mult să mai aibă vreo pretenţie la aşa ceva. Dar nu mai era nici cumnatu-său, Răgălie, care scrisese atât de patetic despre descoperire într-un articol de 12 pagini, din care i se publicase doar o ştire de un sfert de pagină, în care numise grotele de la Piatra Domniţei „Cuibul viselor”, nu mai era nici Nicanor, care înaintase la judeţ un amplu raport referitor la marea lui contribuţie în acest sens, nici doctorul Pompiliu Stănescu, pe care confraţii săi de breaslă îl numeau în zeflemea „marele arheolog” şi nici vreun oricare altul legat în vreun fel de expediţia de la Piatra Domniţei. Ştiţi însă cine figura cu litere de o şchioapă drept descoperitor? Ion Arhivan!... Da, precum vă spun: Ion Arhivan! Pentru că aşa scria negru pe alb pe panou: „Vizitaţi expoziţia de mari valori de patrimoniu descoperite la Piaţa Domniţei de renumitul cercetător ION ARHIVAN”. Ce mai putea zice Bărzăunul? Fusese prins de portar cu ocaua mică şi nu mai putea schimba nimic. Aşa că lăsă ochii în jos ca un vinovat şi se desprinse de portar pentru a merge la director. Să-i mai demonstreze lui sau altuia ca el că afişul minte? Cu ce s-ar fi ales? Porni aşadar cu paşi înceţi spre uşa indicată încă o dată de portar. Dar cu ce eforturi de a se stăpâni! Şi, la urma urmei, ce-l interesa pe el cine se dă drept mare descoperitor? Satisfacţia pe care o avea el în suflet nu i-o putea lua nimeni. N-au decât să se dea toţi grozavi de pe urma lui!

Cu astfel de gânduri bătu la uşa pe care scria cu litere mari SECRETARIAT şi dedesubt orele de audienţe. Dar nu-i răspunse nimeni. Mai bătu o dată, dar nici de data aceasta nu primi răspuns. Îşi luă inima-n dinţi şi apăsă pe clanţă. Uşa se deschise şi se trezi într-un birou destul de larg, cu două sau trei mese-birou, telefon, maşină de scris, două fişete metalice şi alte fleacuri. În schimb, însă, nu descoperi printre ele nici o figură omenească. În partea stângă mai era o uşă capitonată, întredeschisă şi de dincolo de ea se auzea un glas răstit al cuiva care vorbea, pesemne, cu altcineva la telefon. Tonul cu care vorbea însă i se păru deosebit de dur pentru început:

— Eşti un cretin!... Te dau afară, huidumă!... Nu, să n-aud de aşa ceva, că mă fac foc!... Hai, iubitule, nu mai insista, că nu mai

am nici un ban pentru hârtie fotografică şi nici pentru alte cheltuieli. Fă aşa cum ţi-am spus eu, Liviule! Nu fi hahaleră şi nu încurca iar lucrurile! Bine, bine, am înţeles. Pa şi multă sănătate!

Bărzăunul nu prea-şi dădu seama dacă directorul sau persoana care vorbise la telefon din biroul alăturat discutase serios cu interlocutorul său ori în glumă. Dar ce-l mai interesa pe el acest fapt? După voce i se păru totuşi că ar fi Ion Arhivan cel care vorbise. Dar mai ştii? Reţinuse vocea acestuia de când îl văzuse la Poiana. Era când blândă şi melodioasă, când hurducată şi dură, când lacrimogenă. Ciocăni de câteva ori în metalul de la broasca uşii şi intră fără să mai aştepte nici o invitaţie. Da, era chiar Ion Arhivan, pe care-l recunoscu îndată după chelie şi după faţa încruntată. De cum deschise uşa, directorul îl şi luă în primire cu un ton şi mai furios decât cel cu care vorbise la telefon, deşi nu se uita la el:

— De ce-ai stat atâta, Petrică? Cât timp ţi-a trebuit pentru o nimica toată? Crezi că eu am vreme de aşteptat?

— Bună ziua, tovarăşe director... eu... se fâstâci cu totul Bărzăunul dându-şi seama că fusese luat drept altul.

— Ai adus? îl întreabă Arhivan căutând de zor ceva într-un dulăpior.

— Vă rog să mă iertaţi, dar eu... eu sunt altul, nu cel pe care-l aşteptaţi poate, zise Bărzăunul cu vocea stinsă.

Abia în acea clipă Arhivan se uită atent la el şi încruntă din sprâncene.

— Aaa, iartă-mă, te rog. Credeam că-i altcineva. Dar pe cine cauţi?

— Pe dumneavoastră. Nu sunteţi tovarăşul director Ion Arhivan?

— Ba da. Ei, acum ştiu cine eşti, zise el destul de răstit. Vii de la tovarăşul Florescu pentru postul de pompier. Mi-a dat telefon acum vreo jumătate de oră. Dar el nu vrea să priceapă deloc un lucru: nu pot face nici o angajare deocamdată! Dar absolut niciuna. Nu de mult s-a votat în C.O.M. o hotărâre de a nu mai fi angajat nimeni până la sfârşitul anului. N-avem fond de salarii. Ce, vrei să te plătesc din buzunarul meu? Mergi mata la forţele de muncă, să te repartizeze în alt domeniu!

Şi începu să caute altceva, de astă dată printre hârtiile rătăcite pe birou.

— Dar n-am venit pentru nici o angajare, tovarăşe director, prinse mai mult curaj Bărzăunul. Eu încă sunt elev şi n-am nevoie să fiu angajat.

— Atunci cine eşti şi cu ce-ţi pot fi de folos? deveni mult mai amabil directorul.

— Credeam că vă amintiţi de mine, fără să vă mai spun eu...

— Ehe, câţi trec pe-aici...

— Doar am făcut şi fotografii împreună... atunci cu descoperirea de la Piatra Domniței... Eu sunt...

— Aaa, sări deodată în picioare Arhivan, schimbându-şi toată înfăţişarea, mi-amintesc, cum să nu-mi amintesc! Pe tine să nu te cunosc? Nu cumva tu eşti Bărzăunul, cum îţi spuneau amicii tăi pe-atunci?

— Da, eu sunt... Numai că numele meu...

— Ei, bată-te să te bată! Ce plăcere-mi face să te văd! Doar tu, după câte ştiu eu, ai descoperit grotele acelea în care se afla comoara. Nu-i aşa?

— Păi... vedeţi...

— Aşa-i, aşa-i, n-o fă pe modestul cu mine! Tu ai fost sufletul expediţiei, numai că ţi-au cam furat gloria alţii. Ba de curând m-am trezit chiar eu a fi marele descoperitor. De, ce să-i faci? Aşa-i în viaţă. Am fost invitat atunci în satul vostru să cercetez şi să identific marile valori descoperite, care fac cinste azi muzeului nostru. Le-am expus de curând în holul mare al palatului, după ce au fost curăţate şi restaurate de specialiştii noştri. Le-ai văzut cât îs ele frumoase?

Şi ochii lui Arhivan se bulbucară şi deveniră strălucitori ca două feştile.

— Din păcate, când am vrut să mă uit la ele... vru Bărzăunul să spună că n-a fost lăsat de portar să le revadă, dar nu mai avu timp, căci directorul începu să peroreze cu mult patos:

— Că nu-i totul, dragul meu, să găseşti una sau mai multe valori din întâmplare pe un câmp sau într-o peşteră... sau oriunde în altă parte... Totul e să ştii să le identifici exact, să le scoţi la adevărata lor lumină ca pe nişte comori ale neamului, că de asta te numeşti specialist, apoi să le pui imediat la adăpost, pentru a nu se degrada sau înstrăina. He, he, câte ticăloşii nu s-au făcut de-a lungul timpului cu valori inestimabile ale acestui popor! Ne-au jefuit care cum au vrut sau au putut, iar acum zac înstrăinate foarte multe atestate ale trecerii noastre prin veacuri! Păi treabă-i asta, Bărzăune? De aceea, tot ce descoperim actualmente se păstrează cu mare sfinţenie, se restaurează, se fac cercetări amănunţite şi se face cunoscut marelui public despre importanţa lor. Asta fac eu, Bărzăune. Şi lupt ca un leu cu toţi ticăloşii care vor să ne fure!... Bei o vodcă?

— Nu, mulţumesc... eu...

— Mare noroc aţi avut că m-aţi chemat la timp pe mine, dragul meu, că altfel cine ştie pe a cui mână ar fi ajuns atâtea valori! Când mi-aduc aminte câte s-au pierdut sau înstrăinat din neglijenţa altora îmi vine să turb, Bărzăune, înţelegi? Şi Arhivan se plesni destul de serios cu palma peste chelie, apoi interveni iar cu o întrebare chinuitoare: şi chiar nu vrei să bei un păhărel de vodcă?

— Nu, vă mulţumesc, dar eu...

— Iar în ceea ce priveşte valorile de la Piatra Domniţei, m-am făcut luntre şi punte să rămână la noi, adică în apropierea locului unde au fost descoperite, că ele spun multe!... Eu am să iau, totuşi, o gură, că tare mă mai supără o măsea de câteva zile.

Şi directorul îşi turnă un păhărel de vodcă pe care o sorbi imediat şi spuse strâmbându-se:

— Ptiu, că tare-i!

Bărzăunul nu ştia cum să înceapă pentru a opri declaraţiile atât de pompoase ale lui Arhivan, dar se simţea onorat că o personalitate atât de mare îi acordă atenţie. După ce însă Arhivan bău păhărelul de vodcă găsi momentul prielnic să i se destăinuie.

— Tovarăşe director, dacă e vorba de descoperiri de mari valori, atunci daţi-mi voie să vă spun că eu...

— Nu! sări Arhivan de pe scaun dând ocol biroului cu mâinile la spate şi cu fruntea încreţită ca după un mare scandal, să nu te apuci acum să-mi faci teoria că buldozeristul sau tractoristul care răstoarnă un zid sau o brazdă şi scot la iveală o comoară formidabilă au vreun merit ştiinţific! De astfel de teorii sunt sătul! Iar cei care îi trec drept descoperitori pe nişte cârnăţari de rând sunt nişte ageamii dornici să facă senzaţie. Aşa ceva nu vreau s-aud!

— Dar nu vreau să spun aşa ceva, tovarăşe director, ridică puţin glasul Bărzăunul. Nu pentru aşa ceva am venit la dumneavoastră. Acestea sunt probleme ale specialităţii dumneavoastră şi nu mă amestec în ele. Eu vreau doar să vă spun câteva lucruri extrem de curioase şi de greu explicabile pentru mine... Tot în aceleaşi grote de la Piatra Domniţei, pe care n-aţi vrut atunci să mergeţi să le vedeţi...

— N-am vrut eu, zici?... Înseamnă că nu mă cunoşti! Cât am umblat eu prin toată ţara asta să adun valori reprezentative pentru istoria şi cultura acestui neam, nu ştiu dacă a mai umblat

cineva vreodată. N-am avut timp, nu că n-am vrut. Pentru că timpul meu e măsurat clipă de clipă. Uite, azi de pildă...

În acel moment sună telefonul. Arhivan se repezi spre el spunând câteva cuvinte mai deosebite.

— Da, vă rog... Cum? Peste o jumătate de oră?... Formidabil!... Bine, dacă ziceţi dumneavoastră... Da, am înţeles. Să trăiţi!

Puse repezit receptorul în furcă, apoi i se adresă Bărzăunului cu alt glas:

— Dar de mers tot merg eu odată, dragă Bărzăune, că tare-mi place să mai ies un pic din hardughia asta. Acum...

S-auzi însă sunând din nou telefonul.

— Paștele și..., spuse cumplit de furios Arhivan, și ridică repezit telefonul. Alo!! strigă el, de se auzi cum tremură paharele de lângă tava cu cana cu apă. Tu eşti, Petrică? Ce naiba faci de-atâta vreme de nu mai vii?! N-ai găsit? Dar ieri era, că am luat eu... Nici măcar poloneză?... N-am nevoie de „Cristal”! Asta-i pentru salahori! Du-te la Magazinul „Central”, la etajul III, că se dă la pachete cu alte porcării şi ia de-acolo!... Aşa, vezi că ştii? Ia două pachete din acelea în celofan, dar care or fi mai ieftine... Aşa, care au câte un cordon şi un săpun „Oana”, că am până acum o colecţie întreagă de cordoane şi săpunuri... Bine, du-te cât mai repede şi vino în cinci minute, că n-am cu ce face protocolul!

Puse nervos receptorul în furcă, apoi, ca şi cum ar fi uitat despre ce fusese vorba, se uită spre Bărzăun mirat, mîrâind:

Mari pramatii măi sunt şi ăştia din comerţ! Vrei un cordon, Bărzăune?... E frumos si trainic. Ia şi săpunul ăsta, că eu nu mai am ce face cu atâtea. Bărzăunul luă cele două obiecte mai mult fără să vrea. Şi Arhivan se uită din nou spre Bărzăun, lăsând impresia că nu mai reţine nimic din convorbirea anterioară. Apoi continuă surescitat: îmi pare rău că nu mai putem sta de vorbă acum, dar trebuie să primesc în scurt timp o delegaţie de ziarişti străini şi am de dat nişte dispoziţii urgente. Vino pe la cinci, şase după-amiază, că mă găseşti tot aici. Eu stau din zori şi până-n noapte!

— Păi... eu voiam să vă spun...

— N-am timp acum, dragul meu.

Voiam să vă spun despre o altă descoperire...

— Ce fel de descoperire? tresări Arhivan.

— O descoperire de cu totul altă natură... ceva care...

— Las’ că-mi spui după-amiază. Acum ia, te rog, legătura cu profesorul Liviu Ursu de la Muzeul spiritualităţii, care aparţine tot de noi. Spune-i că vii din partea mea şi vorbeşte-i lui de orice descoperire. Cred că-l ţii minte, că a fost şi el atunci cu mine în satul Poiana să facă fotografii. Pe atunci însă nu purta barbă şi nici nu se transformase-n balenă, ca acum. Dar e un om grozav, o să-ţi dai tu seama.

Nu aşteptă nici ca Bărzăunul să mai spună ceva, nici să iasă afară, ci ieşi el, fără să-şi ia măcar rămas bun şi lăsând uşa larg deschisă. Bărzăunul rămase câteva clipe în mijlocul biroului ţinând în mână cordonul şi săpunul date de director, apoi simţi o nevoie straşnică să se ducă la toaletă. Când ieşi din birou dădu cu ochii de portar. Acesta îi zâmbi foarte amical de departe şi-l invită reverenţios să se uite nu numai la expoziţia din hol, ci prin tot palatul dacă vrea.

— Mi-a spus tovarăşul director cine eşti mata, zâmbi el. Dar de unde puteam eu şti când ai intrat?

Bărzăunul mulţumi pentru amabilitate şi-l întrebă în mod tainic unde se află o toaletă.

— Jos la subsol, îl îndrumă acesta ţinându-se după el şi îndrumându-l pas cu pas. Şi să nu fii supărat pe mine că m-am purtat cam... de, la noi vin zilnic sute şi mii de oameni. Puteam eu şti cu cine am de-a face?

Brăzăunul se simţea de-a dreptul măgulit de atitudinea portarului. Măcar atâta satisfacţie să aibă şi el pentru marea lui descoperire: să fie condus la toaletă cu plecăciuni!

— Am dat însă şi aici în bară, îşi zise el după ce scăpă de portar şi rămase iar cu gândurile sale. Măi, parşivă treabă! Şi ieşi din palat aidoma cum ieşise din grotele lui moş Ispravă.

Capitolul VI Profesorul Liviu Ursu. Iarăşi în cumpănă. Neîncrederea profesorului. Ce vise creează marea dragoste. În sfârşit un sfat şi un sprijin din partea unui om trecut prin chinul dragostei

Ieşit din palat se aşeză ostenit şi îngândurat pe una din nenumăratele bănci din micul parc din faţă. Încercă să-şi facă un nou plan dar toate propunerile i se năruiau imediat. Pe lângă tristeţea şi descurajarea pe care le trăia acum din plin, simţi şi o mare povară de dezgust faţă de toată lumea. Dar asta numai pentru moment, pentru că o dată ce-i răsări iar figura Ilincăi în minte întregul univers deveni iar frumos.

— Păcat că n-a avut timp Arhivan să mă asculte până la capăt. Dar cum şi când să-l asculte o dată ce avea atâtea pe cap? Ce-ar fi să rămân până după amiază în oraş şi să stau mai pe îndelete de vorbă cu el? Ar fi o soluţie... Dar, la urma urmei, ce vină au oamenii din jur dacă eu oi fi înnebunit? Fiecare om îşi are treburile sale, gândurile sale şi-i greu să găseşti pe cineva care să te asculte şi să te creadă. Mai ales să te creadă!

Îşi prinse capul între palme şi, mai puternică decât descurajarea şi tristeţea care puseseră iar stăpânire pe el, simţi o devoratoare senzaţie de foame. Nu băuse decât o cană cu lapte de dimineaţă şi acum foamea începea să-şi facă de cap. Îi răsăriră deodată în minte blidele afumate din grota lui moş Ispravă, pline cu lapte aburind şi turtele acelea pufoase şi bine rumenite. Înghiţi de câteva ori în sec şi se ridică hotărât să dea naibei toate încercările sale de a mai face cunoscută şi altora taina sa şi să plece acasă.

— Sigur că da! E cea mai bună soluţie. Tot eu o scot la capăt până la urmă.

Se urcă în primul tramvai care mergea spre autogară şi pe drum îşi aminti de numele profesorului Liviu Ursu, pomenit de Arhivan, şi cu care ar fi trebuit să ia legătura.

— Liviu Ursu..., se gândi el făcând apel la memorie. Cine o mai fi şi ăsta? Numele nu-i spunea prea multe, iar de cunoscut nu-şi amintea să-l fi cunoscut vreodată. Chiar dacă a fost atunci în satul Poiana, când cu descoperirea, cine-i mai poate ţine minte pe toţi câţi erau acolo? Oare n-ar fi bine să mai fac o

încercare şi să mă duc şi până la el?... Poate... cine ştie de unde răsare iepurele?

Şi la cea mai apropiată staţie de Muzeul spiritualităţii coborî şi începu să păşească repede pe bulevardul atât de cunoscut de el, urcând panta uşoară spre locuri atât de dragi lui şi tuturor locuitorilor oraşului, oare ducea şi spre muzeul respectiv. Fusese o dată acolo împreună cu clasa lui şi profesorul de limba română şi rămăsese uimit de câte valori extraordinare i s-au perindat atunci prin faţa ochilor. Îi condusese prin muzeu un profesor tânăr şi foarte informat, care nu se mai sătura vorbindu-le despre toate marile personalităţi reprezentate în muzeu. Bărzăunul îşi aminti cu drag de acel profesor, care era şi romancier pe deasupra, şi de la care primise o carte cu dedicaţie. Numai că pe acela îl cheamă altfel, nu Liviu Ursu. Poate or fi mai mulţi acolo, gândi Bărzăunul. Amintirea, acelei zile nu putea fi estompată de nimic. Văzuse în muzeu foarte multe documente autentice de la toţi marii noştri cărturari din cele mai vechi timpuri şi până în zilele noastre, manuscrise, cărţi, fotografii, obiecte de artă şi memoriale, ce să mai vorbesc, un adevărat bazar al spritelor. Dar nu valorile acelea îl ispiteau acum, ci dorinţa de a i se spovedi lui Liviu Ursu şi de a obţine de la el o dezlegare cât de cât înţeleaptă a uriaşei lui taine.

Pătrunse în parcul nu prea mare din faţa clădirii muzeului şi încă de la primii paşi fu întâmpinat pe aleea dintre copacii uriaşi şi rondurile cu trandafiri, de o mulţime de câini de dimensiuni şi culori diferite, aflaţi pesemne la o nuntă. Preocupaţi de o cât mai reuşită perpetuare a speciei lor şi de alte probleme câineşti, nu-i acordară nici cea mai mică atenţie şi-l lăsară să circule în voie. Nu departe de poartă îl mai întâmpinară şi câteva busturi din bronz sau piatră care-l priveau indiferente şi reci din scobiturile orbitelor. Puţin mai încolo o coti la dreapta către o clădire anexă muzeului, în care ştia că se află depozitele şi birourile muzeografilor. De departe auzi o voce groasă şi hodorogită strigând mai mult decât cântând o melodie de petrecere al cărei refren se încheia cu versul: „Mi’alache, mor, mă prăpădesc!” Se gândi că o fi poate vreun paznic sau vecin şugubăţ din clădirile apropiate şi înaintă fără să se sinchisească. Pe un geam deschis de la primul birou răsări deodată un cap cu părul răvăşit în toate părţile, care-l privi câteva secunde cu nişte ochi mari şi întrebători.

— Doreşti să vizitezi muzeul, tinere? auzi o voce venind dinspre capul respectiv. Pe uşa laterală de la clădirea mare.

— Nu... acum nu vreau să vizitez muzeul... L-am vizitat mai de mult. Aş dori să vorbesc ceva cu tovarăşul profesor Liviu Ursu. Mi s-a spus de la Palat că lucrează aici.

— Da, aici lucrează. Mergi mata tot înainte şi îl găseşti în biroul cu uşa deschisă... Acolo de unde se aude cântecul.

Şi capul respectiv se retrase în interior şi dispăru ca o vedenie. Uşa indicată era larg deschisă şi prin ea îşi luau zborul către înălţimi rotocoale albăstrui de fum de ţigară însoţite de aceeaşi melodie pe care o auzise mai dinainte. Când se apropie însă şi mai mult de uşa respectivă auzi şi alte zgomote: un fel de hârşti, hârşti, repetat destul de des şi la aceleaşi intervale de timp, ca şi cum cineva ar fi tăiat o scândură cu un fierăstrău. Bărzăunul bătu de câteva ori în lemnul uşii, apoi intră într-un fel de cameră- laborator, destul de întunecoasă, cu mai multe mese şi aparate şi cu pereţii plini cu fel de fel de imagini şi citate în diverse limbi. Primul citat pe care puse ochii fu acesta: „Fais l'amour mais pas la guerre!“ La o masă destul de lungă şi supraîncărcată cu fotografii, aparate de fotografiat, bucăţi de pâine, mere, cărţi, o bucată mare de parizer, un ventilator, un aparat de radio şi alte obiecte, descoperi prin fumul de ţigară un fel de monstru uriaş şi bărbos, lat aproape cât biroul, cu nişte ochi expresivi care-l priveau curioşi prin nişte lentile groase cu rame negre.

— Bună ziua, salută Bărzăunul respectuos, încercând să descopere în colosul din faţa sa, care se îndeletnicea cu tăiatul la ghilotină a fotografiilor de pe masă, figura cunoscută de care-i pomenise Arhivan. Dar nu putu să-şi dea seama dacă l-a mai văzut vreodată sau ba. Un asemenea om când îl vezi îl ţii minte o viaţă ca pe un fenomen rar. Avu însă aproape certitudinea că se află în faţa lui Piedone, eroul atât de cunoscut al mai multor filme, dar cu dimensiuni cu mult mai sporite. Faptul acesta l-a determinat să zâmbească într-un anumit fel.

— Bună ziua, îi răspunse Piedone în variantă românească. Pe cine cauţi mata? Apoi îşi aplecă imediat ochii spre ghilotină şi făcu hârşti, terminând de tăiat o fotografie.

— Îl caut pe tovarăşul profesor Liviu Ursu.

— Hârşti, hârşti, eu sunt, răspunseră în acelaşi timp ghilotina şi Piedone. Despre ce-i vorba?

— Vin din partea tovarăşului director Ion Arhivan, care m-a îndrumat de curând spre dumneavoastră într-o problemă...

— Hârşti, hârşti...

— ...într-o problemă... cum să vă spun eu...

— Hârşti, hârşti...

— Vă rog, nu vă supăraţi, ridică Bărzăunul puţin tonul cam iritat de primirea care i se făcea, mă puteţi asculta câteva secunde fără să mai... şi-şi îndreptă ochii spre ghilotina care nu mai înceta de hârşâit.

— Te-ascult, tinere, cum să nu te-ascult? Numai că eu trebuie să termin neapărat de tăiat fotografiile, cât mai repede cu putinţă, pentru că vin samsarii de la celelalte muzee să le ia şi să le pună în vânzare. Hârşti, hârşti... Noi trebuie să ne autofinanţăm („Şi ăsta cu autofinanţarea!“ gândi Bărzăunul) şi de aceea am devenit şi fotografi, şi cântăreţi şi vânzători ambulanţi, şi... tot ce vrei şi nu vrei. Hârşti..., hârşti... Pricepi mata cum vine treaba? Că altfel nu luăm salar. Dar de auzit aud perfect tot ce vrei să-mi spui. Dă-i înainte fără teamă! Hârşti, hârşti...

— Vă spuneam că vin...

— Ştiu. Într-o problemă... şi n-ai mai continuat. S-auzim de-aici încolo.

Bărzăunul îşi reproşă mult că a pierdut inutil timpul, venind şi la acest individ care nu vrea să-i acorde atenţia cuvenită, dar nu mai putea da înapoi. Aşa că spuse cu hotărâre:

— Ei bine, vin la dumneavoastră într-o problemă de-a dreptul fantastică după părerea mea, de care, atunci când vă voi spune-o, sunt sigur că veţi rămâne stupefiat şi dumneavoastră.

— Hâr...

Şi mânerul ghilotinei care-l scosese atâta timp din sărite pe Bărzăun rămase la jumătatea drumului, iar mâna lui Liviu Ursu încremenită în aer. Ochii acestuia se măriră aproape cât lentilele şi capătară sclipiri de licurici.

— Dar despre ce-i vorba, tinere? întrebă el cu glasul schimbat de nerăbdare.

— Păi... să vedeţi... Eu sunt din satul Poiană şi acum câţiva ani am descoperit, împreună cu alţi colegi de-ai mei, în grotele de la Piatra Domniţei...

— Aaaa, se miră profesorul, mişcându-se o dată cu biroul din loc, acum abia încep să te recunosc. Nu cumva tu eşti... eşti...

— Constantin... începu Bărzăunul să-şi spună numele, dar profesorul îi făcu semn să tacă.

— Eşti... Tăunul sau nu, Bărzăunul, cum ţi se spunea atunci de către tot satul?

— Da, eu sunt! răspunse Bărzăunul fericit că fusese recunoscut până şi de acest munte de om şi că în acest fel se va crea o oarecare apropiere între ei, atât de mult dorită pentru reuşita discuţiei. Dar, mă mai ţineţi minte?

— Cum să nu te ţin? Tocmai pe tine, care erai considerat de către toţi drept un erou? Nu-ţi aduci aminte că am fost şi eu atunci acolo, când cu descoperirea, şi am făcut fotografii? Tu erai o mogâldeaţă pistruiată şi neastâmpărată. Ştiu că alţii doreau cu orice chip să treacă drept descoperitori, dar pe delături am aflat de la o fetişcană cam de vârsta ta de atunci că tu ai fost sufletul descoperirii

— Ilinca! spuse Bărzăunul fericit. Ea cred că v-a spus.

— Nu ştiu cum o chemă, dar mi-a spus mai multe despre tine. Păcat că toate ziarele şi revistele i-au trâmbiţat pe alţii drept mari cercetători.

— Eh, ce mai contează asta acum?

— Am, după câte mai ţin eu minte, şi câteva fotografii cu tine ţinând în mâini o carte mare, cu coperţi aurite. N-am timp acum să le caut, dar când o să mai treci pe-aici o să ţi le dau.

— Mulţumesc mult, răspunse fericit Bărzăunul. Numai că eu nu prea mi-aduc aminte de dumneavoastră. Ştiu că fotografiile le făcea un domn mai... mai tânăr şi... şi...

— Hă, hă, hă, râse dogit profesorul, ai dreptate. Eram altul atunci... De asta nu-ţi mai aminteşti de mine. Numai că pe vremea aceea nu purta nici barbă şi nici nu eram aşa de... de gras ca acum.

Între timp, veniră două cetăţence de la alte muzee să ia nişte seturi de fotografii făcute de Liviu Ursu. Se pierdu cu această ocazie aproape o jumătate de oră cu număratul, cu procese-verbale de predare-primire şi cu alte discuţii. După ce plecară cele două persoane, profesorul oftă uşurat şi-şi îndreptă ochii spre Bărzăun.

— Trebuie s-o fac şi pe asta. Şi-or să mai vină ei şi alţii. Dar până atunci să ascultăm şi să aflăm despre ce-i vorba.

Acum ghilotina se liniştise şi mânerul ei şedea lipit de masă. Piedone îşi aprinse tacticos o ţigară şi deveni foarte atent.

— Vedeţi dumneavoastră, îşi începu Bărzăunul spovedania cu destulă greutate, ceea ce vă voi spune eu acum s-ar putea să vă pară nu numai straniu, ci să arunce şi asupra mea o lumină nu prea măgulitoare.

— Dar ce, ai mai descoperit vreo comoară şi ţi-ai băgat mâinile în ea? Sau ai făcut altă boacănă?

— Nu, nu despre aşa ceva-i vorba, ci despre o nouă descoperire...

— Păi vezi c-am ghicit?

— Ba n-aţi ghicit. Nu despre vreo comoară-i vorba, ci despre cu totul altceva.

— Păi, spune odată, că m-ai făcut curios!

— Tot în grotele în care am descoperit atunci, demult, valorile pe care le ştiţi, trecând zilele astea pe acolo şi făcând noi investigaţii, am descoperit ceva care o să vă pară de-a dreptul senzaţional. Nu ştiu... s-ar putea să mă credeţi aiurit... ori mincinos... ori cine mai ştie cum, dar această nouă vizită la Piatra Domniţei m-a adus într-o stare de disperare. Nu mă mai pot gândi la nimic altceva decât la întâmplările de acolo şi de după aceea... Am căutat toate explicaţiile posibile, dar n-am găsit nici o rezolvare. E ceva care mă depăşeşte, ceva de natură fantastică aş putea zice... De aceea m-am dus prima dată la tovarăşul Ion Arhivan să-i spun despre ce-i vorba, dar dumnealui n-a avut timp să mă asculte şi m-a îndrumat spre dumneavoastră. Sper ca aici să am mai mult noroc.

— Bine, Bărzăune. O să fac tot posibilul să te ascult până la capăt, dar numai în cazul în care nu vrei să-mi răpeşti toată ziua. M-ai făcut curios. Ia să vedem despre ce-i vorba.

— Şi dacă nu mă credeţi?

— Păi dacă o să-ncerci să mă minţi, sigur că n-o să te cred.

— N-o să vă mint cu absolut nimic.

— Atunci, spune.

— Într-o grotă separată de cele pe care le-am cercetat prima oară...

— Tot la Piatra Domniţei?

— Tot. Ei bine, ca să fiu mai explicit, din grotele cunoscute se poate intra printr-o uşă metalică într-o poiană nemaipomenit de frumoasă, pe care nici un om din zilele noastre n-o ştie, poiană în care mai trăiesc şi azi bouri...

— Bouri?? căscă ochii mari Piedone.

— Da, bouri, precum aţi auzit. Ei bine, dar nu aceasta este problema cea mai ciudată. O să auziţi încă multe lucruri incredibile. În grota de care vă spun trăieşte un bătrân din vremea lui Dragoş Vodă.

— Care Dragoş Vodă??

— Dragoş Vodă din legendă... cel cu bourul... cu întemeierea Moldovei, cu...

— Hă, hă, hă, hă! slobozi un hohot nestăvilit profesorul. Dar ştii că m-ai dat gata, Bărzăune? Cum, din vremea lui Dragoş Vodă? Păi ăla, dac-a trăit, apoi a trăit acum mai bine de...

— Ştiu când a trăit, că-mi place mult istoria noastră, şi nu vă exagerez nimic în tot ce vă spun.

— Dar tu-ti dai seama ce enormitate spui?

— Nu-i deloc enormitate, tovarăşe profesor. Ascultaţi-mă până la sfârşit şi o să conchideţi după aceea.

— Bine... te-ascult, dar...

Şi mutra profesorului se pleoşti total, de parcă ar fi fost beat, iar ochii îi deveneau tot mai mici şi mai iscoditori.

— Ştiam eu că n-o să mă credeţi, clătină amă rât din cap Bărzăunul şi era cât pe ce să se ridice şi să plece. Dar se abţinu să facă acest pas şi continuă cu altă voce. Orice veţi crede însă, eu vă spun purul adevăr, aşa cum l-am văzut şi trăit eu în acele zile la Piatra Domniţei. Dar în realitate şi nu în vis, tovarăşe profesor! Bătrânul respectiv, care pare o mumie vie, nu are cred că de veacuri nici o legătură cu lumea din jur, nu a auzit nici măcar de Domnul Cuza şi, v-am mai spus, trăieşte într-un loc nemaicunoscut de nici un alt om. Între timp ochii profesorului căpătară o puternică notă de compasiune. Dar faptul cel mai curios nu e nici acesta, continuă Bărzăunul tot mai sigur că vorbeşte la pereţi. Eu am stat în grote cu bătrânul doar câteva ore, mai precis de duminică dimineaţa, de pe la orele 9 şi ceva şi până duminică seara până pe la 17, deci aproximativ 8 ore, n-am dormit deloc în tot acest răstimp şi, cu toate acestea, când m-am întors în satul meu am constatat că trecuseră patru zile.

— Câââât?? se trezi parcă din somn Piedone.

— Patru zile, exact. De altfel, părinţii mei şi cu mai mulţi oameni din sat m-au căutat mereu în tot acest timp, gândindu-se că m-am înecat în mlaştină, ori că m-am rătăcit prin întunecimile pădurii.

Liviu Ursu îşi aprinse o nouă ţigară şi începu să privească în altă parte preocupat de zborul unei muşte. Şi, continuă Bărzăunul, deşi în poiana bătrânului şi nici în împrejurimile acelui loc nu căzuse o picătură de ploaie cât am stat eu acolo, peste tot a plouat cu găleata vreo trei zile la rând.

— Dar când a fost asta? întrebă, aproape fără să vrea, profesorul, apoi îşi reluă starea de letargie dinainte.

— Săptămână asta, de duminică până miercuri. Mi s-a spus c-a fost o ploaie generală.

— M-da, a plouat şi pe-aici... a fost chiar grindină...

— Şi după ce m-am întors în sat, am mereu senzaţia de nelinişte, de dor continuu de a mă reîntoarce iar în acele grote, să mă întâlnesc cu moş Ispravă.

— Cu cine? întoarse capul profesorul.

— Cu... cu moş Ispravă... aşa-l cheamă pe bătrânul din grote... cel care a zis că trăieşte acolo din vremea lui Dragoş Vodă.

— Aaa, da..., dădu iar din cap Liviu Ursu, dar şi cu mai mare compătimire, pe care Bărzăunul i-o observă pe figură şi-i veni să urle de ciudă.

Ţigara profesorului ajunsese aproape de filtru, dar acesta tot mai trăgea din ea, tot mai absent la ceea ce auzea.

— De asta am venit la dumneavoastră, zise Bărzăunul cu voce rugătoare şi înceată, să vă cer nu numai un sfat, ci şi un sprijin.

— Ce fel de sprijin? se trezi deodată Piedone din vis, crezând că Bărzăunul vrea să-l tapeze de nişte bani.

— Ştiu eu?... Cred că cel mai mare sprijin pe care mi l-aţi putea acorda, ar fi înţelegerea exactă a stării de fapt şi... şi să nu fiu crezut nebun, că nu sunt, vă jur!

— Adică, cum să te-nţeleg exact după tot ce mi-ai spus? întrebă profesorul încreţind din sprâncene. Cine crezi tu că ar putea înţelege sau crede o astfel de enormitate?

După ce spuse aceste cuvinte, de care începu să-i pară rău, ca nu cumva să-l rănească şi mai tare pe bietul aiurit, Piedone se ridică de pe scaun, aruncă mucul de ţigară pe uşă, apoi se aşeză iar la loc şi începu să-şi roadă unghiile. Bărzăunul se strădui să treacă peste totala neîncredere a acestuia şi i se adresă cu o voce şi mai rugătoare:

— Adică, ştiţi ceva, tovarăşe profesor? Cred că cel mai bun sprijin pe care mi l-aţi putea da ar fi să mergeţi cu mine până la grote. V-aţi convinge personal la faţa locului, veţi vedea şi mumia vie de care v-am pomenit, şi bourii, şi nişte vulturi stranii, şi încă multe alte lucruri de care sunt sigur că veţi rămâne uimit. Abia atunci nu mă veţi mai privi cu atâta suspiciune, ca acum.

Văzând că nu e vorba de bani, mai ales că în ziua aceea se nimerise să n-aibă nici măcar un chior în buzunar, Liviu Ursu se ridică din nou de pe scaun şi abia acum Bărzăunul putu să-i cerceteze mai cu atenţie masivitatea. În ochii săi nu se mai citea

nici compasiune, nici nedumerire, ci o mare simpatie faţă de Bărzăun, pe care crezu că-l înţelege, dar cu totul în alt fel de cât se aştepta acesta.

— De înţeles... încep să te înţeleg, dragă Bărzăune, mormăi încet şi cu destulă tristeţe în glas profesorul şi o să-ţi spun îndată de ce te înţeleg şi-ţi dau dreptate să ai vedeniile sau, iartă-mă, te rog, convingerile de care mi-ai vorbit... Dar de mers cu tine pe coclaurile acelea de care mi-ai vorbit nu pot sub nici un chip, tinere. Uită-te şi tu la mine şi apoi dă-ţi cu părerea. Pot eu trece prin acele locuri mlăştinoase de care am auzit că sunt cât vezi cu ochii, fără a exista pericolul de a mă scufunda în adâncuri o dată cu şapte sălcii din jurul meu?... Sau pot eu urca pe stânca de care mi-ai vorbit prima oară când te-am văzut? După spusele tale de atunci cred că stânca se înalţă până la cer. Cum pot fi eu în stare de un asemenea urcuş, Bărzăune?

— Mda..., aveţi dreptate, zise Bărzăunul posomorându-se iar. Şi se uită din nou la Piedone măsurându-i volumul cu ochi neîncrezători. Îşi dădu seama că nici legat cu şapte funii şi tras de tot satul uriaşul din faţa sa n-ar putea ajunge în vârful Pietrei Domniţei. Dădu din cap cu mâhnire şi se ridică să plece. Nici de data aceasta nu reuşise nimic.

— Mai stai un pic, dragul meu, nu te grăbi, îl opri cu voce caldă şi prietenească profesorul. Mi-ai cerut doar iniţial să te înţeleg, nu? Ei bine, am convingerea că înţeleg perfect totul...

În loc să-l bucure cuvintele lui Piedone, Bărzăunul se supără.

— Ba, eu cred nu numai că nu m-aţi înţeles, dar nici nu credeţi nimic din ce v-am spus, iar pe mine mă consideraţi ori un aiurit fără pereche, ori un mare mincinos.

— Lasă-mă să vorbesc şi eu, Bărzăune, se rugă profesorul. Eu te-am ascultat cât ai vrut, cu toată răbdarea. Aşa că ai şi tu bunăvoinţa şi ascultă-mă.

— Bine..., vă ascult...

— Înainte însă de a-ţi spune ce cred eu exact despre toate spusele tale, te rog să-mi răspunzi sincer la o întrebare.

— De-acord.

— Bărzăune..., iubeşti cumva vreo fată?

Şi ochii lui Piedone se înfipseră adânc în sufletul Bărzăunului, scormonindu-i toate cotloanele şi înfiorându-l din cap până-n picioare.

— Da, răspunse cu toată sinceritatea Bărzăunul înroşindu-se și lăsând ochii în jos ca un vinovat.

— Şi-i frumoasă?

— E extraordinar de frumoasă!... N-am văzut nici măcar în filme o altă fată mai frumoasă... E... cum să vă spun, e cea mai perfectă împlinire a feminităţii cu toate marile ei calităţi.

— Şi... ai sărutat-o vreodată?

— Asta nu, nu..., rosti aproape plângător Bărzăunul. N-am avut o asemenea fericire şi nici nu cred s-o am vreodată.

— Dar de ce?... Doar n-o fi vorba de regina Atlantidei sau de vreo extraterestră. Pământencele noastre pot fi sărutate, Bărzăune, he, he, mie-mi spui? Mai devreme sau mai târziu tot îţi pică ea-n plasă. Numai tu să ştii cum s-o iei. Adică vreau să-ţi spun să nu fii bleg.

— Eu ştiu?... Nu cred..., răspunse Bărzăunul înroşindu-se şi mai tare şi nemaireuşind să-şi ridice ochii din pământ.

— Ştii ceva, dragul meu? reluă Piedone firul discuţiei, privind undeva în gol spre un altădată de mult trecut, care purta denumirea de tinereţe. Acum am descoperit eu adevărul despre tine şi sunt întru totul de partea ta... Pentru că şi eu am trecut de mai multe ori prin stări asemănătoare cu cea prin care treci tu acum, atunci când eram ca tine... Şi eu am împletit atâtea şi atâtea poveşti minunate în jurul marilor mele iubiri, de fiecare dată crezând în ele mai mult decât în realităţile din jurul meu... Când mi-aduc aminte de ele am impresia că au trecut sute şi mii de ani de-atunci... Şi nimic nu-i mai frumos ca visul născut de-o mare dragoste, Bărzăune! Iar atunci când unele dintre aceste vise reuşesc să se transforme în realitate ne credem cei mai fericiţi oameni de pe pământ... Dar nu pentru mult timp, prietene, o să-ţi dai şi tu seama de asta... Când eram cam de vârsta ta iubeam o fată puţin mai în vârstă decât mine, atât de frumoasă, de deşteaptă şi de talentată... Dar mai ales frumoasă! Trăieşte şi azi... e un nume cunoscut în poezia noastră contemporană. Într-o anumită perioadă, gândindu-mă cu multă intensitate la ea, mi-am făurit un vis, într-un fel asemănător cu al tău, Bărzăune... Mi-am închipuit că plec pe o insulă depărtată şi nemaicunoscută de nimeni altul pe lume, cu toate frumuseţile şi bogăţiile pământului pe ea. Bineînţeles că n-am plecat singur acolo, ci cu marea iubire. Acolo am devenit un fel de Robinson Crusoe şi am făcut cele mai mari descoperiri posibile, acolo mi-am adus apoi toţi prietenii mei şi am creat o lume cum nu putea fi alta mai frumoasă şi mai bună, am dezgropat comori cum numai în basme se pot găsi şi toate le-am pus la picioarele dragostei mele... Tu ştii ce frumos era totul? Ştii, desigur, pentru că altfel n-ai trăi nici tu o asemenea poveste minunată. Din visul

acela însă m-am trezit abia când am auzit că iubirea mea se întorlocase cu un bun amic al meu, cu care fusese plecată pe litoral, şi uitase cu desăvârşire de mine. Dar visul propriu-zis a fost frumos, Bărzăune..., neasemuit de frumos... Numai în el am putut trăi toate minunile dragostei şi nu zic că n-am fost cu adevărat fericit atunci...

— Dar eu n-am visat, se apără aproape plângând Bărzăunul. Eu n-am visat, vă jur! Eu am trăit cu adevărat tot ce v-am povestit. Totul este realitate pură şi nu imaginaţie! Moşul pe care vi l-am menţionat există, poate fi văzut de oricine, vă jur, vă jur, bourii există, de asemenea, tot aşa cum există şi multe alte curiozităţi şi anacronisme de care vă îndoiţi dumneavoastră. S-ar putea să fie şi ceva înşelător la mijloc, nu pun mâna-n foc că nu, dar tot ce-am văzut şi trăit eu acolo este absolut real! De asta vă invitasem iniţial să mergeţi şi dumneavoastră acolo, ca să vă convingeţi şi nu să mă credeţi pe mine un mincinos. Urăsc minciuna, v-o spun foarte sincer, şi nu mi-aş permite să vă spun dumneavoastră nişte aiureli dacă aşa ar fi! Eu, repet, n-am visat nimic din ce v-am spus!

Liviu Ursu rămase câteva clipe descumpănit, privind foarte curios spre Bărzăun. Vru să spună ceva, dar se răzgândi. Îşi aprinse o nouă ţigară, se mai plimbă puţin prin birou, apoi se apropie de Bărzăun şi-i prinse cu multă duioşie capul în palmele sale mari cât nişte frunze de captalan, adresându-i-se încet şi convingător:

— Bărzăune drag, acum chiar că nu mai ştiu ce să cred despre tine. Drept să-ţi spun, la un moment dat aveam impresia că aiurezi şi chiar mă gândeam să chem salvarea... Dar pe parcurs mi-am dat seama că, cu tot focul tău de la inimă, apropo, cum o cheamă pe marea ta dragoste?

— Ilinca, răspunse maşinal Bărzăunul.

— Ilinca, repetă visător Piedone, frumos nume!... Deci am ajuns la concluzia că din tot ce mi-ai spus poate fi şi ceva adevărat, sau chiar mai mult decât ceva. Nu cumva bătrânul de care-mi vorbeşti o fi scăpat de la balamuc, sau o fi vreun rătăcit de prin alte părţi aciuat acolo?

— Nu cred... De sănătos era perfect sănătos... Ş-apoi era atât de bătrân, încât sprâncenele îi ajungeau până la vârful nasului. Nici nu auzise de mămăligă, de forfecuţă şi de multe altele din vremea noastră. În loc să-şi tundă sprâncenele cu foarfeca sau cu altă ustensilă, el şi le ardea cu o surcică aprinsă.

Profesorul slobozi iar un hohot prelung de râs, încât se auziră geamurile tremurând.

— Tu mă uimeşti total, Bărzăune, cu tot ce-mi spui. E posibil, oare, să existe asemenea arătări?

— Pe cuvântul meu de onoare, tovarăşe profesor! Îmi pare extraordinar de rău că nu puteţi merge la faţa locului, să-l vedeţi!

— Cum să merg, nu ţi-am spus?... Şi chiar de-aş încerca eu să mă hazardez până acolo prin cine ştie ce mijloace, de asta îmi arde mie acum când am de făcut cinci mii de fotografii? Am treburi serioase, Bărzăunule, nu pot pleca acum prin hârtoapele tale. Înainte de orice însă, află că mi-ai devenit extrem de simpatic şi doresc din toată inima să te ajut în felul meu. Deocamdată mai puţin şi apoi... vom mai vedea noi. Dar mi-ai stârnit o curiozitate bolnavă. Ce-ar urla toată lumea asta de-ar fi precum zici! Aşadar, pentru început vreau să-ţi împrumut un foarte bun aparat de fotografiat...

— Am aparat.

— Dar ştii să-l foloseşti?

— Ehe! Încă cum! Am primit şi câteva premii pentru unele fotografii pe care le-am trimis la un concurs naţional. În una dintre ele este prezentată chiar Piatra Domniţei.

— Ei, bravo, îmi placi şi mai mult. Atunci îţi dau filme câte vrei.

— Am destule. Unele chiar străine, aduse de fratele meu din Elveţia.

— În cazul ăsta îţi împrumut un casetofon.

— Am şi casetofon. Dar la ce mi-ar putea ajuta?

— Ai şi casete?

— Mai am cel puţin zece noi-nouţe.

— Atunci... degeaba-mi bat eu gura cu tine. Înseamnă că ai tot ce-ţi trebuie şi nu te pot ajuta decât cu un sfat. Uite ce cred eu că-i bine să faci în cel mai scurt timp posibil: Ia cu tine casetofonul şi aparatul de fotografiat şi fă o nouă deplasare la Piatra Domniţei. Cum ajungi acolo, apucă-te şi înregistrează totul atât pe peliculă cât şi pe casete. Poţi lua casetofonul cu tine?

— Sigur că pot, doar e-al meu.

— Perfect. Înregistrezi deci totul şi în imagini şi sonor şi vino după aceea din nou la mine fără să mai spui altcuiva nimic. Developez eu toate filmele, fac fotografiile, ascultăm împreună înregistrările şi de-o fi adevărat măcar un sfert din tot ce mi-ai

spus cu atâta convingere, merg cu tine acolo, chiar de va trebui să urc în coate şi-n genunchi. Mă crezi, Bărzăune?

— Vă cred, tovarăşe profesor... De altfel, tot timpul v-am crezut şi să ştiţi că mi-aţi lăsat o impresie deosebit de frumoasă!

Şi Bărzăunul nu minţea deloc făcând aceste declaraţii. Muntele acela de om din faţa lui mai păstra încă în el copilăria cu toate visele şi frumuseţile ei.

Capitolul VII Plecarea într-o nouă vizită la Piatra Domniţei. Întâlnirea cu omul singuratic. Ochii lupoaicei. Toate poveştile îşi au... povestea lor

Discuţia cu Liviu Ursu nu-i displăcu Bărzăunului, deşi profesorul nu s-a arătat deloc încrezător la început în spusele lui. Dar, la urma urmei, care om cu mintea întreagă l-ar fi putut crede? Însă, până la sfârşit, s-a dovedit mai mult decât receptiv şi şi-a manifestat dorinţa de a participa, în felul său, la dezlegarea tainei. Dar ceea ce l-a bucurat mai mult decât orice la acest om a fost felul său blând şi copilăros de a fi, sentimentele sale curate şi îmbălsămate cu visele nealterate ale copilăriei şi tinereţii. Şi chiar dacă la început l-a considerat un aiurit pe Bărzăun, până la urmă a început să creadă în spusele sale! Ce putea dori mai mult Bărzăunul? Altfel, cum ar mai fi avut curajul să-i propună împrumutarea casetofonului şi aparatului de fotografiat?

Dar să trecem peste aceste aspecte minore şi să revenim la chinurile Bărzăunului de după întâlnirea cu Liviu Ursu. În drum spre casă începu iar să se gândească la un moment dat dacă nu cumva moş Ispravă e o aiureală de-a lui din cauza prea marii iubiri pentru Ilinca.

— Doamne fereşte! se trezi el vorbind cu glas tare în autobuzul cu care se îndrepta spre sat.

Noroc însă că-n autobuzul respectiv erau o îngrămădeală şi un vacarm de nedescris. Chiar dacă ai fi urlat ca un leu, tot nu te-ar fi luat nimeni în seamă. Oricât de mult aş iubi-o pe Ilinca, îşi spuse în continuare Bărzăunul, tot n-aş ajunge vreodată să-mi pierd minţile! Neam de neamul meu n-a avut de-a face nimic cu nebunia. Iar moş Ispravă există în realitate, aidoma mie, lui Virgil, tatei, mamei,... Ilincăi... Atunci când ajunse cu enumerarea la Ilinca îşi puse problema dacă nu cumva aceasta o fi vreo creaţie aparte, dintr-o materie nemaiîntâlnită, doar astfel explicându-se uriaşa atracţie pe care o manifesta faţă de el. Eh, ce vorbe şi la mine, se contrazise el. Aşa e de când lumea când iubeşti. Cum ar fi putut altfel scrie Eminescu un vers atât de încărcat de frumos ca acesta: „Şi mi-s dragă mie însămi pentru că-i sunt dragă lui...“, dacă nu ar fi trăit atât de profund iubirea? Şi-i mult mai pământeană şi decât mine, şi decât Liviu Ursu şi

decât atâţia alţi visători ca noi... Iar moş Ispravă n-are cum fi nici vedenie, nici o închipuire de-a mea. Nu mă las eu până nu descopăr şi adâncurile acestei taine!

Ajunse în condiţii bune acasă, mâncă pe săturate, că era rupt de foame, se mai dondăni cu maică-sa, apoi dormi buştean până a doua zi.

De cum deschise ochii luă hotărârea de a nu mai spune nimic la nimeni din chinurile sale, chiar de i s-ar ivi în faţă cel mai mare înţelept, şi de a pleca singur la Piatra Domniţei cât mai repede cu putinţă. Pentru a înlătura însă orice neplăcere de genul celei prin care trecuse cu ocazia plecării anterioare, când îl cântaseră părinţii şi cu ceilalţi oameni din sat prin pădure şi mlaştină, recurse tot la o minciună spusă părinţilor săi. Ei, na, acum sigur că se vor găsi guri rele care să mă întrerupă iar şi să-mi spună:

— Cum, dom'le, un tânăr din zilele noastre să-şi mintă de-atâtea ori părinţii şi pe alţii? Aşa educaţie a primit el?

De, personal regret foarte mult că trebuie să insist şi asupra acestei părţi negative a Bărzăunului, dar n-am altă soluţie. Bărzăunul trebuie cunoscut din toate punctele de vedere, chiar dacă unele dintre acestea aduc prejudicii personalităţii sale. Şi, ca să fiu absolut sincer, Bărzăunul mai minţise şi cu alte ocazii, dar nu chiar în felul acesta. A fost însă nevoit de împrejurări s-o facă. Deci, a fost o minciună strict necesară şi numai oamenii rău intenţionaţi îl pot învinui. Le spuse deci părinţilor săi că pleacă pentru vreo 4 – 5 zile la un coleg dintr-o comună învecinată, unde nu i se poate întâmpla nimic rău şi deci să nu-l mai caute nimeni, nicăieri. Iar dacă va întreba oricine din sat unde e plecat, să i se răspundă că e la fratele său, Matei, la Piatra Neamţ. Părinţii au cam strâmbat din nas la început, cu deosebire maică-sa, că, zicea ea, nu-i acum vremea să stai atâta vreme lipcă pe capul altcuiva, când toată lumea ţipă de treburi în toate părţile.

— Iar tu nu crezi c-ar fi bine să te aftoneşti odată şi pe la casa ta şi să nu mai umbli fleaura prin atâtea locuri? Că doar nu eşti corturar să nu-ţi mai afli loc! a încheiat cu destulă oftică biata mamă proţăpită în faţa lui cu mâinile în şolduri.

— Lasă, mamă, că trece şi asta, spuse împăciuitor Bărzăunul. Viaţa e prea scurtă şi dacă nu facem şi ce ne place, atunci degeaba mai trăim. După atâta muncă la şcoală am şi eu dreptul la câteva zile de vacanţă aşa cum vreau eu.

Şi nu se dădu bătut. De altfel, nu era el omul care să dea prea uşor îndărăt. Obţinu deci aprobarea mamei şi începu iar să

se pregătească, cu multă meticulozitate, în vederea noii expediţii. Pregăti, pe lângă alte lucruri trebuitoare, casetofonul cu casetele respective, aparatul de fotografiat cu blitz, câteva filme şi alte fleacuri.

Şi, după ce totul fu pus la punct aşa cum se impunea, porni iar spre Piatra Domniţei într-o miercuri dimineaţa înainte de răsăritul soarelui. Scopul său principal era ca de această dată să înregistreze cât mai mult posibil cu cele două aparate, pentru a avea cu ce să-i demonstreze lui Liviu Ursu, şi chiar lui Dumnezeu de va fi cazul, adevărul despre moş Ispravă, despre bouri, vulturi, despre poiana aceea care-l atrăgea ca un magnet şi despre toate celelalte lucruri anacronice din locurile lui moş Ispravă.

De cum pătrunse în pădure, nu se mai simţi plin de voie bună ca altădată, ci apăsat de o povară cu totul aparte. Copacii, străfulgeraţi de umbre şi lumini, îi păreau nşte făpturi bizare, care se uitau la el cu priviri iscoditoare, de parcă ar fi vrut să-i reproşeze ceva. În oglinda fumurie a unei bălţi îi făcu impresia că descoperă făptura Ilincăi... De ce oare n-a mai trecut în ultimele zile pe-acasă la ea? Să-i ceară o carte, de pildă, sau s-o întrebe ceva... Ce bine-ar fi fost! Chiar dacă l-ar fi primit cu indiferenţă, sau ar fi părut iar grăbită şi preocupată ca de obicei, chiar dacă i-ar fi repezit câteva vorbe mai dure, tot mai bine ar fi fost decât să n-o vadă defel. Şi ce dacă ar fi suferit apoi? Nici o suferinţă nu-i mai dulce ca aceea pe care ţi-o oferă o mare iubire! O, de-ar putea cunoaşte Ilinca măcar o infimă parte din dorul său, de-ar reuşi să-i pătrundă doar o clipă în suflet, s-ar cutremura de profunzimile sentimentelor lui! Şi oare nu-i zadarnică această iubire? se întrebă el amărât. Dar fără iubirea pentru ea ce m-aş face? îşi dădu tot el răspunsul, conştient că orice mare dragoste, oricât ar fi de zadarnică, poartă în ea focul sacru al dorinţei de a fi. Şi nu de a fi oricum, ci mai bun, mai deştept, mai capabil de fapte mari.

— Ar trebui să-i fiu recunoscător vieţii pentru această stare permanentă de minune, de suferinţă, de dor, de chin, dar de trăire adevărată! Ce rost ar mai avea viaţa fără astfel de trăiri?

Simţindu-se parcă mai despovărat de vechea stare, se avântă tot mai adânc în desişul pădurii, dornic să se întâlnească cu prietenul său de la grotele Pietrei Domniţei.

Deodată, nu prea departe de el, zări pe un trunchi răsturnat de salcie pe Octavian Aldea, aşa-zisul om singuratic, fiinţă aproape la fel de bizară ca bătrânul din grote. Pletele albe şi

barba la fel de albă care-i acopereau faţa păreau o pată de lumină în umbrele din jur. Şedea nemişcat, cu ochii aţintiţi în gol.

— Sărmanul, gândi Bărzăunul, abia s-a întors din spital şi a venit iar în pădure!

Bătrânul Aldea, trecut de 80 de ani, era considerat de aproape tot satul drept un sărit din minţi. Fusese inginer silvic într-un oraş din nordul Moldovei, iar după ieşirea la pensie se retrăsese în casa părinţilor din acel sat, pe care o refăcu aproape în întregime şi unde trăia singur între cărţile şi amintirile sale. Nimeni din sat nu-l vizita şi nici el nu făcea vizite nimănui. În fiecare zi, între anumite ore, îşi lua arma de vânătoare şi pleca în pădure, de unde nimeni nu l-a văzut vreodată întorcându-se cu vreun vânat. Singurul care reuşise să-i pătrundă în casă şi în suflet, aflând cu această ocazie multe taine din viaţa sa, fusese Bărzăunul. Şi totul pornise de la o întâmplare banală. Într-una din zile, pe când Bărzăunul trecea pe lângă locuinţa lui Aldea, fu martor când un copil, lovind neatent în mingea cu care se juca prin apropeire, sparse un geam de la casa bătrânului. Copilul îşi luă mingea cât putu mai repede şi fugi, iar în scurt timp apoi Bărzăunul îl văzu pe Aldea ieşind din casă şi apropiindu-se de geamul spart. Culese indiferent cioburile de jos, fără să-l intereseze cine i-a spart geamul, şi le aruncă într-o ladă pentru gunoi de lângă poartă. Zărindu-l pe Bărzăun prin apropiere i se adresă calm, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic:

— Nu ştii cumva, tinere, dacă ăştia de la magazin or fi având sticlă pentru geamuri?

— Din câte cunosc eu de la alţi oameni interesaţi de aşa ceva, nu se găseşte de vreo două luni şi nici nu se ştie când or să aducă. Dar, dacă-mi permiteţi vă pot aduce eu de acasă de la mine o bucată să v-o pun la fereastră.

— Dar dumneata ai spart geamul? întrebă bătrânul cu vocea sa de bas profund, privindu-l de data aceasta cu interes.

— Nu l-am spart eu, ci un copil cu mingea, care a fugit apoi nu ştiu unde şi nici măcar nu cunosc de-al cui o fi.

— Dar nu mă interesează să ştiu cum îl cheamă şi nici să-l trag la răspundere. Aşa-s copiii... Dumneata însă, dacă m-ai putea ajuta, precum zici, ţi-aş rămâne îndatorat. Nu mi-i în grijă de altceva, dar îmi intră prea multe muşte în casă şi mă deranjează de la treburile mele.

— Vă aduc îndată sticla şi v-o pun chiar eu, că mă pricep!

Aşa a reuşit Bărzăunul să pătrundă în casa bătrânului, rămânând uimit de uriaşa bibliotecă pe care o poseda, precum şi

de ordinea în care îi erau rânduite toate lucrurile. E drept că o femeie din sat avea grijă aproape zilnic să-i mături şi să-i păstreze aşa cum dorea el totul, precum şi să-l aprovizioneze cu cele necesare. După ce Bărzăunul termină de pus geamul, rămase cu ochii aţintiţi la cărţile din rafturi. Aldea vru să-i plătească pentru treaba făcută, dar acesta refuză politicos.

— E o nimica toată ce-am făcut eu şi nici într-un caz n-am făcut-o pentru bani.

— Îţi place să citeşti? îl întrebă bătrânul invitându-l să ia loc şi cercetându-l cu atenţie.

— Îmi place mult, numai că în ultimul timp nu prea am ce citi. Biblioteca comunală e-nchisă, întrucât bibliotecara e în concediu, iar cărţile mele de-acasă le-am citit de mai multe ori.

— Atunci, alege-ţi din biblioteca mea ce cărţi te interesează şi citeşte-le cu plăcere. Pentru mine e o mare bucurie când am prilejul să întâlnesc pe cineva căruia îi place să citească. Uite, nu vrei să citeşti şi cartea asta? Şi Aldea îi arătă „Jurnalul de la Păltiniş” al lui Gabriel Liiceanu.

Bărzăunul îi mulţumi mult pentru bunăvoinţă, îşi mai alese două cărţi de autori străini şi plecă.

După ce termină de citit cărţile împrumutate se duse din nou la Aldea, să i le înapoieze şi să ia altele. Cu acea ocazie avu loc o discuţie destul de lungă pe marginea lecturii făcute şi, mai ales, în jurul cărţii lui Liiceanu.

— Cartea acesta, spuse Bărzăunul forţându-se să-şi aleagă cuvintele cele mai potrivite, are în ea multă înţelepciune... Este un fel de chemare spre cultură, spre artă şi spre tot ce-i frumos... Dar tare mult aş dori ca aceşti filosofi menţionaţi în carte şi alţii ca ei, să încerce să descopere în primul rând calea spre înlăturarea cumplitei suferinţe în care se zbate marea majoritate a lumii, să găsească împăcarea între atâtea forţe ostile, să înlăture războaiele, foametea, atâtea boli care fac ravagii şi încă multe alte rele... O carte ca asta mi-ar place să citesc! Că nu-i mare lucru să încerci „să cuprinzi necuprinsul” sau să-i îmbrăţişezi doar pe cei care te îmbrăţişează cum spune Noica, ci să încerci să-i îmbrăţişezi pe toţi oferindu-le salvarea.

Dori el să spună mai multe, dar se opri nehotărât, fiindu-i teamă ca nu cumva să atingă vreo susceptibilitate de-a bătrânului.

Cuvintele Bărzăunului însă, simple şi izvorâte din marea lui dragoste pentru oameni, pentru viaţă şi pentru tot ce-i frumos şi bun, avură darul să-l încânte pe Aldea şi să-l facă tot mai

vorbăreţ. În după-amiaza aceea Bărzăunul poposi la inginer mai multe ore, şi pe lângă faptul că primi de la acesta un dar cu totul deosebit, prima ediţie a poeziilor lui M. Eminescu cu dedicaţia autorului către Matilda Cugler-Poni, avu şi bucuria de a-i asculta spovedania, un fel de poveste tristă şi aproape incredibilă.

— Ia loc pe scaun, dragul meu, sau pe pat, şi ascultă-mi povestea pe care nimeni altul n-o mai cunoaşte... S-ar putea să mă crezi şi tu nebun după aceea, aşa cum mă consideră toţi oamenii din sat, fără să mă cunoască şi fără să bănuiască măcar ce stă la baza aşa-zisei mele nebunii... Vezi tu, eşti încă prea tânăr şi n-ai avut vreme să treci prin focul mistuitor al iubirii, dar te bănuiesc a fi tare simţitor şi cu multă înţelegere faţă de cei măcinaţi de amăgiri, de aşteptări zadarnice şi de tristeţi.

Bătrânul vorbea rar, cu multe pauze între anumite episoade, ochii săi trecând prin Bărzăun şi prin pereţii casei către lumea fantasmelor sale, pe care aveai impresia că o descopere abia atunci cu adevărat undeva, departe...

— Oraşul în care am fost inginer silvic deîndată ce am terminat institutul este destul de cunoscut nu numai în nordul Moldovei, ci în întreaga ţară. E o staţiune dintre cele mai căutate, mereu plină de lume venită din toate colţurile ţării. Aşa era şi-n vremea când am fost numit eu acolo. De felul meu, nu am fost niciodată prea comunicativ, nu mă duceam ca alţii prin baruri, prin restaurante, nu făceam vizite şi ploconeli somităţilor oraşului şi de aceea prea puţini ştiau de existenţa mea. Drept e şi faptul că mai bine de un an a trebuit să pun ordine în arhiva ocolului silvic, să mă familiarizez cu activitatea de fiecare zi şi să cunosc bine toate împrejurimile de care trebuia să răspund pe linie profesională. Pe acolo erau munţi cu păduri interminabile, din păcate astăzi prea puţine mai există, şi atât munţii cât şi pădurile de brazi şi de fagi mă atrăgeau cu o forţă irezistibilă.

— Şi mie îmi plac pădurile extrem de mult! se trezi Bărzăunul vorbind.

Bătrânul însă parcă nu l-ar fi auzit. Nu se uită la el şi nici nu făcu vreun comentariu asupra pasiunii lui, ci îşi continuă povestea cu acelaşi ton.

— Aproape zilnic mă duceam în pădure un ceas sau două, cu sau fără treabă, cu o plăcere bolnăvicioasă... Aveam un pădurar inimos şi foarte priceput în toate, unul Nistorel, pe care-l luam cu mine în majoritatea peregrinărilor... Eh, mai bine nu l-aş fi cunoscut pe omul ăsta, că tare nefast rol a mai jucat în viaţa

mea!... Deşi, sărmanul de el, n-a avut nici o vină în tot ce s-a îmtâmplat. În anul acela, abia împlinisem 24 de ani, spre sfârşitul primăverii, am plecat într-una din zile iar spre pădure. De data aceea m-am hotărât să-mi schimb ruta şi s-o iau de-a dreptul prin parcul oraşului... Era o după-amiază caldă şi senină, mi-amintesc de parcă ieri s-ar fi petrecut toate. În parc era multă lume, mai ales vizitatori de prin alte părţi, veniţi unii la băi, alţii la odihnă. Cei mai mulţi se plimbau sau ascultau fanfara oare cânta pe o esplanadă, în timp ce copiii se jucau cu veveriţele sau cu două căprioare dintr-un loc mai ferit. Mai la marginea parcului, pe o bancă aşezată lângă un boschet, am zărit-o atunci pe „ea“... Când pomeni cuvântul „ea“, ochii săi deveniră mai mari, mai rotunzi şi mai umezi ca înainte şi după aceea făcu o scurtă pauză. Da, dragul meu, am zărit-o pe ea, pe cea mai frumoasă fată din câte am întâlnit până atunci şi de atunci încoace. Citea o carte şi nu părea preocupată de nimic din tot ce se petrecea în jurul ei. Am rămas câteva clipe ţintuit locului, fără să mai ştiu ce să fac. Şi am privit-o uimit o vreme, apoi am trecut mai departe. Figura ei însă mi se statornicise în memorie ca o ispită fără seamăn de dulce. Am ieşit din parc, dar n-am mai mers mult şi m-am reîntors în apropierea ei aşezându-mă pe o altă bancă într-un loc mai retras, dar de unde o puteam privi în voie... Cine m-a pus pe mine să mă duc în acea zi în parc? Nici nu mai ţin minte daca mai trecusem vreodată pe-acolo... Dar, de, ce să-i faci? De multe ori e de-ajuns doar o clipă ca să-ţi schimbe tot rostul vieţii... După ce m-am aşezat pe bancă, m-am uitat din nou lung la ea... Coborâse parcă din cele mai frumoase vise ale mele şi se întruchipase într-o făptură împlinită toată din chemare şi minune. Ca şi cum ar fi simţit privirile mele apăsând-o, a lăsat cartea pe genunchi şi s-a uitat şi ea la mine... o clipă, două,... nu mai ştiu cât. Şi n-a fost o privire obişnuită, dragul meu. A fost un fel de învăluire totală, de răscolire a întregii mele fiinţe, cu nişte ochi de o expresie unică, în acelaşi timp fioroşi, duioşi, chemători, sălbatici, săgetători ca nişte ace muiate în esenţe de sublim... Când şi-a reluat lectura eu devenisem deja altul. Nu mă înţelege greşit şi nu mă crede un om slab. Până atunci trecusem prin multe amaruri şi păream în ochii cunoscuţilor drept o făptură rece şi distantă. Eu până în clipa aceea nu trăisem fiorul neasemuit de dulce al dragostei. Atunci însă am rămas robul acelor priviri, nu mai aveam altă ţintă decât fata de pe banca din apropiere... S-a mai uitat încă o dată sau de două ori spre mine, apoi s-a ridicat încet, fără să mă mai privească, a rupt o frunză

dintr-un tei, pe care a pus-o între filele cărţii şi a plecat cu paşi uşori pierzându-se în mulţime... N-am urmărit-o... nici n-aş fi avut putere atunci... Am rămas paralizat în acelaşi loc privind ca un năuc spre banca pe care şezuse ea... Cred că din clipele acelea a început aşa-zisa nebunie a vieţii mele, dragul meu, şi nu după aceea, cum am crezut nu mult mai târziu... M-am întors acasă seara târziu, după ce rătăcisem ore întregi prin diverse locuri singuratice şi tăcute. Dar n-o căutam pe ea, te rog să mă-nţelegi... Pe mine doream sa mă readun din tot ce întâlneam în cale sau gândeam, întrucât simţeam că mă pierd cu fiecare pas. În noaptea care a urmat nu ştiu dacă am dormit sau nu, dar de un lucru sunt sigur: tot timpul m-am simţit dominat de ochii ei, chinuit de ei, adăpostit de ei, torturat de ei, ori plutind în abisul lor... A doua zi şi încă vreo două sau trei zile nu m-am mai dus în pădure. Abia aşteptam după-amiezile, când, după ce încheiam programul de lucru, plecam direct în parc şi mă aşezam pe aceeaşi bancă pentru a o putea privi pe ea. Şi de fiecare dată o găseam în acelaşi loc, citind aceeaşi carte, care părea fără sfârşit, şi aruncându-mi din când în când aceleaşi priviri stranii şi ucigătoare. Mă vei întreba poate că de ce nu am încercat atunci în vreun fel să intru în discuţie cu ea...

— Da, chiar voiam să vă întreb, dar, nerăbdător să ascult continuarea, am evitat.

— Ei, dragul meu,... M-am întrebat şi eu după aceea şi mă voi întreba mereu până la sfârşitul zilelor de ce n-am căutat încă de a doua zi un prilej să-i vorbesc... Dar atunci nu puteam face un asemenea pas. Pricepi tu? Nu puteam, oricât aş fi încercat. Devenisem total abulic, ori, mai bine zis, mă simţeam dominat în cel mai înalt grad de puterea ei de fascinaţie... Pe o altă bancă, în apropierea ei, şedeau de obicei două doamne în vârstă care discutau aproape tot timpul între ele şi nu păreau interesate de ce se petrece în jur. Într-o singură zi doar, una dintre ele s-a ridicat de pe banca pe care stătea şi s-a apropiat parcă temătoare de idolul meu cu care a stat puţin de vorbă, apoi s-a retras, mi s-a părut că destul de contrariată, deşi n-am avut impresia că fata despre care-ţi vorbesc i-ar fi dat vreun răspuns care s-o jignească. Şi, uite aşa, nu cred că trecuseră două săptămâni de când o văzusem pentru prima oară, a venit şi ziua cea mai cumplită din viaţa mea, de care, ori de câte ori îmi amintesc, simt cum îmi arde carnea pe mine şi cum gândurile o iau razna fără să le mai pot stăpâni... Bătrânul tăcu iar o vreme, apoi reluă cu o voce tremurată. Mă doare atât de tare amintirea

acelei zile şi a celor care au urmat după aceea, de parcă atunci aş fi murit de o mie de ori în cele mai groaznice chinuri. După cum ţi-am spus, nu reuşisem în primele zile să intru în vreun fel în dialog cu ea, dar gândul respectiv mă stăpânea tot mai puternic. Aşteptam momentul propice ca pe o sărbătoare, dar în acelaşi timp cu o emoţie de nedescris. Eram deci hotărât să încerc tot ce-mi va fi posibil şi să-i vorbesc. Aveam convingerea că şi ea aşteaptă acelaşi lucru, pentru că în ultimul timp privirile îi deveniseră tot mai insistente şi nu o dată am trăit împreună beţia jocului dumnezeiesc al privirilor... În dimineaţa zilei în care eram hotarât să-i vorbesc cu orice risc, am plecat, împreună cu Nistorel, pădurarul despre care ţi-am pomenit pare-mi-se, undeva în creierul munţilor, să fac evaluarea aproximativă a unui parchet care urma să fie dat în exploatare nu peste mult timp. Până la locul respectiv era de mers o distanţă apreciabilă, iar eu eram hotărât să termin cât mai repede treaba, pentru a mă putea duce spre seară în parc. Pădurarul mă conduse de-a drepul printre țancuri şi ponoare şi nu trecuse cu mult de amiază când reuşisem să stabilesc în mare locul şi dimensiunile parchetului. Urma ca în zilele următoare să vină brigadierii cu oamenii de trebuinţă, să marcheze copacii. După ce am luat o gustare acolo, în pădure, am pornit spre oraş, dar cu totul prin altă parte decât pe unde venisem. Aşa s-a făcut că la un moment dat am nimerit într-o fundătură întunecată, străjuită din toate părţile de stânci şi dealuri abrupte şi cu un pârâiaş pe albia căruia încercam noi să ne găsim drum. Pe mine pădurea nu m-a înfricoşat niciodată şi nici acum nu mă înfricoşează. Această armă pe care o vezi acum la mine o aveam şi atunci. Numai că pe vremea aceea era încărcată, deşi n-aveam de gând să trag în nici un fel de vânat.

— Cum, în prezent nu e încărcată? întrebă nedumerit Bărzăunul. Atunci de ce o mai purtaţi cu dumneavoastră?

Bătrânul dădu din cap trist, apoi oftă prelung.

— Nu, dragul meu,... nu mai e încărcată din ziua aceea... şi nici măcar nu mai am cartuşe pentru ea... Iar de purtat, o port și eu aşa, ca pe un blestem al vieţii mele, de care nu mai pot scăpa orice aş face.

Bărzăunul privi nedumerit de mai multe ori când spre armă, când spre bătrân, aşteptând cu sufletul la gură continuarea acelei poveşti bizare.

— În locul unde am ajuns atunci însă m-a cuprins un fel de spaimă aparte. Dar nu de vreo fiară a pădurii, ci de ceva cu totul

deosebit. Parcă nimerisem deodată într-o lume străină brăzdată de pustiu și de spaime ascunse. Fiecare copac se transforma în imaginaţia mea într-o vedenie hidoasă, iar ponoarele din jur îţi dădeau senzaţia de destrămare în moarte. Puţin mai încolo am ieşit într-un fel de rarişte de fagi si brazi, dar tot închisă de jur împrejur de culmi. Chiar în faţa noastră, sub nişte stânci, se zărea un fel de cotlon întunecat, nu prea mare. Personal n-am acordat nici o atenţie acestui fapt, mai ales că eram nerăbdător să ajung cât mai repede în oraş. Nistorel însă, n-are ce face şi, cum mergea înaintea mea, se apropie de locul acela întunecos si numai ce-l aud strigând vesel:

— Dom’inginer, am dat peste nişte pui de lup! Veniţi să-i vedeţi, că-s grozav de arătoşi!

— Lasă-i acolo, Nistorel, am răspuns eu, că acum n-am vreme de aşa ceva! El însă nu şi nu. Că să mă duc să-i văd. Şi m-am apropiat şi eu de culcuşul lor. Mogâldeţele, foarte frumoase de altfel, s-au retras temătoare cât mai adânc în bârlogul lor şi priveau spre noi cu ochi miraţi. Nistorel, nici una, nici două, scoate un sac din geanta pe care o purta cu el şi încercă să prindă puii.

— Lasă-i naibii! m-am răstit eu la pădurar. Ce vrei să faci cu ei? Nu vezi cât îs de mici?

— Îi duc în parc, dom'inginer. Şi o să se-nghesuie lumea să-i vadă, mai dihai ca la circ.

Şi numaidecât prinse un pui şi-l băgă în sac. Acesta începu să scâncească şi să se zbată și, o dată cu el, începură şi ceilalţi să dea semne de nelinişte. Ei, ei, ei..., gemu bătrânul încreţindu-se şi înfigându-şi unghiile în obrazul scofâlcit, clătinând totodată capul ca un om beat. Aşa a început adevărata mea dramă şi crede-mă, tinere, că tare mi-i greu să-ţi redau nu numai întâmplările de atunci, ci mai cu seamă trăirile mele... Îndată după aceea am auzit, nu departe de mine, un mârâit sălbatic. Mă întorc imediat şi zăresc la vreo douăzeci de paşi lupoaica. Mă privea cu nişte ochi mari şi fioroşi, stând parcă gata să pornească la atac. Eu atunci strig la pădurar din nou să lase puii la locul lor şi să plecăm. Nu că-mi era frică, dar n-aveam timp să mă complic.

— Nu vă temeţi, dom'inginer, îmi strigă pădurarul încercând să mai prindă un pui. Trageţi un foc de armă şi fuge dihania cât o ţin picioarele !

— Dar nu de frica ei ţi-am spus să laşi puii, ci pentru că nu vreau să-i iei cu tine! am ripostat eu furios. Ce mai aştepţi?!

Lupoaica însă se apropia de noi. Eu n-am de lucru şi fac după cum mi-a spus Nistorel: trag un foc în aer, ca s-o sperii, şi imediat apoi am pus un alt cartuş la loc. Numai că lupoaica n-a fugit, cum mă aşteptam, ci a început să alerge bezmetic, dându-ne ocol şi în acelaşi timp apropiindu-se de noi. Nebunia fiarei m-a înfricoşat.

— Trageţi în ea, dom'inginer, răcni din nou pădurarul punând puii jos şi apropiindu-se de mine. Nu vedeţi? Pare turbată! Clipele care au urmat au fost cu adevărat de delir. Am tras un foc în lupoaică. A scos un urlet răguşit, dar nu s-a oprit. Se pregătea să sară asupra noastră când am tras al doilea foc, apoi m-am prăbuşit fără cunoştinţă. Nu m-a rănit, nu te teme, zise bătrânul privind cu milă spre Bărzăun. Cauza prăbuşirii mele de atunci nu mi-am putut-o explica niciodată. Pesemne că de emoţie... ori de groază... ori cine ştie de ce.

De data asta Aldea făcu o pauză mai mare, iar ochii săi nu mai aveau nimic omenesc în ei. Îşi dădeau întâlnire în irişii lor toate hăurile pădurii, toate spamele lumii la un loc. Sprâncenele, încreţindu-se şi mişcându-se spasmodic, îi acopereau parcă întreaga faţă chinuită. Bărzăunul îl privea temător. Nu mai avu curajul să-i pună vreo nouă întrebare şi aştepta nemişcat ca bătrânul să-şi revină şi să continuie povestea.

Când m-am trezit, reluă Aldea privind în gol, nu mai ştiam ce-i cu mine şi nici unde mă aflu... Capul îmi vâjâia ca o pădure bântuită de furtună... Pădurarul şedea în faţa mea privindu-mă speriat şi fără să mai poată scoate un cuvânt. M-am pipăit, să văd dacă sunt întreg şi dacă nu cumva visez. Uitasem pentru moment tot ce se întâmplase... Ehei, dragul meu..., ce bine ar fi fost dacă nu m-aş mai fi trezit din acel şoc! Dar n-a fost să fie aşa... Când m-am uitat în jurul meu am descoperit, foarte aproape de mine şi privindu-mă fix, cu nişte ochi încremeniţi de moarte, lupoaica pe care o ucisesem. Imediat mi-am amintit totul... Am vrut să-l întreb ceva pe pădurar, dar n-am reuşit. Instinctiv privirile mi-au fost atrase cu o forţă de nestăvilit de ochii lupoaicei! Dar nu erau ochii lupoaicei, prietene care te uiţi la mine fără să mă-nţelegi, răcni aproape bocind Aldea, erau ochii „ei"!

— Cum adică ai „ei"? întrebă înfiorat şi aproape fără să vrea Bărzăunul.

— Ai „ei"... ai fetei din parc!... Acum pricepi? Dar n-ai cum să pricepi nici tu şi nici nimeni căruia i-aş mai povesti această

întâmplare... Dar să ştii tu că eu n-am ucis atunci lupoaica, ci pe „ea“, pe frumoasa mea din parc...

— Cum aşa? se zvârcoli pe locul său Bărzăunul. A fost doar o iluzie de moment!

— Nu..., n-a fost o iluzie de moment, dragul meu... Aşa e cum îţi spun... Eu pe „ea“ am ucis-o...

Bărzăunul se cutremură din nou şi se făcu mic pe scaun, cu privirile pironite spre bătrân. Aldea se ridică de pe locul său şi dădu de două ori ocol mesei, cu paşi mari şi cu figura schimonosită ca de o durere acută, apoi se aşeză pe pat cu capul sprijinit în ambele palme, şi scoase un geamăt înăbuşit. Abia peste câteva momente reluă iar firul poveştii cu o voce mult mai stinsă.

— Stai, că n-am terminat încă... M-am reîntors în oraş cu această cumplită certitudine înfiptă în suflet şi m-am dus direct în parc... Era aproape de amurg şi un soare trist mă privea dintr-o baltă de sânge... M-am aşezat ca de obicei pe banca mea, dar pe banca ei nu mai era nimeni... Ea nu mai venise ca altădată... nici nu mai avea cum să vină... ea rămăsese acolo, în pădure...

— Nu se poate! strigă Bărzăunul sufocat de emoţie. Iertaţi-mă că vă întrerup, dar cum puteţi crede aşa ceva? Întâmplarea respectivă v-a creat un şoc puternic şi...

— Nu, dragul meu,... eu ştiu ce ştiu şi nu mă poate convinge nimeni de contrariu.

— Dar n-aţi mai căutat-o? N-aţi mai întrebat pe nimeni despre ea?

Bătrânul îl privi lung şi apatic, probabil gândindu-se dacă-şi mai are rost continuarea poveştii. Zâmbi trist, închizând ochii un timp, apoi îi deschise iar şi-i îndreptă în altă parte decât spre Bărzăun, părând grozav de mâhnit.

— Vezi, dragul meu, şi vocea lui părea umilă şi rugătoare, ţi-am spus încă de la început că ai să mă crezi şi tu nebun, ca ceilalţi...

— Dar nu vă cred nebun deloc! strigă Bărzăunul cu sinceritate şi compasiune pentru bietul năpăstuit.

— Ba mă crezi, nu văd eu? Nici n-ai cum altmintrelea... Dar să nu-ţi închipui că n-am aşteptat-o şi-n ziua aceea, şi a doua zi, şi toată viaţa după aceea... Numai că totul a fost în van. Ea n-a mai venit niciodată pe banca ei.

— Dar n-aţi mai întrebat pe nimeni de ea? N-aţi căutat-o şi prin alte părţi?

— I-am întrebat pe toţi câţi mi-au ieşit în cale după aceea, dragul meu, n-am stat cu mâinile încrucişate, dar tot degeaba. Nimeni nu putea să-mi spună nimic despre ea, nimeni n-o cunoştea, nimeni n-o mai văzuse vreodată...

— Dar cele două babe, pardon, cele două doamne în vârstă, despre care mi-aţi pomenit la început şi spuneaţi că şedeau pe o bancă alăturată... şi dintre care una a stat chiar de vorbă cu ea...

— Ei, vezi tu?... Asta e problema care mă roade cel mai mult... Voiam s-o ocolesc, dar văd că nu-i chip... Le-am întrebat şi pe ele, încă de a doua zi le-am întrebat, şi de mai multe ori apoi, până nu le-am mai întâlnit nici pe ele.

— Şi ele ce v-au spus?

— Nimic... Adică... nu chiar nimic. Mi-au răspuns că nu sunt din acel oraş şi că nu cunosc nici o tânără cum o desorisesem eu pe „ea”. La insistenţele mele, uneori destul de sâcâitoare şi chiar aprige, ori cu rugăminţi şi cu promisiuni că le ofer marea cu sarea, m-au repezit furioase şi mi-au spus că aș face mai bine să mă tratez, că am halucinaţii... că ele n-au văzut niciodată pe banca respectivă vreo tânără cu semnalmentele date de mine. Dar pe mine m-aţi văzut vreodată? le-am întrebat eu convins că or să-mi răspundă nu. Numai că nu mi-au răspuns aşa. Au spus că m-au văzut mai multe zile la rând stând abătut pe banca mea si privind mereu spre un punct fix şi că tot timpul s-au întrebat dacă nu cumva oi fi având minţile rătăcite. Asta-i, dragul meu... şi acum crede și tu ce vrei și judecă-mă cum crezi. Dar tot ce ţi-am povestit e purul adevăr, nemaiadăugând nimic de la mine... În zilele acelea, de după uciderea lupoaicei, adică a „ei“, am albit tot, încât ajunsesem de pomină în oraş. De asta am şi plecat de acolo la alt ocol silvic... M-am trezit deodată bătrân şi bătrân am rămas să-mi duc zilele în aşteptări neîmplinite...

Bărzăunul îşi aminti de acestă poveste de cum îl zări pe Aldea şi se apropie de el cu inima strânsă. Mai fusese şi cu alte ocazii pe acasă la el după spovedania respectivă, dar nu mai adusese niciodată vorba despre întâmplările din trecut, ştiind că astfel i-ar provoca bătrânului durere. De cum îl văzu simţi nevoia să-i spună şi lui despre întâmplările de la Piatra Domniţei. Cine ştie? Poate că el va putea să-i ofere o explicaţie mai convingătoare. Se apropie aşadar de bătrân salutându-l respectuos.

— Unde te duci, tinere? îl întrebă acesta aproape şoptit.

Slăbise mult în ultimul timp si arăta aproape mai bătrân ca moş Ispravă. Bărzăunul se miră chiar cum de mai are puterea să vină în pădure la o distanţă destul de apreciabilă de casă.

— Mă duc până la Piatra Domniţei, răspunse el bucuros că are astfel prilejul să-i povestească pe nerăsuflate toată taina lui. E o stâncă uriaşă, destul de departe de-aici, unde am descoperit...

— Sssst..., făcu bătrânul ducând un deget la buze. Mai încet, te rog... Ştiu unde vine Piatra Domniţei, că am fost şi eu în copilărie o dată până acolo. Numai că e tare greu de ajuns la ea.

— Pentru mine nu e greu deloc şi-mi face o deosebită plăcere să mă duc. Dar înainte de a pleca aş dori să vă...

— Sssst! făcu iar bătrânul. Acum nu te pot asculta... Ce mare păcat că nu ne-am cunoscut mai de mult! Acum e prea târziu, dragul meu, nu te pot asculta... Am văzut, nu cu mult înainte de a veni tu lupoaica despre care ţi-am povestit mai de mult, cu cei doi pui ai ei dând târcoale pe-aici... Uite, până pe dâmbul acela a venit... S-a uitat spre mine lung, de parcă ar fi vrut să-mi spună ceva, apoi, simţind pesemne că vii tu, a plecat. Mai stau un timp... Poate că se întoarce iar... O aştept... o aştept ca pe o salvare, dragul meu... Tu du-te acum în drumul tău şi treci mâine sau poimâine pe la mine, că vreau să-ţi spun mai multe... numai dacă nu m-o chema la ea lupoaica, până atunci...

Şi Bărzăunul plecă de lângă bătrân grozav de neliniştit. Se petrecea, în mod categoric, ceva cu el şi-i părea rău că nu-l poate ajuta în vreun fel.

Capitolul VIII Din nou în grotele de la Piatra Domniţei. Uluitoarea descoperire a altor valori inestimabile. Taina lui Moş Ispravă devine şi mai profundă. Prânzul de pomină. Extraordinara coincidenţă

Drumul spre grote nu-i păru mai anevoios ca altădată, aşa că merse cu mult spor, fără opriri, decât în cazuri strict necesare. A trebuit, însă, să se mai oprească o dată, chiar mai mult decât şi-ar fl dorit, lângă o salcie uriaşă şi scorburoasă, în apropierea căreia zări un şarpe pestriţ, lung de peste un metru. Mirându-se atât de mărimea şarpelui, cât mai ales de frumuseţea coloritului pielii, Bărzăunul rămase câteva clipe nemişcat. Se priviră amândoi câteva secunde, ca şi cum ar fi încercat să-şi amintească de unde se cunosc, apoi şarpele intră în scorbură cu mişcări nu prea grăbite. Bărzăunul, conducându-se după zicala că şarpele care-ţi iese în drum trebuie ucis, se înarmă repede cu un hadarag şi se postă lângă scorbură aşteptând târâtoarea să iasă pentru a o ucide. După câteva minute de aşteptare zadarnică vru să se lase păgubaş şi să plece în drumul său. La urma urmei, nu-i făcuse nici un rău. Ce-avea cu el? Mare-i fu însă mirarea când auzi deasupra capului său un sâsâit ca de gânsac. De cum ridică ochii rămase înlemnit. Şarpele, încolăcit pe o ramură, privea spre dânsul scoţând mereu limba despicată şi continuând să sâsâie. Nu părea însă deloc cu intenţii agresive. Bărzăunul îl privi câteva clipe amuzându-se de scena respectivă, apoi ridică hadaragul şi-l apropie de gura şarpelui aşteptând ca acesta să muşte sau să fugă. Şarpele însă nu făcu altceva decât să-şi mişte capul în altă parte, fără să se gândească să muşte sau să fugă. Bărzăunul mai făcu de câteva ori aceeaşi mişcare, dar fără nici un rezultat concret. Şarpele nu numai că nu părea deloc pus pe rele, dar se ferea el însuşi de o posibilă lovitură din partea Bărzăunului. Şi era atât de frumos şi de viu colorat! Niciodată nu mai văzuse vreun şarpe mai plin de desene şi culori.

— Măi, a naibei lighioană! îşi spuse Bărzăunul din ce în ce mai mult atras de acea vietate. Ăsta parcă ar vrea să se împrietenească cu mine.

Şi fără să-şi dea seama ce anume l-a determinat să facă un asemenea gest, Bărzăunul întinse uşor mâna spre capul şarpelui şi începu să-l mângâie blând şi să-i vorbească aidoma unui prieten. Iar şarpele nu mai sâsâia ca înainte şi nici nu mai scotea limba. Stătea în aceeaşi poziţie şi se părea că-i place să fie mângâiat. Ba, la un moment dat, coborî de pe creanga pe care stătea agăţat şi se târî prin scorbură până la picioarele Bărzăunului. Rămase apoi într-o poziţie nemişcată, continuând să-l privească pe Bărzăun. Acesta, fiind grăbit să ajungă cât mai repede unde-şi propusese, îl mai mângâie o dată pe tot corpul, admirându-i de aproape frumuseţea stranie. Şi zău că ar mai fi rămas o vreme acolo să se joace cu el, dar vremea înainta şi el n-avea timp de joacă. Aşa că se hotărî să plece mai departe, mult mai înveselit şi încrezător.

— Ce păcat ar fi fost dacă l-aş fi omorât, cum aveam de gând la început! gândi el cu duioşie. Chiar mare prostie aş fi făcut! În primul rând, nu mi-a făcut nimic rău şi nici nu-l cred în stare de aşa ceva. De altfel, ştia el de care şerpi să se păzească. Atunci, de ce să-l omor? se gândi el în continuare. Poate are şi el casa lui... problemele lui,... şerpoaica lui,... poate are pui pe care trebuie să-i hrănească... o fi având şi el, ca fiecare vietate, bucuriile şi necazurile lui. Ce vină i se poate aduce că s-a născut şarpe şi nu o capră, de pildă, sau o pasăre,... sau o fată frumoasă cum e Ilinca! Da, ca Ilinca!... Pe ea o iubeşte toată lumea care o vede şi nimeni nu se repede la ea cu gânduri ucigaşe.

Se mai uită încă o dată în direcţia scorburii unde văzuse şarpele şi începu să râdă clătinând din cap. Cu gândul când la şarpe, când la Ilinca ori la moş Ispravă, se trezi deodată lângă Piatra Domniţei, locul vrăjit, unde fusese de atâtea ori şi de fiecare dată lăsase acolo câte ceva din inima sa. Lacul era liniştit şi limpede, cu străfulgerări de raze până în adâncurile în care se zăreau săgetând albastrul apei mai mulţi păstrăvi. Grozav de mult ar fi dorit să intre din nou în apă, ca altădată când era şi Ilinca lângă el privindu-l cu admiraţie cum înoată şi prinde păstrăvi din cotloanele stâncilor! Cât de frumos a fost atunci, demult... când a prăjit peşte pe pietrele înfierbântate şi toată lumea îl privea ca pe un erou! Dar mult mai presantă decât această dorinţă cu parfum de amintire scumpă era chemarea lui moş Ispravă. Când se uită spre vârful crestei de cremene simţi o înfiorare în tot corpul. Acum nu numai înălţimea îi trezea fiori, ci şi gândul la tainele ascunse în grote. Câţiva vulturi din aceia mari şi negri dădeau parcă târcoale înălţimii cu intenţii haine...

Privindu-i mai bine însă îşi dădu seama că nu se aseamănă perfect cu cei văzuţi pe cerul din poiana grotelor. Cei de acolo păreau mult mai negri, mai mari şi mai fioroşi. Îşi alungă frica şi începu să se caţere sprinten pe panta abruptă. Rucsacul, mai plin ca-n alte dăţi, inclusiv casetofonul şi aparatul de fotografiat de care avea cea mai mare grijă, îi făceau urcuşul mai anevoios. Dar, cu atenţie şi cunoscuta lui iscusinţă, reuşi să ajungă în vârful stâncii fără nici un incident.

Când bătu iar la uşa bătrânului îl încercă o teamă. Dar nu de moş Ispravă, ci ca nu cumva să nu mai audă sunetul acela prelung al bronzului lovit, care-i crease surpriza extraordinară cu ocazia celeilalte vizite. Deci se temea ca nu cumva tot ce trăise el acolo să fi fost un vis. Dar teama i-a fost de scurtă durată. De cum ciocăni iar, acelaşi sunet prelung răsună trezind ecouri surde în întunecimile grotelor. Nu zic însă că nu l-a încercat şi de data aceasta o senzaţie aparte. Oricâtă teamă ar fi avut de necunoscut şi de acele cotloane stranii, n-ar fi dat îndărăt pentru nimic în lume. Ceva mai presus de puterile sale îl chema spre hăurile neguroase ale acelei taine. De dincolo de uşă se auzea glasul bătrânului, destul de arţăgos, de parcă s-ar fi certat cu cineva. Iar uşa întârzia să se deschidă.

— Cine o mai fi oare cu moşul? se întrebă destul de curios Bărzăunul.

Imediat după ce-şi puse această întrebare îi răsăriră în minte cel de-al treilea blid pus pe masă de către bătrân, precum şi cel de-al treilea scaun. Înseamnă că mai trăieşte încă o persoană în grotă, despre care moşul n-a vrut să pomenească.

Mai bătu o dată, mai insistent, apoi dădu drumul casetofonului pentru a putea înregistra toată convorbirea cu bătrânul.

— Ieşi odată afară, că te pocnesc cu ceva! răsună mai desluşit glasul lui moş Ispravă. Nu vezi ce mi-ai făcut? Apoi glasul său păru că i se adresează Bărzăunului: Mai aşteaptă o ţâră, flăcăule!

Mai urmară şi alte cuvinte ale moşului, pe care nu le mai reproduc din lipsă de spaţiu, nu de altceva. În sfârşit, uşa se deschise şi în prag apăru figura cătrănită a lui moş Ispravă. Se vedea clar că avusese o ceartă cu cineva, iar Bărzăunul fierbea de curiozitate să afle cu cine anume.

— Intră, voinicule, şi iartă întârzierea cu care-ţi deschid, zise bătrânul de cum dădu cu ochii de Bărzăun. Am avut însă iar necazuri mari cu Mariţa.

— Bine te-am găsit, moş Ispravă, şi-mi pare rău că te văd cam necăjit. Cu cine ziceai că ai avut necazuri aşa mari?

— Ia cu huiduma de Mariţa. Mi-a făcut o poznă care o să mă pună iar la treabă o vreme.

— Dar cine-i dumneaei? Că nu te-am mai auzit pomenindu-i numele şi credeam că stai singur aici.

— Păi singur stau, că n-o s-o ţin pe culcuşul meu. Numai că am dat-o afară cum am putut mai repede.

Bărzăunul vru să scoată capul pe uşă, s-o vadă şi el pe Mariţa, dar moş Ispravă interveni cu explicaţiile necesare.

— Cum n-o ştii pe Mariţa, voinicule, că doar ai văzut-o afară. Dar dacă vrei s-o vezi iară, nu-i bai. Deschide uşa, că nu s-a dus prea departe.

Şi bătrânul deschise puţin uşa, arătându-i Bărzăunului o ciută uriaşă care păştea alături de un ied.

— Aha, vasăzică despre ea e vorba? Eu credeam că...

— Ea mi-a făcut pozna. De fiecare dată când vine aici nu se lasă până nu-mi răstoarnă câte ceva. Acum, de-o pildă, mi-a vărsat, de cum am gătit-o de muls, o găleată cu apă peste sacul cu făină. Şi abia o măcinasem! Păi treabă-i asta? Da ia stai oleacă și te hodineşte pe un scăuieş ori pe-o laiţă, că nu ţi-o fi fost uşor s-ajungi din nou până aici de unde-i fi viind. Eu mai am puţintică treabă. Trebuie să vină şi Neagra la muls şi până s-o gândi ea să vină vreau să-i pregătesc porţia de tărâţe cu sfeclă. Ştiam eu c-ai să vii şi azi, dar nu credeam că aşa repede.

Nu termină bine ce avea de spus şi uşa se dădu în lături împinsă parcă de furtună, oferind intrare liberă celei ce purta numele de Neagra. Era matahala de bouroaică pe care o văzuse Bărzăunul în poiană la vizita anterioară şi de care se speriase aşa de tare. Şi de data acesta se trase cât putu mai departe.

— Nu te teme, că nu înghite flăcăi care se tem şi de umbra lor, îl încurajă bătrânul luându-i în râs frica. Doar nu vrei să spui cumva că până azi n-ai mai văzut bouri.

— Drept să-ţi spun, moş Ispravă,... n-am mai văzut. Unde şi când era să văd? Eu ştiu că bourii de pe meleagurile noastre...

Şi Bărzăunul era cât pe ce să spună că bourii au dispărut de prin aceste locuri de mai multe sute de ani, dar se opri la timp şi schimbă firul discuţiei întrebând dacă prin acele locuri plouă vreodată.

— Plouă, voinicule... Dar numai atât cât trebuie şi când trebuie. De-o vreme însă n-a mai dat nici o picătură.

— Cam de câtă vreme, moşule?

— N-am habar, că eu nu ţin sama vremii, cum ţi-am spus.

Apoi moşul nu-i mai spuse nimic și se apucă să mulgă bouroaica într-o doniţă nu prea mare şi de o formă curioasă. Între timp Bărzăunul făcu vreo două-trei fotografii din diverse poziţii.

— Da ce ţăcăneşti acolo, flăcăule? Îl întreabă moşul întorcându-se spre el. Lasă cutia ceea deoparte şi stai cătinel. O mulg îndată mare şi pe Neagra şi-i fac apoi vânt afară lângă Mariţa. Pe urmă vreau să gătesc de-ale gurii, ca să nu zici cumva că te-am ţinut flămând. De astă dată o să ospătăm ceva mult mai bun ca ieri. De, numai de ţi-o place...

— Cum ca ieri, moş Ispravă? întrebă Bărzăunul crezând că moşul nu mai ţine minte că de la vizita lui au trecut mai multe zile.

— Păi nu-ţi aduci aminte cum am ospătat atunci lapte dulce cu turte proaspete? Ziceai că ţi-a plăcut.

— Mi-a plăcut mult, nimic de zis, dar de când am mâncat noi au trecut exact opt zile. N-a fost ieri.

— Cât zici c-a trecut? se miră moşul.

— Opt zile.

— Mare poznă şi cu tine, flăcăule! clătină moşul din cap cătrănit. Ce folos îi fi având tu ţinând socoteala vremii nu pot pricepe. Nu cumva ţii închisă vremea în cutiile acelea pe care le tot ţăcăneşti şi o laşi să curgă cum vrea ea? Şi moşul îl privi cu ochi morocănaşi în timp ce o mulgea pe Neagra. Mare păcat să ţii sama vremii care oricum trece... E ca şi cum îndată ce vii pe lume ai începe să-ţi ciopleşti singur racla de înmormântare fără să te mai gândeşti la nimic altceva. Au nu pricepi tu, dragul moşului, că cei care ţin în orice fel sama vremii ajung robii zilei de mâine şi uită de ziua de azi fără s-o mai trăiască aşa cum se cuvine?

— Adică, cum vine asta, moş Ispravă?

— Te faci că nu pricepi? se burzului iar moşul.

De asta îmbătrânesc oamenii aşa de repede, de asta fug grabnic clipă de clipă în toate părţile aidoma furnicilor, măsurând vremea în fel şi chip pentru a o ţine pe loc, fără să-şi dea sama că astfel o alungă şi mai tare... Vai de capul celor care ţin răbojul vremii! Numai ce-i vezi întinşi pe năsălie înainte de a fi stat mai pe-ndelete de vorbă cu sufletul lor ca să-l întrebe: „ce mai vrei bun, suflete, azi? Că mâine nu ştiu dacă ţi-oi mai putea da!” Iacă asta voiam să-ţi vorovesc pe-nţeles ca unui prunc al meu... Dar tu nu faci decât să ţii socoteala zilelor care trec ori care va să

vină şi te răţoieşti la mine că nu le pritocesc aşijderea ţie. În loc să trăieşti cum nu se poate mai bine fiecare drămuire a vieţii, tu le cântăreşti pe toate cu cutiile acelea de la mână ori care scot lumină. Mai bine du-te în lumea ta, flăcăule, şi îmbătrâneşte clipă de clipă şi zi de zi cum ţi-o fi datul ţie, iar vremea mea las-o s-o strunesc eu, după învoiala mea, nu să mă ţină ea sub oblânc!

Moşul tăcu apoi un timp văzându-şi de muls, iar Bărzăunul se simţi oarecum stânjenit de tonul cam aspru al acestuia.

— S-ar putea să ai dreptate, moş Ispravă, zise el îngândurat. Viaţa e destul de complicată şi fiecare o vede în felul lui şi, mai ales, caută s-o trăiască în felul lui. Aşa că...

— Nea, boală! strigă bătrânul acru, dar nu ca răspuns la spusele Bărzăunului, ci ca s-o domolească pe namila ce-şi terminase porţia şi nu voia să mai stea liniştită la muls.

Bărzăunul închise casetofonul şi-l puse pe o laiţă, apoi îşi luă aparatul de fotografiat şi deschise uşa ce da în poiană. Ieşi încet şi rămase din nou fermecat de frumuseţile ce i se etalară în faţă. Toate însă aveau în ele ceva atât de profund nostalgic, încât oftă prelung fără să ştie nici el de ce. Îl lăsă deci pe moş cu treburile sale şi începu să rătăcească de unul singur prin poiană. Luă câteva imagini fotografice cu ciuta ce păştea liniştită lângă iedul ei, cu bourul care-l privea pufnind şi cu alte animale din poiană. Cu ocazia aceasta descoperi mai multe îngrădituri făcute în răzlogi de fag ce adăposteau culturi de grâu, orz, sfeclă, legume şi numeroase alte plante pe care nu le cunoştea prea bine. Nu descoperi însă nicăieri cartofi, deşi se uitase cu mare atenţie.

— Oare o fi adevărat totuşi ce spune moşul, că trăieşte de pe timpul lui Dragoş Vodă? gândi el intrigat. Exclus! Dar atunci cum să-mi explic eu lipsa cartofilor, a porumbului, prezenţa bourilor şi multe alte chestii?

În alte părţi ale poienii mai descoperi şi alţi bouri, cerbi, capre, oi, vaci, un taur uriaş şi alte animale mai depărtate. Toată poiana părea un tablou imens şi nemaipomenit de frumos în care puteai admira tot ce poate oferi mai blând viaţa: farmecul unei naturi nefalsificate. Numai vulturii aceia, mari şi negri, care nu puteau fi totuşi comparaţi cu cei văzuţi în apropierea Pietrei Domniţei, pluteau leneş în văzduh şi părea că stau la pândă pentru a-i obliga pe bieţii oameni să-şi numere clipele, zilele şi anii, ca să se repeadă apoi la ospăţul morţii. Ajuns la marginea pădurii zări iar un şarpe aproape identic cu cel de la salcia scorburoasă. Îl privi şi pe acesta lung, dar nu mai avu curiozitatea să se apropie de el. Părea că cineva din adâncul

pădurii îl cheamă insistent într-acolo. Printre copaci zări oglinda unui lac cu ape albastre sidefii şi liniştite cum nu mai văzuse niciodată. Părea ecranul unui televizor uriaş aşezat orizontal. Şi cât de frumos se oglindeau copacii din jur în adâncurile lui! Se apropie încet până aproape de mal vrăjit de o chemare tainică. Deodată rămase stupefiat. Nu, nu visa... şi nici nu se înşela deloc... Din albastrul adâncurilor îl priveau cu o ispită magnetică ochii atât de dragi ai Ilincăi. Dar numai câteva clipe, apoi dispărură, deşi nici o undă nu răscoli oglinda lacului...

— Doamne, oare ce-a fost asta? se întrebă Bărzăunul cuprins de o tristeţe fără seamăn. Acum nu-mi mai poate spune nimeni că nu am vedenii... Mi-o fi oare mintea atât de răvăşită? Ce mă fac?

Câteva momente nu mai făcu nici o mişcare, ci rămase cu ochii aţintiţi la luciul apei. Iar sentimentul acela de tristeţe copleşitoare nu-l mai slăbea, ci părea că ia proporţii ucigaşe. Păsările cântau în jurul său chemându-l parcă mai departe în acea împărăţie de umbre şi enigme... Dar nu mai merse în altă parte din acel loc. Se mai uită o dată, cu mai multă atenţie, în adâncul apelor lacului, trăind cu o intensitate nemaicunoscută până atunci beţia amară şi în acelaşi timp dulce a singurătăţii în disperarea dragostei lui neîmplinite. Mai făcu, aproape ca un automat, câteva fotografii cu lacul şi împrejurimile, apoi se întoarse chinuit de întrebări în odaia bătrânului. Neagra nu se mai afla înăuntru, iar moş Ispravă era preocupat cu strecuratul laptelui muls într-o oală mare de lut printr-o pânză de in cam scămoșată pe la margini.

— Tc văz cam abătut, flăcăule, zise bătrânul oprindu-se puţin din treburile sale şi privindu-l insistent.

— Eh, aşa-s eu câteodată, moş Ispravă, răspunse Bărzăunul cu un zâmbet amar.

— Nu cumva te-au mânat paşii până la iezerul din pădure?

— Ba am ajuns, moş Ispravă, că totul pare aici atât de frumos si de altfel decât oriunde. Am ajuns la iezer, sau la lac, cum i se mai spune, pentru că simţeam cum mă cheamă ceva într-acolo...

— Nu trebuia, dragul moşului, nu trebuia! De ce nu m-ai întrebat şi pe mine înainte de a pleca? Mare păcat că nu ţi-am spus din vreme să nu-ţi calce piciorul într-acolo singur!

Şi moşul îşi duse o mână la faţă şi clătină amărât din cap.

— Dar de ce să nu ajung acolo, moşule? E vreo primejdie?

— Eh, ce ştii tu!... N-am cum să te fac acum să pricepi de ce nu trebuia să te duci. Dar nu vezi cât năduh ţi-au lăsat apele iezerului în ochi şi-n suflet?

— Aşa-i cum zici, moşule... Acolo, în adâncul apelor am văzut...

— Nu-mi spune ce-ai văzut, flăcăule, că ştiu eu prea bine. Credeam că iezerul va rămâne o taină numai a mea, care să mă chinuie numai pe mine cu veşnicia dorului, dar văz că te-a încercat şi pe tine prea de timpuriu. Mare năpastă pentru tinereţile tale!

— Dar ce se întâmplă acolo, moşule, şi de ce nu trebuia să mă duc?

— Pentru că... eh, ce să-ţi mai vorovesc eu acum?... Şi bătrânul lăsă capul în jos ca un vinovat. Lasă că ţi-oi spune eu altă dată, când om merge împreună să priveşti în ape amarul vieţii mele... Acum mai fă-ţi o vreme treabă pe lângă mine sau pe unde vrei tu, până gătesc eu de-ale gurii şi pe urmă om mai sta la voroave. Dar acum nu mă mai întreba nimic.

Degeaba se strădui Bărzăunul să priceapă sensul vorbelor bătrânului, că nu reuşi. Începu să se uite cu mai multă atenţie prin încăpere pentru a putea ieşi din starea apăsătoare în care se afla, mai ales după vizita la lac şi, fără să vrea, descoperi după nişte cergi atârnate pe o frânghie, o nouă încăpere care avea legătură directă cu locuinţa moşului printr-o ușă destul de bine mascată.

— Dar dincolo de intrarea asta ce-i, moşule? întrebă Bărzăunul arătând cu mâna spre noua încăpere.

— Ce să fie? Ia o altă odaie care ţine tot de cetatea mea... Acolo păstrez eu o samă de lucruri de care am trebuinţă mai rar.

— Şi... pot intra şi eu?

— Da ce, te dor picioarele ca să nu poţi intra? Dacă ţi-i voia intră şi acolo, numai să fii cu grijă să nu răstorni cumva ciuveiele care or să-ţi iasă-n cale.

Bărzăunul intră cu destulă curiozitate în noua încăpere şi de la primii paşi fu întâmpinat de fel de fel de lăzi, putini, unele pline cu brânză, altele cu lapte acru, altele cu fructe ele pădure ori goale şi cu doagele aproape putrezite, piei de animale, cergi, sumane, cioareci, cămăşi şi numeroase alte lucruri străine de tot ce văzuse el până atunci. Pe o masă mare dintr-o margine a odăii se vedea însă ceva voluminos acoperit cu o pânză prăfuită. Când Bărzăunul trase pânza într-o parte descoperi prin norul de praf ridicat o nouă şi extraordinară comoară. În faţa acelor

obiecte i se păru din nou că visează. Erau mai multe cărţi voluminoase, cu coperţi metalice, mai ales ferecate în aur, o coroană de voievod bătută cu pietre preţioase, diverse pocale strălucitoare, două buzdugane, un sceptru, un scut aurit, un vârf de lance şi alte obiecte asemănătoare cu cele descoperite cu ocazia expediţiei din anii trecuţi. Ochii săi începură să clipească tot mai des şi aproape că-i venea să urle de bucurie. Dar numai câteva clipe trăi această stare de beatitudine, căci imediat apoi îi reveni vechea tristeţe apăsătoare pe care o încercase la lac. Se forţă să nu se lase copleşit de acea trăire ucigaşă şi se întoarse în odaia bătrânului întrebându-l copleşit de emoţie.

— Moş Ispravă,... am găsit dincolo, pe o masă acoperită cu o pânză, mai multe lucruri de mare preţ şi câteva cărţi mari. Pot să mă uit şi eu la ele?

— Acelea-s ale lui tătuca Dragoş, flăcăule... Sunt toate lucruri de-ale lui, pe oare mi le-a dat mie în grijă când au năvălit ultima oară tătarii. Cărţile le avea unele moştenite de la bunii şi străbunii săi. Le-au scris cei înţelepţi de demult, cu tragere de inimă la cele sfinte ori la faptele de vitejie ale pământenilor. Unele le-au scris maramurăşenii noştri, iar altele le-am găsit la oamenii de-aici. Numai că eu nu pot desluşi slovele decât la câteva dintre ele, care-s în vorovirea noastră. Du-te, dacă ţi-i voia, şi-ţi împărtăşeşte sufletul cu frumuseţile lor cărturăreşti, împletite cu icoane din vremi apuse.

Bărzăunul se întoarse aproape buimac de bucurie în cămăruţa atâtor taine şi începu să se uite cu multă atenţie la toate. Mai cu seamă cărţile îl atrăgeau cu o putere nestăvilită. Începu să răsfoiască filele mari de pergament scrise cu o caligrafie cum nu i-a mai fost dat să vadă. Măiestria de nedescris a unor litere iniţiale ori diversele scene biblice împletite uneori cu cele istorice îi treziră exclamaţii de uimire şi admiraţie. Pergamentul se păstra încă în condiţii excepţionale oferind ochilor o gamă coloristică unică. Câteva cărţi erau scrise cu litere latine, iar celelalte cu chirilice şi gotice. De o importanţă cu totul aparte i se păru un manuscris voluminos, tot pe pergament, în care ora vorba despre Moldova de dinainte de descălecat, cu multe ilustraţii de un mare interes ştiinţific. Printre numeroasele ilustraţii de pe manuscrisul respectiv una îl făcu să tresară puternic şi să rămână mai multă vreme cu ochii pironiţi asupra ei.

— Asta-i Ilinca! exclamă Bărzăunul mai mult decât admirativ. Ea e... cu costumul pe care l-a îmbrăcat la festivităţile de la Teatrul Naţional, când a uimit lumea cu frumuseţile ei...

Era înfăţişată călărind un cal alb alături de un cavaler în zale, tot călare, purtând pe cap un coif strălucitor, iar în mâini scut şi paloş. Închise ochii câteva clipe pentru a alunga acea vedenie, dar când îi redeschise o văzu tot pe Ilinca. Făcu imediat legătura între imaginea din manuscris şi privirile acelea stăruitoare din apele lacului... Un tremur nervos îi frământă întregul trup iar ochii i se umeziră. Închise aproape automat manuscrisul şi rămase mai multă vreme pe gânduri. Ce mai putea crede după atâtea surprize care îl depărtau tot mai mult de realitate? Putea oare stabili vreo legătură logică între Ilinca, marea lui dragoste din sat şi Ilinca din vedeniile sale de când îl cunoscuse pe bătrân? Tot ce trăieşte el de un timp încoace să fie oare de natură halucinantă? Se mai uită încă o dată peste acele cărţi sub ale căror copertă de aur se ascundeau atâtea enigme, fără să ştie însă dacă trebuie să se bucure sau nu. Visul său de a descoperi un text de limbă românească mai vechi decât acel petec de hârtie cunoscut sub denumirea de „Scrisoarea lui Neacşu“ din 1521, de care crezuse cu puţin timp mai înainte că l-a împlinit, era acum umbrit de imaginea Ilincăi suprapusă peste două lumi atât de depărtate şi de diferite una de alta. Nu se gândi să cerceteze mai amănunţit atunci şi celelalte valori, întrucât începuse să-l doară capul. Nu era însă o durere propriu-zisă, ci un fel de frământare nervoasă de care dorea să scape neapărat. Din încăpereae alăturată, unde moş Ispravă se străduia să pregătească de-ale gurii, ajunseră până la el puternice arome ispititoare. Dar nu-i mai era foame... Trase şi în acea odaie mai multe imagini cu noile valori descoperite şi îndeosebi cu manuscrisele, neuitând să insiste mai mult asupra paginilor în care apărea Ilinca. Apoi porni încet, ca un somnambul, spre odaia bătrânului.

— Ai picat la vreme potrivită, flăcăule, îl întâmpină vesel moş Ispravă. Tocmai mă pregăteam să te chem să ospătăm. Te văz însă tot cătrănit. Nu ţi-a mai trecut?

— Nu ştiu ce să mai cred, moş Ispravă... Totul mi se învârte în cap ca o morişcă şi nu mai ştiu dacă-s treaz ori visez. Iar de mâncat nu prea-mi vine acum. Mai bine aş vrea să mă duc iar la iezerul din pădure.

— Acum nu-i vremea de iezer, dragul moşului, că se sleieşte mâncărica pe care ţi-am pregătit-o şi-i păcat. O să mergem noi şi la iezer, n-avea tu grijă de asta.

Şi faţa bătrânului căpătă iar culoarea unei suferinţe ascunse. Înşiră apoi din nou aceleaşi blide pe masă, tăcut şi ursuz. Nu uită să pună şi de această dată pe masă trei străchini, trei linguri, iar lângă masă cele trei buturugi în loc de scaune.

— Acum spune-mi cu ce-ncepi mai întâi, flăcăule, se adresă el Bărzăunului după ce termină tot ritualul pomenit. Am o mâncărică de hribi cu carne proaspătă de ied, un borş bun, tot de carne, apoi câte o halcă friptă pe jăratic şi tăvălită prin mujdei pe toate părţile. După aceea cum ţi-o fi voia: lapte dulce, ori acru, că am un lapte acru de oaie de stă lingura ţapănă-n el şi, de-o mai încăpea apoi, îţi mai dau must de pădureţe, ori vin de zmeură, afine şi scoruşe cum nu ţi-a mai fost dat să bei altul mai bun. Ei, să-ncepem cu borşul, nu?

— Cum doreşti domnia ta, moş Ispavă, răspunse Bărzăunul încântat de mâncărurile de care-i pomenise bătrânul. Dar dacă-mi pui borş mai întâi, pune-mi mai puţin şi o bucată de carne cu zgârci, că tare-mi place!

Bărzăunul nu se aşteptase ca după cele văzute şi trăite cu puţin timp mai înainte să i se mai trezească totuşi pofta de a mai sta la masă. Auzind însă de asemenea bunătăţi simţi o înfiorare plăcută în tot trupul. Cerinţa de a i se pune mai puţin borş era din motivul că voia să-şi rezerve marea plăcere pentru mâncărica de hribi cu carne de ied. Şi îndată după aceea s-au apucat amândoi de ospătat din toate cele pomenite de către moş. Ei bine, mâncărica de hribi a fost cu totul şi cu totul deosebită şi Bărzăunul avu ferma convingere că o asemenea bunătate, cum o pregătise bătrânul, nu mai mâncase niciodată şi nici nu credea că ar mai exista vreo persoană pe lume care să poată pregăti aşa ceva cu atâta măiestrie. Între timp mai vorbiră ba despre unele, ba despre altele, dar nu chestii de mare importanţă. Bărzăunul, în timp ce îşi mai servi singur încă o porţie de mâncărică de hribi, îl întrebă admirativ pe moş:

— Moş Ispravă, pregăteşti deseori mâncare aşa gustoasă?

— Dar ce, ai de gând să-mi fii ucenic?

— N-ar fi rău!

— Mde, ce să-ţi răspund eu, flăcăule?... Prea des nu, că iezii nu-s cât frunză şi iarbă şi nici nu-i bine să-ţi încarci pântecele mereu cu asemenea bunătăţi greu de mistuit. Dar din vreme-n vreme tot mai pregătesc, aşa, ca să nu uit gustul binelui. Că, de

multe ori, luat cu gândurile şi aşteptările mele zădărâte de pustiu, uit că mai trebuie să mănânc şi să beau apă. O să ţin minte însă că-ţi plac asemenea bucate şi când îi mai veni pe-aici o să-ţi gâdil nările şi cu alte bunătăţi de care ştiu eu să fac.

Moş Ispravă, începu Bărzăunul la un moment dat, pentru a schimba vorba de la mâncare, întrucât era sătul pe deplin, tare nu pricep eu multe din câte văd şi-mi spui mata. Şi nu ştiu cum să fac pentru a te îndemna să-mi destăinui mai pe-ndelete unele lucruri care mi-au trezit o mare curiozitate.

— Ce zici că ţi-au trezit?

— Curiozitatea.

— Dar ce-i aceea?

— Păi..., dorinţa de a şti cât mai multe. Eu aş vrea să aflu din gura matale tainele acestor locuri, precum şi unele fapte din trecutul îndepărtat de care zici că l-ai trăit...

— Şi cu ce te pot bucura pe tine toate astea?

— Dacă nu m-ar bucura, n-aş dori să aflu. Şi chiar dacă m-ar supăra în vreun fel, tot aş vrea să le ştiu, pentru că altfel nu mi le pot explica.

— Multe voroave îngaimi tu fără să le pot eu dibui rostul... Dar ce-ai vrea mai mult să afli de la mine?

— Despre viaţa matale din trecut, despre locurile acestea, despre iezerul din pădure... şi încă multe, multe alte lucruri. Uite, de pildă, acum mi-a venit în minte să te-ntreb mai întâi de ce ai pus de fiecare dată când ne-am aşezat la masă un blid mai mult şi o buturugă alături, ca şi cum ar fi trebuit să mai stea cineva lângă noi.

Moşul se întristă deodată, apoi răspunse încet.

— Ar fi trebuit, dragul moşului... numai că n-a venit şi nici nu cred că o să mai vină vreodată...

— Atunci, de ce mai pui blidul şi buturuga?

— Ehei, flăcăule, începu moşul cu glas de tânguire uitându-se prin blid şi prin masă către o umbră a lui de cine ştie unde și de când, multe sunt de zis la o asemenea întrebare şi greu mi-i să-ţi răspund aşa, deodată... Dar de m-o răbda inima să-ţi pot înşira tot ce am pe suflet, vei afla ce te frământă, deşi nu-i bine deloc. Cu cât îţi încarci mai mult sufletul şi mintea cu durerile şi năcazurile altora, cu atât mai mult uiţi de tine şi te trezeşti răsuflând în trupul fiecăruia dintre cei din jurul tău.

— Dar altfel nu se poate trăi, moşule...

Bătrânul nu mai spuse nimic o vreme şi se făcu că alungă o muscă ce-i bâzâia pe lângă blid.

— Vezi că nu vrei să-mi răspunzi la-ntrebare, moş Ispravă? Totdeauna mă iei pe ocolite şi fugi de răspunsul pe care-l aştept.

— Dar nu-nţelegi, puiule, că mă doare fiecare răspuns pe care-l ceri fără milă de la mine?... Crezi că eu nu ţi l-aş da dacă mi-ar fi uşor? Că amar mă mai sângereaeză în suflet atunci când mă gândesc la acele lucruri de demult, atât de adânc îngropate în vreme!

— Încearcă totuşi şi mi le spune şi mie, moş Ispravă, se rugă Bărzăunul, oricât de greu ţi-ar veni şi pe urmă vom sta de vorbă despre alte fapte pe care ţi le voi povesti eu. Că şi eu am atâtea să-ţi spun!... Şi cine ştie în ce condiţii o să ne mai vedem altădată...

— În ce să ne vedem? încreţi moşul din sprâncene neînţelegând.

— Vreau să spun că cine ştie când şi cum o să ne mai putem vedea.

— O să ne vedem, flăcăule..., răspunse încet bătrânul privind iar către lumea umbrelor sale, o să ne mai vedem, că aşa ne-a fost nouă dat... Ai să mă cauţi pe mine şi ai să dai de tine, puiule.

Şi bătrânul coborî privirile, acoperindu-le aproape total sub încreţiturile feţei. Bărzăunul prinse momentul potrivit şi schimbă caseta din aparat.

— Dar o-nghiţitură de must nu iei, flăcăule? îl ispiti nu mult după aceea moşul.

— Tot de-acela de care mi-ai dat data trecută?

— Dacă nu ţi-a plăcut acela, îţi dau de altul.

— Ba mi-a plăcut foarte mult. Spuneai însă că ai vin de zmeură şi de scoruşe.

— Şi cu amestecătură de afine şi alte poame de pădure. Să-ţi dau, dară, din acela, dacă vrei să te ameţeşti puţin.

Şi moşul îi turnă într-un pahar, tot din lemn, dintr-un ulcior de o formă ciudata, o băutură rozie cu un parfum deosebit de plăcut. Bărzăunul trase o duşcă bună şi nu mai conteni cu laudele.

— Acum, hai să ieşim oleacă afară, voinicule, să facem drum mâncării prin mațe, că de stăm nemişcaţi aicea ne-apucă somnul. Şi nu prea cred eu să-ţi ardă de somn.

— Nu, nu mi-i somn! răspunse Bărzăunul, bucuros că iese iar afară. Abia aşteptam să ies iar în poiană!

Ieşiră împreună şi se opriră un timp, ca Bărzăunul să poată admira din nou fumuseţile de neasemuit ale poienii.

— Oare nu cumva în poiana asta a domniei tale e raiul, moş Ispravă? Că prea e minunat totul în jur!

Moşul râse bucuros de spusele tânărului, apoi, întorcând ochii de jur împrejurul poienii, spuse clătinând capul cu înţeles.

— Vezi tu, am şi eu o mare avuţie, cu care nu ştiu de se mai poate mândri altul pe lume: am cerul meu, şi numai al meu, cu soarele meu şi numai al meu pe el. Dar nimeni nu ştie cum şi din ce au răsărit aceştia pentru mine.

— Nu pricep ce vrei să zici... Cum adică sunt numai pentru domnia ta? Nu acelaşi soare luminează toată lumea?

— Poate ţi-o fi greu să pricepi acum, flăcăule, spusele mele, dar odată şi odată tot vei pricepe; atunci când amarul dorului şi aşteptării te va chinui îndestul şi când vei învăţa şi tu cât de cât să struneşti vremea... Atunci va răsări şi pentru tine un soare de care să zici că-i numai al tău, deşi nu te va încălzi cu nimic. El va răsări din dorul tău şi dorul nu încălzeşte, ci doare.

Bărzăunul tot nu pricepu mare lucru din spusele bătrânului, dar nu se mai strădui să-i ceară explicaţii. Era frumos totul în jur pentru a nu profita din plin de acele momente. Trecură liniştiţi printre bouri, cerbi, căprioare şi alte vietăţi şi ajunseră la marginea poienii, de unde începea uriaşă şi întunecată pădurea. Mult mai departe se zăreau semeţe crestele de cremene care înconjurau acel loc de taină şi vis. În număr mult mai mare ca altădată se zăreau însă planând în pâlcuri vulturii cei mari şi negri, de care Bărzăunul se înfiora ori de câte ori îi vedea.

— Moş Ispravă, dar lupi, urşi, ori alte animale de pradă nu sunt pe-aici? Că după toate câte văd nu-i mare lucru să descopăr şi dinozauri.

— Ce să descoperi?

— Un fel de animale uriaşe care au trăit pe pământ cu milioane de ani în urmă.

— Nu prea sunt asemenea animale pe-aici, dragul moşului... La multe le-am cam făcut eu capătul îndată după ce m-am aşezat pe aceste locuri, dar nu erau aşa de mari cum zici tu. Dar cine ştie ce-o mai fi în adâncul de nepătruns al pădurii?!... După ştirea mea, prin apropiere nu mai trăiesc decât doi lupi bătrâni, dintre care unul chior, şi un urs blând ca o oaie. Vin către mine când îi fâşcâi, aidoma câinilor.

Dar câini nu ai?

— Nu. Le-am pierdut sămânţa şi nici nu mai am nevoie de ajutorul lor. Ursului şi lupilor de care ţi-am pomenit, tot eu le dau

de mâncare. De aceea nu se mai anină de celelalte vietăţi. Nu vrei să-i vezi? Că-ndata mare vin, de-i chem.

— Nu, nu acum, moşule, răspunse Bărzăunul puţin înfiorat şi în acelaşi timp grăbit de alte planuri. Nu mi-au fost dragi niciodată fiarele care omoară alte vietăţi pentru a se hrăni.

Bătrânul hohoti ca un copil, ca de o snoavă grozavă. Era pentru prima oară când Bărzăunul îl auzea râzând în acest fel.

— Ehei, flăcăule,... când vei pricepe mai bine ce fiară primejdioasă-i omul pentru toate celelalte vietăţi, urşii şi lupii noştri or să-ţi pară nişte mieluşei.

— Drept e şi acest lucru, moş Ispravă, răspunse Bărzăunul convins. De s-ar găsi o făptură să-l îmblânzească şi pe om aşa cum a făcut el cu multe animale, poate alta ar fi soarta vieţii pe pământ. Dar aşa, an de an dispar tot mai multe specii pe care nu le va mai putea înlocui nimeni, niciodată.

— Ce zici că se-ntâmplă?

— Dispar tot mai multe specii.

— Iar nu pricep, dar nu-i bai. Poate că-n vorovirea ta spui ce trebuie, că ai mintea întreagă. Ce să fac eu dacă nu pricep?

— Cc-ar fi să intrăm mai adânc în pădure şi să ajungem până la lac?... adică la iezer? propuse Bărzăunul când văzu că bătrânul vrea să se oprească la umbra unui fag. Că îndată vine seara, iar eu trebuie să mă întorc acasă.

— Zici că vine seara? se posomorî bătrânul din nou.

— Seara... şi pe urmă noaptea...

— Prin aceste locuri noaptea nu vine decât în sufletul meu, flăcăule... nu din altă parte..., oftă bătrânul. Şi vine cu neguri din străfunduri vrăjmaşe, atunci când mă dor prea avan clocotele dorului din aducerile aminte... Şi tot din sufletul meu vine şi iarna uneori, şi pustiul, şi toate celelalte năprazne. Da, da... alt izvor n-au, flăcăule, decât sufletul meu cu povara lui de dor.

De acestă dată fu rândul Bărzăunului să râdă, crezând că bătrânul glumeşte, dar când se uită spre faţa acestuia îşi dădu seama că nu-i ardea deloc de glumă şi că faţa sa se posomorâse. Nemaiştiind ce să creadă se opri din râs şi meşteri ceva la casetofon.

— Da ce duci tu în cutia ceea de-o porţi peste tot cu tine şi-o mai faci şi să pocnească din când în când? întrebă moşul uitându-se ponciş spre aparat. Nu cumva ţii în ea vreo drăcovenie cu care vrei să mă sperii?

— Nu-i nici o drăcovenie, moş Ispravă, în ea, răspunse tânărul necăjit că trebuie să dea explicaţii. O port şi eu aşa, de

frumuseţe şi ca să-mi mai omor timpul. O să vină vremea când îţi voi spune mai multe lucruri şi despre cutia asta şi despre multe altele. Până atunci, însă, tare te-aş ruga să mergem până la iezer.

— Acolo nu-i bine să mergem încă, dragule, până nu ţi se tămăduieşte rana din suflet pe care ţi-ai făcut-o când ai fost singur. Şi nu vreau să te văd şi mai abătut ca atunci... Lasă pe altădată... Mai bine să ne aşezăm oleacă aici, pe undeva, să ne cânte cucul şi celelalte păsări.

— Fie cum zici domnia ta. Dar grozav de mult aş fi vrut să mergem până la iezer!

Între timp se aşezară amândoi pe un trunchi de fag răsturnat lângă un pârâiaş cu apă limpede care curgea clipocind.

— Iezerul are taine grele, voinieule... Nu trebuie să ne jucăm cu ele, că apoi aruncă asupra noastră multe necazuri. Mai sunt ele încă multe alte taine de nepătruns pentru tine prin toate locurile astea. O să le vină rândul la toate să ţi le destăinui, numai să am tihnă în suflet.

— Atunci, răspunde-mi măcar la întrebarea pe care ţi-am pus-o în timp ce mâncam.

— Care întrebare? o făcu moşul pe uitucul.

— Cea referitoare la al treilea bild pe care l-ai pus pe masă şi la al treilea scaun. Măcar acum să-mi răspunzi.

— La grea-ncercare mă pui, flăcăule, mormăi moşul după puţină gândire, lăsându-şi capul între palme şi oftând. Ce drăcuşori ţi-or fi zădărând ţie gândurile, de nu mă laşi în liniştea pustietăţii mele ca până acum?... Nu vezi că mă îndemni să mă-ntorc iar în vremea tinereţii, să adun iar în minte chipuri dragi ori hidoase din trecut, să-mi amărăsc sufletul cu întâmplări năprazniee, ori... mai ales... mă faci să-ţi pomenesc de ea...

Un fior scurt frământă trupul ostenit al bătrânului, ca şi cum l-ar fi luat frigul, iar ochii i se umeziră şi căpătară o lumină stranie.

— Iar e vorba de o „ea“, gândi Bărzăunul amintindu-şi de povestea lui Octavian Aldea. O fi omorât-o oare şi moş Ispravă pe această nouă „ea“ în vreo cerboaică sau altă vietate? Şi întrucât bătrânul se oprise şi se uita absent în frunzele unui copac, Bărzăunul îşi îndulci glasul cât putu mai mult şi-l întrebă rugător:

— De care „ea”, moşule?

— Ia de fata ceea... de demult... pe care am smuls-o din mâinile tătarilor după grele şi sângeroase încercări şi am venit

apoi cu ea aici... în acest cuib al nostru şi numai al nostru... Şi am stat împreună în acest rai al împlinirilor şi al tuturor bucuriilor până a pierit de lângă mine aidoma umbrelor pădurii...

— Dar când şi cum a pierit, moşule? întrebă Bărzăunul curios şi în acelaşi timp hotărât să nu-l mai slăbească pe moş până nu-i povesteşte tot.

— Cine mai ştie, fătul meu?... Cred că mai degrabă s-a rătăcit în sufletul meu viforos... ori în pădurea asta cu întunecimi de iad și ispite de cer înstelat... ori în iezerul cu chemări neostoite către alte lumi, în care sălăşluieşte veşnicia aşteptării... ori cine mai ştie?... Poate că s-a rătăcit în vreme... da, da, în vreme, că tare mai ţinea şi ea sama vremii! Şi era toată numai foc şi zburdălnicie, numai dragoste şi cântăc, întrecându-se în frumuseţea trupului cu soarele şi luna, iar în cea a cântecului cu păsările pădurii şi cu clopoţeii izvoarelor... Auzi tu cum cântă şi azi păsările, puiule?

— Aud..., aud, moş Ispravă, răspunse ca un ecou depărtat Bărzăunul încercând să mai distingă şi altceva în afara zbuciumului clocotit din glasul bătrânului.

Ceea ce-l uimi însă extraordinar de mult atunci pe Bărzăun nu fură vorbele bătrânului, ci, aşa-zisul cântec al păsărilor din pădure, la care-l făcuse atent bătrânul. Propriu-zis nu erau numai trilurile atât de cunoscute în orice pădure, ci, pornind de la îngemănarea trilurilor respective cu clinchetul apelor curgând şi cu foşnetul vântului prin ramuri, se năştea o melodie de o puritate şi de o armonie cu totul aparte. Ba nu... şi Bărzăunul devenea din ce în ce mai atent... nu era vorba despre aşa ceva, ci de un cântec adevărat născut de pretutindeni... un glas de femeie plutind fără cuvinte în decorul fantastic al pădurii, un glas de femeie pe care Bărzăunul îl mai auzise şi cu alte ocazii... glasul Ilincăi. Precis însă că se înşela.

— Moş Ispravă, zise Bărzăunul mai mult decât uimit, parcă se aude cântând o fată... păsările nu au un asemenea ciripit... Ba, mai mult, e glasul unei fete pe care o cunosc!

— Sssst!... făcu bătrânul devenind şi el atent. Taci, flăcăule, şi ascultă... Aşa-i cum zici tu... E cântecul dorului meu şi nu de multe ori îţi va fi dat să mai asculţi un asemenea cântec. Pricepi tu?... Cântă ea.

Bărzăunul nu mai puse nici o întrebare, ci tăcu o vreme şi ascultă cu atenţia încordată. Da, nu se înşela. Era vocea Ilincăi, care răsuna acum în întreaga pădure, venind de undeva departe, departe... iar cântecul îl cunoştea foarte bine. Era acea minunată

doină de dor şi dragoste pe care o ascultase interpretată de Ilinca de mai multe ori... ultima oară pe scena Casei Tineretului... Încet-încet însă melodia se risipi parcă ascunzându-se dincolo de triluri şi de foşnetul ramurilor.

Mai ascultară un timp amândoi, nemişcaţi şi muţi, dar melodia nu se mai auzi.

— Tu eşti abia la începutul vieţii, puiule, începu vorba după un timp bătrânul, abia acum încep dorul şi aşteptările să-ţi umple clipele cu tristeţea lor neostoită... Nu ştiu dacă ai îndrăgit sau nu vreo fată până acum pentru a putea pricepe mai bine acest cântec al pădurii...

— Ba am îndrăgit, moşule..., se trezi vorbind Bărzăunul cu toată convingerea... Am îndrăgit o fată încă de pe când aveam 8 – 9 ani... şi de-atunci mi-i tot mai dragă... Şi nu cred să mai existe cineva pe lume care să iubească mai frumos ca mine...

— Atunci e şi rău, şi bine, flăcăule... Rău, pentru că acest chin nu are asemănare cu oricare altul, mai ales pentru suflete aprinse ca ale noastre, şi bine întrucât în acest mod putea-vei pătrunde mai lesne în adâncurile poveştii mele atunci când m oi bizui să ţi-o împărtăşesc. Că-i lungă, flăcăule, nu în vreme, ci în minune, şi plină de lumină şi umbre aidoma zilei şi nopţii. Moşul se opri iar puţină vreme privind către nălucile lui depărtate, ascunse printre copaci ori în lacul care nu se zărea din locul unde se opriseră. Şi ţi-i dragă tare fata ceea? întrebă bătrânul închizând ochii şi aşteptând răspunsul ca pe un ecou al dorurilor sale, cu toate că Bărzăunul îi spusese doar cu puţin mai înainte cât îi este de dragă.

— Mi-i mai dragă decât toată lumea asta la un loc, moşule. Numai că şi eu am credinţa, ca şi domnia ta, că degeaba o aştept să vină în poiana mea singuratică... Se va rătăci şi ea în vreo pădure de aşteptări şi neîmpliniri şi mă voi trezi şi eu bătrân şi singur... Şi atunci în zadar vor mai răsări sori numai ai mei pe ceruri oricât de frumoase, că nu mă vor mai încălzi cu nimic.

Bătrânul se ridică de pe trunchi puţin iritat pesemne de vorbele Bărzăunului sau de tristeţea care mocnea în ele, apoi dădu din cap de mai multe ori şi vorbi mai mult pentru sine.

— Şi nu-i dulce şi sfântă tristeţea acestor aşteptări, flăcăule?... Nu-i ea oare sarea vieţii şi sprijinul nostru cel mai credincios în oprirea vremii atâta timp cât mai putem visa la dragoste?

— Şi ce să fac eu numai cu vremea fără fata care mi-i dragă, moşule? vorbi de data aceasta mult mai răstit Bărzăunul. Nu

crezi oare că nici veşnicia nu are preţ atâta timp cât dragostea fuge de noi?

Bătrânul căscă ochii mari şi sărută cu multă duioşie fruntea Bărzăunului spunându-i:

— Mulţămesc de voroavele prea frumoase, voinicule. Acum îmi dau ea sama că putea-vei pricepe întocmai povestea mea... Numai să ştii tu că nu-i numai povestea mea, ci şi a ta, şi a tuturor celor care îndrăgesc viaţa cu adevărat. Şi drept ai vorovit că viaţa fără dragoste nu are nici un rost!

Bărzăunul avu din nou impresia că zăreşte ochii Ilincăi undeva, în direcţia lacului, dar tot numai pentru câteva clipe. Închise ochii şi încercă să şi-o aducă în minte aşa cum o văzuse cu câteva luni mai înainte, pe scena Teatrului Naţional, îmbrăcată în costum naţional şi recitând în faţa unei săli arhipline şi încremenite de admiraţie poezia „O, rămâi...” de Eminescu. În buzunarul de la piept păstra cu sfinţenie singura fotografie pe care o avea de la ea, dar se ruşina s-o scoată în faţa bătrânului. Şi apoi se gândi că de i-o arată, îl îndepărtează de firul poveştii.

— Şi cum o chema pe fata aceea, pe care ai smuls-o din mâinile tătarilor şi ai venit cu ea aici? întrebă el după puţină vreme cu inima cuprinsă de o puternică emoţie.

Bătrânul întoarse deodată spre el doi ochi uriaşi şi şopti disperat şi trist, ca şi cum ar fi adresat o chemare înflorită de speranţe nu numai trecutului, ci şi întregului univers:

— Ilinca...

Bărzăunul sări ca ars de pe trunchiul pe care şedea şi simţi pentru prima oară că o coincidenţă, poate banală, îşi avea totuşi un rol extraordinar în tot ce trăia în ultima vreme.

— Ilinca? întrebă el maşinal ducând imediat mâna la buzunarul de la piept în care păstra fotografia Ilincăi şi se uită lung la ea. Nu ştiu ce să cred, moşule, dar parcă-i un făcut... tot Ilinca o cheamă şi pe draga mea. Nu vrei să-i vezi fotografia?

— Ce să-i văd? întrebă moşul fără să înţeleagă ce-i aceea fotografie.

— Chipul de pe această... de pe acest petec de hârtie care se numeşte fotografie.

Şi trecu încet imaginea în mâna bătrânului. Era fotografia în culori a Ilincăi, făcută îndată după spectacolul de la Teatrul Naţional, în parcul din faţa acestuia, lângă un boschet. Fotografia purta pe verso dedicaţia autografă a Ilincăi: „Lui Ticu, Bărzăunul meu drag, în amintirea copilăriei noastre minunate, Ilinca, 14

mai 1988“. Bătrânul luă fotografia frământat de gânduriie sale şi de la prima aruncătura de ochi asupra ei făcu nişte ochi mari şi mai uimiţi ca niciodată, apoi duse fotografia la piept cu un gest disperat, de parcă ar fi vrut să se contopească total cu ea, şoptind sălbatic:

— Ilincaaa, minunea mea!

Vru să mai spună ceva, se uită lung spre Bărzăun, ca şi cum ar fi vrut să-i reproşeze că el îi răpise marea dragoste, apoi se lăsă moale pe covorul de muşchi şi licheni, continuând să ţină strânsă la piept fotografia care-l tulburase atât de mult. Bărzăunul nu ştiu ce să facă la început şi nici ce explicaţie să dea acelui moment care-l făcea tot mai mult să creadă că bătrânul nu mai reacţionează ca un om normal. Încercă să-l ridice din locul în care mai mult căzuse decât se aşezase, dar bătrânul îl rugă cu voce înceată să-l mai lase o vreme aşa. Bărzăunului îi era şi milă şi teamă.

— E draga mea, moşule, îi spuse el eu inima strânsă de emoţie. Şi încercă să ia fotografia din mâna moşului. Ţi-am spus doar că Ilinca e marea mea dragoste.

— Ba-i a mea, flăcăule!... Nu te uita aşa la mine şi nu încerca să mi-o smulgi acum, după ce am aşteptat-o atâta amar de vreme... E Ilinca mea, pe care am să ţi-o mai arăt eu cândva şi-n apele lacului, dac-oi mai trăi... Acum du-te... du-te-n lumea ta şi lasă-mă pe mine numai cu ea...

Capitolul IX Visul de dragoste şi jocul cu sfecla. Zbuciumul continuă. Testamentul lui Octavian Aldea. Noi ipoteze

Coborând peretele prăpăstios de la Piatra Domniţei, Bărzăunul se opri pentru puţină vreme pe un mic tăpşan unde descoperise un izvor cu apă rece. Abia atunci îşi dădu seama că este extrem de însetat. Bău cu lăcomie până-şi potoli setea, apoi îşi răcori faţa, încercând totodată să-şi adune gândurile. Ceasul se apropia de orele 17, dar nu-l mai luă în seamă, convins fiind că şi de această dată vremea i-a jucat festa ca şi data trecută. Dar pe ce se sprijinea acesta convingere nu putea să-şi explice. Nici nu căută însă vreo explicaţie acum asupra acestui fenomen. Odată şi odată tot va reuşi el să-i dibuie secretul. Cel mai mult îl durea starea destul de grea în care-l lăsase pe moş Ispravă după ce-l conduse cu mari eforturi până în grota sa şi-l întinsese pe o laiță. Înainte de a-l ridica însă din locul în care căzuse, moşul se rugase de el cu voce stinsă.

— Nu pleca încă de la mine, fătul meu, şi nu fi mâhnit pe mine că mă vezi numărându-mi clipele... Mai rămâi să-ţi mântui povestea care-ţi macină gândurile atât de abraşe, că cine ştie de nu va fi prea târziu altădată când vei veni să mă vezi. Mai adastă puţintel şi mă înzdrăvenesc iară.

— Acum nu mai pot rămâne, moş Ispravă, şi-mi pare grozav de rău, dar mă voi reîntoarce cât mai repede cu putinţă, pentru că vreau din toată inima să te ascult până la capăt. Sunt prea multe taine care se ascund în această lume a domniei tale şi toate par legate direct de existenţa mea.

— De ce zici că-s legate?

— De... de viaţa mea... şi mai ales de dragostea mea pentru Ilinca... Aşa am eu credinţă. Mă duc să-ţi aduc nişte medicamente ca să te faci iar sănătos, ca mai înainte.

— Ce să-mi aduci?

— Medicamente... adică doctorii, care...

— Leacuri vrei să zici?

— Da, leacuri întăritoare. Cunosc bine pe doctorul de la dispensar şi o să-i cer lui.

— Nu-ţi mai bate capul cu nimic, flăcăule, că tot degeaba-mi aduci orice leac... Nu-s pe lume nici vraci şi nici leacuri care să-mi poată tămădui amarul din suflet... Boala asta numai moartea

o tămăduieşte... Nu te gândi însă că a venit să mă ia... Nu, n-a venit încă, pentru că n-am chemat-o eu. Iar până oi chema-o am eu leacurile mele cu care să-mi alung slăbiciunea... O să ne mai vedem, puiule, ştiu eu bine... şi abia după aceea mă voi duce în umbra cea fără de capăt.

— Iar fata despre care mi-ai vorbit, moş Ispravă, pe care spui că o chema Ilinca, să ştii bine că-i cu totul alta decât draga mea, adică cea pe care ţi-am arătat-o pe acel petec de hârtie. Ilinca pe care o cunosc eu n-are decât 18 ani şi câteva luni şi trăieşte în satul Poiana, nu departe de casa mea.

— Nu ncerca să mă mai amăgeşti cu nimic, flăcăule, că tot nu mai are nici un rost!... Fata pe care mi-ai arătat-o în acest petec de hârtie e Ilinca mea cea de altădată... Tot aşa se îmbrăca şi ea duminica şi sărbătorile... Şi era mândra lumii, cum nu s-a mai pomenit alta... Pe ea o aşteptam de atâta vreme... Păcat însă că n-a venit decât chipul ei...

— Dar e o coincidenţă, moşule.

— Ce zici că-i?

— Cred că e o foarte mare asemănare între Ilinca de care-mi vorbeşti domnia ta şi Ilinca pe care o ştiu eu. Nu poate fi una şi aceeaşi persoană.

— Ba poate, flăcăule!... Numai că nu vrei tu să pricepi.

Degeaba încercă să-i demonstreze Bărzăunul că ce crede el e lipsit de orice raţiune; moşul o ţinea morţiş: Ilinca de pe petecul de hârtie e dragostea lui şi nu a altcuiva. La un moment dat chipul său căpătă culoarea cenuşii, iar glasul îi deveni şi mai şoptit.

— Acum fă bine şi te du unde ai de dus, flăcăule, că tot nu vei putea birui credinţa mea cu voroave. Ştiu eu ce ştiu... Lasă-mă pe mine cu amarul meu şi încearcă să fii vraci bun pentru sufletul tău neprihănit...

Şi moşul îşi întoarse faţa către perete, făcându-l pe Bărzăun să înţeleagă că vrea să rămână singur.

Emoţionat peste măsură, bietul tânăr ieşi din încăpere cât mai repede cu putinţă fără să mai ia cu el rucsacul, casetofonul şi celelalte lucruri cu care venise. De altfel, era convins că pleacă pentru foarte scurtă vreme şi n-avea rost să mai care cu el prin tihărăile pe unde avea de mers asemenea greutăţi. Pe tăpşanul unde se oprise însă începu să regrete acest fapt. Trebuia să ia măcar casetofonul şi să asculte acasă o parte din înregistrăile făcute. Ca să se întoarcă după ele însă ar fi însemnat să piardă cel puţin un ceas şi nu mai avea siguranţa că poate ajunge pe

lumină în sat. Aşa că începu să coboare din nou bântuit de cele mai negre gânduri. Îl durea îndeosebi confuzia absurdă pe care o făcea bătrânul între Ilinca pe care o cunoscuse el în vremurile îndepărtate şi cea pe care o iubea Bărzăunul. De altfel, ce asemănare poate exista între cele două, sau ce legătură cât de cât logică? Oricât de mare ar fi asemănarea, doar au mai existat şi mai există încă multe cazuri de asemănare aproape perfectă, chiar şi atunci când nu e vorba de făpturi gemene, nu poate spune nimeni, în nici un caz, că cele două Ilinci sunt una şi aceeaşi persoană. A face o asemenea suprapunere după trecerea câtorva sute de ani, este, neîndoios, o aberaţie. Bătrânul are o idee fixă, gândi Bărzăunul cu destulă obidă şi mă va toca la cap pe această temă de acum înainte mai rău ca o ciocănitoare. Imediat însă îi răsunară în minte cuvintele acestuia: „Tare-mi pare rău că nu pricepi, flăcăule, că asta-i Ilinca mea şi nu a altuia!... Ea s-a născut o dată cu lumea şi trăieşte în preajma anumitor suflete pe care şi le alege în diverse timpuri, cu menirea de a le da aripi spre tot ce poate fi de-a pururi şi nemărginit, ori spre a le arăta olaturile fericirii şi chinului, plecând apoi în lumea ei de umbre... Dar se întoarce iar, voinieule, sub o înfăţişare sau alta. Uite, vezi cum s-a întors la mine acum din nou? Şi bătrânul îi arătă fotografia Ilincăi chicotind oribil... Au nu-i ea tinereţea veşnică a lumii? Şi dragostea fără de care nimic nu poate fi frumos, nu-i ea izvorul vieţii, visul cel mai deplin?... Şi nu tot ea-i dorinţa de a aştepta ziua de mâine cu încrederea nezdruncinată că se va reîntoarce chiar şi din moarte? Doar pentru ea am ajuns eu robul dorului neostoit... şi în aşteptarea ei am învăţat să ţin vremea cât mai mult în loc...

Ce putea înţelege Bărzăunul din aceste spuse? Şi ce credit le putea acorda? Uneori bătrânul nu părea că vorbeşte despre el ci în genere despre viaţă, despre om în toate ipostazele existenţei sale, despre dragoste, pe care o punea mai presus de orice. Numai când venea în discuţie numele Ilincăi se schimba total. Atunci i se aprindeau ochii, iar faţa-i scofâlcită părea frământată de o forţă ascunsă. În asemenea momente Bărzăunului îi era milă, dar şi un fel de silă de bătrân. Avea impresia că peste marea lui dragoste faţă de Ilinca bătrânul întinde încet, dar sigur şi devorator, tentaculele morţii.

Gândindu-se tot mai profund la spusele moşului îi veni din nou ideea să se întoarcă în cotlonul său de taine şi vise mucegăite şi să-i asculte toată povestea, fără să-l mai intereseze

mersul vremii. Ce importanţă mai avea dacă pe lângă, să zicem, 4 – 5 zile câte or fi trecut iar în această nouă vizită la grote, or să mai treacă tot atât de multe? Dar tot el îşi zise:

— Dacă mă întorc acum, nu-mi va mai spune nimic. E ostenit mai tare ca oricând, cred că e şi bolnav, deşi nu vrea să recunoască, iar eu nu voi mai putea face calculul exact al timpului care a trecut de când am plecat de-acasă. Şi-apoi risc să nu-l mai pot asculta niciodată. Se poate supăra pe mine şi n-o să-mi mai deschidă uşa în veci. Mi-a dat a înţelege destul de clar că trebuie să plec, am plecat şi cu asta bună ziua. Dar de întors la el mă întorc cât pot mai repede. Şi trebuie să-i duc şi nişte medicamente întăritoare... trebuie sâ mai iau şi două-trei casete...

Numai una singură îi rămăsese neînregistrată.

Începu să fie tot mai convins de faptul că dincolo de absurdul tuturor întâmplărilor trăite în ultimul timp, moş Ispravă şi casa lui de umbre şi singurătate ascund taine mult prea adânci pentru a le putea descifra într-un timp scurt.

— Ah, de-ar mai fi mers măcar Virgil cu mine, zise el cu voce tare, speriind o pasăre. Dar cum să-i spui lui Virgil despre toate astea, când toată lumea ştie cât de mult o iubeşte şi el pe Ilinca?! Sau măcar de-ar fi putut veni profesorul Liviu Ursu, singurul care i-a lăsat o impresie mai acătării. El precis ar fi înţeles mai uşor totul şi ar fi găsit o dezlegare mai înţeleaptă a tuturor problemelor... Dar cum să urci o asemenea matahală până-n vârful Pietrei Domniţei? Doar cărat din părţile componente cu elicopterul şi reasamblat acolo. Şi apoi, ar accepta oare moşul să-şi dezvăluie tainele în faţa mai multor persoane? Ce păcat că nu l-a întrebat dacă mai poate veni şi cu altcineva!

Cum ajunse lângă lacul de la poalele stâncii se uită cu atenţie în adâncurile limpezi, cu gândul că poate descopere şi aici ochii Ilincăi, aşa, ca în lacul din pădurea din jurul poienii bătrânului, dar nu zări decât câţiva păstrăvi. Iar undele puţin învolburate îi priveau indiferente. Soarele nu mai avea mult şi se apropia de crestele munţilor. Era o vreme caldă şi peste tot stăruia o linişte desărvârşită. Starea aceea de tristeţe apăsătoare, pe care o trăise în preajma lacului şi după aceea o vreme, dispăruse acum luându-i locul o avalanşă de gânduri. Porni din nou spre sat cu paşi repezi şi cu privirile în pământ.

Trecând pe lângă salcia scorburoasă din mlaştină se opri puţin şi se uită curios de jur-împrejur, să vadă de nu cumva

descopere iar şarpele. Acesta simţi parcă încercările Bărzăunului de a-l descoperi și îşi făcu din nou cunoscută prezenţa ridicând capul de pe un petec de iarbă pe care şedea încolăcit. Bărzăunul se apropie de el cu multă bucurie, şi, fără nici o teamă, de parcă s-ar fi cunoscut de mai multă vreme, începu iar să-i mângâie trupul rece. Nu-l miră faptul că nu mai scoate limba şi că nu mai sâsâie ca la prima întâlnire. Îl privea blând, aplecându-şi capul la fiecare mângâiere, fără să mai facă nici o altă mişcare. Iar Bărzăunul se bucură nespus că până şi o astfel de vietate urgisită şi stigmatizată de toată lumea îi caută prietenia şi nu se fereşte de el. Tot mai atras de blândeţea şarpelui se gândi că n-ar strica să-i ofere ceva bun de mâncare. Dar ce? Doar şerpii nu mănâncă biscuiţi, napolitane, crenvurşti sleiţi sau ouă fierte. Dar dacă aş încerca? se gândi Bărzăunul scotocind prin geantă. Şi-i puse dinainte câteva firimituri de biscuiţi şi din tot ce mai descoperi ei la repezeală. Şarpele însă nu se arătă entuziasmat de bunătăţile Bărzăunului şi nici măcar nu se uită la aşa ceva. Continua să-l privească ţintă, ca şi cum ar fi vrut să-i destăinuiască ceva şi nu ştia cum să înceapă. După mai multe încercări zadarnice îl lăsă singur şi porni iar spre sat, încercând să facă o retrospectivă a tuturor faptelor petrecute în acea zi, măsurând în minte cam cât timp i-a luat fiecare activitate. Totul părea absolut normal în desfăşurarea evenimentelor şi nu găsea nimic ce l-ar fi putut să creadă că timpul a luat-o iar razna de lângă el, aşa, ca-n prima călătorie. O teamă avea că s-a petrecut, totuşi, ceva.

Corul nesfârşit al broaştelor şi ciripitul păsărilor reuşiră să-l mai distragă de la gânduriîe sale şi nu după multă vreme se trezi la marginea pădurii de unde putea vedea clar islazul şi satul. Soarele îşi trimitea ultimele săgeţi, iar crestele munţilor păreau de un colorit fantastic. După ce mai merse puţin şi trecu peste un pârâiaş care curgea pe la marginea pădurii, o zări venind din altă direcţie, dar mergând tot către sat, pe baba Rusanda, cea mai bătrână femeie din sat, care trăia de foarte mulţi ani singuratică într-un bordei părăginit. Mergea încet, ducând pe umeri o sarcină cu vreascuri. Norocul Bărzăunului. Avea cu cine sta de vorbă până acasă şi, mai ales, putea afla de la ea în ce zi se aflau. După ce intrară în vorbă şi-i luă de pe spatele gheboşat sarcina cu lemne pentru a o duce el, află în scurtă vreme că de când plecase de acasă şi până la acea oră trecuseră... tot patru zile! Patru zile!! Ca şi data precedentă! Nu mai era miercuri, cum ştia el, ci sâmbătă!

— Fantastic! exclamă Bărzăunul năucit.

— Ai zis ceva, dragul mătuşii? întrebă baba Rusanda privind nedumerită spre faţa-i cătrănită.

— M-a muşcat un ţânţar, mătuşă, răspunse Bărzăunul, pentru a nu mai da alte explicaţii, ştiind că oricum îşi va bate gura degeaba. Dar ştii bine că azi e sâmbătă?

— I-auzi vorbă şi la tine! molfăi bătrâna răspunsul arătându-şi gingiile goale. Cum să nu ştiu?... Doar nu-ţi închipui c-am căpiat aşa devreme. Parcă tu nu ştii că azi e sâmbătă?

— Drept să-ţi spun, credeam că-i vineri. Zilele astea am fost cam prins cu diverse treburi...

— Cum să fie vineri?... Păi, mâine nu-i duminică? N-are nuntă Maria, fata lui Manole, cu veterinarul cel ca un ţâr?

— Vasăzică, mâine se cunună?

— Mâine. Nu ştiai nici asta?

— Ba da... acum mi-aduc aminte bine, că mi-a spus mama.

Bărzăunul nu se mai miră atât de tare şi în continuare de trecerea timpului, dar parcă tot nu-i venea să creadă. Cum, adică, e sâmbătă?... Să fi trecut iar atât de uşor patru zile doar în câteva ore? Dar nu trăieşte şi moş Ispravă pe această planetă şi nu este supus şi el aceloraşi legi ale spaţiului şi timpului ca toţi cei din jur? De ce tot vorbeşte el c-a oprit vremea-n loc cu puterea dorului? Basme! Nu există mai mulţi sori care să lumineze pământul pe care trăim, ci unul singur. N-are cum avea moş Ispravă un soare numai al lui!

— Doamne, cum să-mi explic oare atâtea anomalii care au năvălit peste mine? se întreabă chinuit, Bărzăunul. Şi-şi dădu o palmă peste frunte, scuturându-se ca şi cum ar fi avut pe el furnici.

— Mai dă sarcina la mine, dacă te mănâncă aşa tare ţânţarii, interveni, miloasă, mătuşa. De mine nu s-anină, că nici nu cred să mai aibă ce suge de bătrână ce-s! Trag şi ei la sângele tânăr și fierbinte.

— Lasă-i în pace, mătuşă, că nu mă termină ei aşa uşor.

Dinspre sat începură să se audă sunete de alămuri şi bătăile unei tobe.

— Te duci şi tu la nunta Mariei?

— Nu ştiu, mătuşă... Sunt cam ostenit de pe drumuri şi nu prea-mi arde de nuntă. Dar ştiu bine că ai mei se duc sigur. S-ar putea chiar să fie deja acolo.

— Păi dacă nu te duci acum, cât eşti tânăr şi frumos, când vrei să te duci? Când îi fi ca mine?

— Eh, făcu Bărzăunul a lehamite, întrucât începuse să-l cam plictisească bătrâna.

— Au adus fanfara de la Cozmeşti... Şi când cântă mozicanţii ceia, fac să joace şi pietrele. Cântă de parc-ar fi miniştri, nu alta. He, he, câte perechi de opinci n-am rupt eu pe la nunţi în tinereţile mele... Acum a venit rândul celor tineri, c-așa-i în viaţă... M-a chemat şi pe mine mama Mariei s-o ajut la făcut găluşte şi zamă. Şi m-am dus, cum să nu mă duc? Dar mare năcaz a avut de tras, săraca! I-a crăpat un ol mare cu zamă de curcă şi s-a vărsat mai toată pe jos. Păcat, mare păcat! Dacă nu eram eu să le descopăr la vreme şi pe celelalte, crăpau toate. Că femeile de azi nu prea ştiu să se descurce cu gătitul mâncării la cuptor. Se ţin toate drept mari cucoane si nu mai vor să-nveţe ce trebuie la o gospodărie. Vai de capul lor!

Bărzăunul, sătul până peste cap de atâta lehăială, nu mai ascultă ce spune în continuare Rusanda şi începu să se gândească iar la moş Ispravă. Ajunseră în sat o dată cu amurgul. Trecu pe la bordeiul Rusadei, să-i lase sarcina cu vreascuri, apoi o porni uşor, pe nişte uliţe lăturalnice, spre casa lui. Când ajunse acasă însă, asa cum se aştepta de altfel, nu-i mai găsi pe părinţi. Ştia că-s la nuntă şi nu-şi făcu nici un fel de probleme. Era mult mai bine că se întâmplase aşa. Tot n-avea chef să dea explicaţie daca i s-ar fi cerut. Nu simţea nici un fel de foame sau oboseală. Ba putea să jure că se simte foarte bine. Numai gândurile continuau să-l frământe. Se aruncă pe pat, aşa îmbrăcat cum era şi, pentru a-şi mai atenua un pic frământările, începu să se gândească la Ilinca... aşa cum o văzuse ultima oară îmbrăcată şi coafată cu atâta gust, încât părea cea mai frumoasă stea de cinema. De altfel, pe Ilinca o chema în minte nu numai când avea necazuri, ci aproape tot timpul. Cele mai minunate momente de vis cu ea erau cele care precedau adormirea.

— Doamne, îşi spuse el la un moment dat, ce-ar fi oare dacă întâlnindu-mă la un moment dat cu ea, să zicem într-un loc mai retras, unde să nu fim decât noi doi, aş face-o pe beatul şi aş începe s-o sărut mult, mult, mult... oare ce-ar face şi ce-ar zice ea?... Dar parcă ea nu ştie că eu nu beau niciodată să mă îmbăt?... Şi totuşi... ce-ar face într-un asemenea moment? Precis că mi-ar face un scandal de pomină. Ş-apoi... ce aş câştiga eu dintr-o asemenea nebunie? M-aş face de râs şi nu s-ar mai uita la mine cât pururea... Ca s-o săruţi aşa, cu forţa, tot nu-nţelegi mai

nimic. Ce bine-ar fi de m-ar iubi şi ea măcar pe un sfert cât o iubesc eu, s-o simt vibrând de dragoste... să fie o beţie pentru amândoi acel sărut! Numai aşa ar fi cu adevărat frumos! Oare tot aşa de plină de farmec era şi Ilinca lui moş Ispravă?

Pomenind numele lui moş Ispravă, acesta îi puse iar stăpânire pe toate gândurile. Îl cuprinse iar părerea de rău că n-a mai rămas la el un timp, să termine de povestit tot ce-avea pe suflet şi, cu această ocazie, să descifreze şi taina pe care o ascunde lumea lui. Dar poate exista, oare, vreo legătură între Ilinca unuia şi cea a altuia?

— Imposibil! rosti el cu voce tare. Ori bătrânul aiurează, ori îşi bate joc de mine, ştiindu-mă îndrăgostit, ori am eu halucinaţii... ceva normal nu poate fi în toată chestia asta. Poate oare un vis de dragoste să se transforme într-un asemenea coşmar?

Punându-şi aceste întrebări şi încă multe altele, Bărzăunul dădu trist din cap şi zâmbi cu multă nostalgie unei amintiri din copilărie.

Era într-o toamnă, una din toamnele acelea bezmetice şi vrăjite, cu bogăţie de roade, cu păduri colorate în nenumărate nuanţe şi părând adormite, cu porumbul în lan uscat şi bun de cules, una din toamnele acelea nebune, nebune, pe care copiii nu le înţeleg exact decât mult mai târziu, în momente de adâncă tristeţe, când îşi aduc aminte de anumite situaţii mai deosebite care răsar în memorie aproape la fel de vii şi de frumoase ca atunci când s-au petrecut. Şi cât de des îi plăcea Bărzăunului să se reîntoarcă în raiul unic al copilăriei!

Când s-a petrecut întâmplarea despre care-i vorba, Bărzăunul n-avea mai mult de cinci sau şase ani. Cel mai mult îi plăcea lui să se joace cu vară-sa, Veruţa, mai mare decât el cu doi ani, în grădina din spatele casei. Era o grădină uriaşă, care se întindea până la pădure şi prin mijlocul căreia trecea un pârâiaş cu apă limpede şi totdeauna rece. În grădina respectivă puteai găsi toate bunătăţile cunoscute pe-atunci de Bărzăun: mere, pere, prune, mac, napi, porumb bun de copt sau din mătasa căruia îşi făcea uneori ţigări, apoi mai puteai vedea cartofi, in, cânepă şi legume de toate felurile. Mama Bărzăunului era renumită în tot satul ca o foarte pricepută gospodină.

Într-una din zile Bărzăunul ieşi pe prispa casei şi fluieră îndelung, într-un anumit fel, către casa de peste drum, în care locuia Veruţa. Aceasta apăru repede în faţa porţii şi nu se lăsă chemată de două ori pentru a veni la obişnuita joacă din grădină.

După ce mâncară după pofta fiecăruia mere, pere, seminţe de cânepă, mac şi tot ce mai găsiră bun de ronţăit, începură să se joace de-a v-aţi ascunselea prin ieslele din grajdul vitelor. La acea oră nu mai era nici o vită în grajd, întrucât erau toate plecate pe imaş. Şi cine reuşea să-l găsească pe cel ascuns, aşa era stabilită regula jocului, avea dreptul să-i dea celuilalt o pedeapsă care trebuia musai executată. Altfel, se strica tot farmecul. Şi în timp ce Bărzăunul primea pedepse de genul: să strige de zece ori cucurigu stând într-un picior, să se urce pe acoperişul grajdului şi să guiţe ca porcul de un număr de ori, să înghită o prună fără s-o mestece (odată Bărzăunul era cât pe ce să se înece din cauza asta), ori să se urce într-un pom şi să culeagă fructele cele mai mari şi pârguite, pe care le indica de jos Veruţa, pedepsele pe care le dădea Bărzăunul erau cu totul de altă natură. În majoritatea cazurilor avea pretenţia să-i dea Veruţei două palme peste fundul gol. Şi, spre marea lui satisfacţie, Veruţa nu se opunea niciodată. Ar fi stricat tot jocul opunându-se. Aşa că se întorcea cu spatele spre Bărzăun, îşi ridica poalele până la brâu, închidea ochii şi spunea cu glas rugător:

— Hai, dă, răule, dar nu tare, că mă doare!

Iar Bărzăunul, fără să închidă ochii ca vară-sa, îi dădea cele două palme, dar, la drept vorbind, numai palme nu se puteau numi acelea. Nici măcar nu plescăiau ca de obicei când dai sau primești o palmă, întrucât aveau menirea mai mult să mângâie rotunjimea cărnii moi. Senzaţia pe care o simţea atunci Bărzăunul în palme, transmisă ca un fior în tot corpul după fiecare pedeapsă de acest gen, nu putea s-o uite cu nici un chip. Şi-i părea nemărginit de rău că nu se poate juca şi acum de-a v-aţi ascunselea, dar cu Ilinca. Nici o altă fată din lume nu l-ar mai fi putut atrage!

După ce se săturară de jocul acela, ajunseră într-o parte a grădinii unde era o postață destul de mare cu sfeclă furajeră. Şi ce sfecle mari crescuseră în toamna aceea! Începură să se uite cu atenţie la cât mai multe şi, când crezură că au descoperit-o pe cea mai mare, o smulseră amândoi din ţărână cu destule eforturi.

— Tii, doamne, cât e de mare! ţiui veselă Veruța, apoi, ţinând-o de frunze, începu să se învârtă cu ea şi să declame cu ochii închişi:

„Pe-o cărare lungă-scurtă

Se ducea un om venind,
Avea cap dar n-avea gură
Şi tăcea mereu vorbind...“

Bărzăunul se trase mai la o parte din preajma rotocoalelor Veruţei şi privea râzând la jocul acesteia cu sfecla. Numai că, la un moment dat, învârtindu-se şi sfecla la rândul ei în jurul propriei axe, se rupse de frunzele de care o ţinea Veruţa şi zbură exact în capul Bărzăunului lovindu-l cu putere şi trântindu-l leşinat la pământ. Când se trezi, destul de buimac şi cu accentuate dureri de cap, o zări mai întâi pe maică-sa udându-l cu apă dintr-o ulcică şi, puţin mai încolo, pe Veruţa cu ochii speriaţi şi obrajii scăldaţi în lacrimi.

Peste icoanele acelor desfătări minunate din trecut însă se suprapuse iar prezenţa dominatoare a lui moş Ispravă şi, părea plutind peste toate într-un joc de lumini, şi umbre, ochii mari şi atât de frumoşi ai Ilincăi...

Se ridică de pe pat şi se apropie de fereastră... Se înnoptase de-a binelea, iar printre ramurile merilor din faţa casei se zărea luna. Era o lună plină, neasemuit de frumoasă, cu un ţarcalan mare în jurul ei, dar atât de tristă! De mic copil, Bărzăunului îi plăcea să privească uneori, timp îndelungat, luna şi cerul înstelat. Îl bătu din nou gândul să se ducă, fie ce-o fi, la Virgil, să-i povestească totul până-n cele mai mici amănunte şi să-l facă să înţeleagă că trebuie să-l ajute în vreun fel pentru a ieşi din acea stare excepţională în care se afla. Adică să meargă cu el până la Piatra Domniţei, să vadă cu ochii lui despre ce-i vorba, atât şi nu mai mult şi, după aceea să se întoarcă acasă şi să se apuce iar de învăţat. Dar de văzut trebuie neapărat să-l vadă şi el pe moş Ispravă, să ia cunoştinţă de noile grote, de poiană, de bouri şi de noile comori descoperite, şi gata. Virgil ar putea confirma în faţa oricui nu numai că totul este adevărat, dar mai ales faptul că Bărzăunul nu minte, cum ar putea crede cei din sat, inclusiv Ilinca, dacă ar povesti ce ştie el.

— Da, îşi spuse Bărzăunul în mare dilemă, dar în cazul ăsta moş Ispravă îi va vorbi despre Ilinca, îi va arăta şi fotografia pe care i-am lăsat-o eu, ca un bleg, şi atunci se duce totul de râpă! Ce va zice Virgil atunci când va afla că şi eu o iubesc ca un nebun pe Ilinca?... Măi, parşivă situaţie! gemu el cătrănit, scărpinându-se cu amândouă mâinile în cap până aproape să-i dea sângele. Parcă toată povestea asta cu moş Ispravă şi cu

grotele lui îmbâcsite de nebunie a fost creată special ca să mă zăpăcească pe mine total.

Deodată îi răsări în minte figura inginerului Octavian Aldea.

— Oare cum se mai simte? Că atunci când l-am văzut în pădure tare mai era pierdut, săracul... Cel mai bine e să mă duc chiar acum până la el. O să-i povestesc totul lui şi nu se poate să nu-mi dea şi el o soluţie. Doar e atât de deştept şi de citit!

Pentru a nu mai înconjura atâta pe uliţele satului, o tăie de-a dreptul prin grădini şi ieşi în spatele casei bătrânului. Se bucură mult când văzu lumină la mai multe ferestre. Înseamnă că-i acasă, gândi el. Mare-i fu mirarea, însă, când zări prin perdele mai multe umbre de oameni în una din încăperi.

— Cine o fi oare la el? se întrebă nedumerit, ştiind doar că bătrânul nu are obiceiul să primească pe nimeni în afara femeii care îi face curat şi de mâncare. Apropiindu-se mai mult auzi chiar şi un hohot de râs şi recunoscu glasul doctorului Pompiliu Stănescu. Apoi auzi şi glasul secretarului Nicanor şi alte glasuri mai puţin cunoscute. O fi poate vreo petrecere? gândi el. Ar fi fost însă imposibil aşa ceva, dat fiind starea de boală a inginerului. Bătu la uşă şi intră fără să mai aştepte nici o invitaţie. De cum trecu pragul însă îşi dădu seama că se petrecuse o nenorocire. Şi nu era vorba de nici o petrecere cum şi-nchipuise el. Bătrânul zăcea mort pe un pat. Murise în după-amiaza aceleiaşi zile, cu câteva ore mai înainte. În cameră se mai aflau, pe lângă Pompilu Stănescu şi Nicanor, un miliţian şi două femei din sat. Şedeau cu toţii lângă mort şi-i ascultau testamentul în lectura secretarului primăriei. Din când în când îşi mai udau gâtlejurile cu câte un pahar de vin. De cum îl văzu pe Bărzăun, Nicanor se apropie de el şi-i spuse cu voce joasă şi solemnă:

— S-a stins, sărmanul!... Mai bine pentru el, că altfel s-ar fi chinuit în continuare. A fost foarte bolnav în ultimul timp. Aud că a avut o moarte uşoară... A murit în pădure, lângă o cioată. Femeia care l-a găsit mort acolo zicea că dacă ar mai fi întârziat, l-ar fi mâncat o lupoaică cu doi pui care-i dădea târcoale. Dar astea-s vorbe de clacă. Lupii nu se ating de oameni chiar când sunt morţi. Şi mai ales vara.

Bărzăunul nu mai putu spune nimic minute în şir. Se apropie de bătrân privindu-l îndurerat mai multă vreme, fără să mai poată fi atent la ce se petrecea în cameră. Deodată, se auzi strigat cu insistenţă. Secretarul Nicanor îi făcea semne precipitate spre testamentul pe care-l citea. Îl chemă mai

aproape şi-i spuse cu un fel de rânjet pe care Bărzăunul nu şi-l putu explica:

— Uite, Ticule, cât de generos a fost bătrânul Aldea cu tine. Ţi-a lăsat toată biblioteca din odaia asta... Tii, frumoasă bibliotecă! se miră el uitându-se la cărţile frumos aranjate şi păstrate în condiţii excepţionale. O avere!... Şi ţi-a mai lăsat şi o mapă, zice că-s manuscrisele lui literare, să faci tu ce crezi cu ele. Ia uite, dom'le, rânji el din nou. N-am ştiut c-ai fost în graţiile nebunului. Mai bine lăsa cărţile astea bibliotecii comunale, să vadă şi bibliotecara noastră cum se păstrează o carte!

Bărzăunul nu mai putu răbda atmosfera din cameră şi vru să plece. Fu însă clin nou strigat de Nicanor.

— Nu iei şi mapa cu capodoperele acestui geniu neînţeles?

— Tovarăşe secretar, se enervă pe drept cuvânt Bărzăunul, măcar din respect faţă de defunct ar trebui să...

— Bine, bine, iartă-mă. Fie cum zici tu, deveni mai blând secretarul. Uite-i mapa cu pricina. Ia-o acum, poate te inspiră. Şi începu să hohotească prosteşte antrenându-i şi pe ceilalţi.

Bărzăunul luă mapa destul de voluminoasă şi ieşi din cameră profund îndurerat, dar şi scârbit de atitudinea necuviincioasă a tovarăşului Nicanor. Moartea bătrânului îl durea mai mult decât s-ar fi aşteptat şi venise într-un moment total neprielnic pentru el. De cum ajunse în cameră şezu câteva clipe pe gânduri. Ce să facă? Să mai plece la Piatra Domniţei, sau nu?... Da, se va duce cu orice risc, întrucât de această nouă plecare depindeau multe probleme în ceea ce-l privea, însă va sta mai puţin şi se va întoarce să participe la înmormântarea lui Aldea. Fără să vrea deschise mapa pe care o adusese şi descoperi mai multe manuscrise legate. Unul dintre ele, scris cu o caligrafie impecabilă, cam de vreo 200 de pagini, purta titlul „Tristeţea pomului fără floare". Frunzări puţin filele şi ochii i se opriră pe următorul text cu titlul „Balada dorului".

„Frunză verde de pustiu,
De când ştiu, de când mă ştiu
Tot cercat-am ca să fiu
Şi ajuns-am mort de viu
Şi ajuns-am mort de viu.

Şi tot mor şi nu mai mor,
Urc mereu, dar eu cobor,
Geme sufletul de dor

Şi tristeţile mă dor
Şi tristeţile mă dor.

Codrul ştie ce ştiu eu,
De ştiut mi-i gândul greu;
Dorul mă-ntreabă mereu
Unde-o fi norocul meu?
Unde-o fi norocul meu?

Frunză verde de amar,
Nu-s nici paltin, nici stejar
Să renasc din mine iar
Să-i pun dorului hotar,
Să-i pun dorului hotar.

Frunză verde de nimic,
Dorul dă tristeţe-n spic
Şi din tot ce-am vrut să zic
Totu-i floare de nimic,
Totu-i floare de nimic...

Nu mai încercă în nici un fel să comenteze versurile respective, ci rămase doar impresionat de tristeţea lor. După ce mai stătu puţin pe gânduri îşi aminti de promisiunea făcută lui moş Ispravă de a-i duce medicamente. Dar ce anume să-i ducă?... Bineînţeles că orice-i va duce tot zadarnic va fi, deoarece bătrânul nu se va atinge de nimic. Dar măcar să-i ducă ceva, să vadă moşul buna lui intenţie. La Dispensar degeaba s-ar fi dus în plină noapte, că nu găsea pe nimeni acolo care să-l ajute. Se deplasă totuşi până în camera părinţilor, la dulapul în care maică-sa ţinea tot felul de flacoane, cutii, sticle, borcănaşe, pachete şi pacheţele cu diverse plante medicinale şi dintre toate nu se hotărî să aleagă decât nişte tablete de „Vitamina C 200“ şi o sticluţă cu „Clorocalcin“, cu care-l chinuia maică-sa ori de câte ori avea prilejul. Numaidecât însă îşi strâmbă gura până la urechi, gândindu-se la figura pe care ar face-o moş Ispravă în clipa în care ar gusta asemenea acritură. Lăsă la o parte sticluţa respectivă şi puse numai vitaminele într-o pungă de plastic împreună cu nişte biscuiţi, bomboane, napolitane şi alte fleacuri pe care le descoperi în dulap. Nu uită să ia încă două casete noi, apoi se întoarse în camera sa. Se întinse iar pe pat şi încercă să adoarmă. Dar cine nu ştie că exact atunci când te chinui mai

mult să adormi, somnul fuge şi mai al dracului de tine si numaidecât vin să te chinuie iar fel de fel de gânduri. Totuşi, la un moment dat avu impresia că începe să aţipească. Dar numaidecât îşi aduse aminte de casetofon şi de înregistrările pe care le făcuse la Piatra Domniţei.

— Ah, că dobitoc am putut fi! îşi reproşă el plin de năduf. Cum de-am putut eu lăsa acolo toate lucrurile?... Să fi luat măcar cu mine casetofonul şi câteva casete, să văd cum a ieşit înregistrarea! Dar aşa... Cine m-a pus să plec atât de repede?

Ce mai putea face în puterea nopţii? Nimic. Totul rămânea suspendat între cer şi pământ. Cu ce ar putea el demonstra acum, să zicem că ar vrea să facă lucrul acesta, de pildă profesorului Liviu Ursu, existenţa bătrânului în grote? Tot cu spuse? Cine-l mai crede? El personal avea certitudinea că nu se mai poate înşela cu nimic în tot ce a văzut şi trăit alături de moş Ispravă. Doar mâncaseră atât de bine împreună, încât se simţea şi acum sătul. Îşi aminti atunci că în timp ce bătrânul îi punea mâncărică în blid îi săriseră pe cămaşă câţiva stropi. Atunci se cunoştea foarte bine locul respectiv. Se mai cunoştea oare şi acum? Sări repede de pe pat, aprinse lumina şi se uită cu atenţie. Pata se cunoştea chiar mai bine decât se aştepta el, iar gustul de tocăniţă de hribi cu carne de ied îi mai stăruia şi acum în gură. Cea mai arzătoare problemă care-l măcina era cea legată de trecerea atât de rapidă a timpului fără să se poată înregistra în vreun fel acest fenomen. Nici o explicaţie pc care încearcă iar să o dea nu rezistă. Cum de nu reuşise să-şi dea seama în nici un fel că doar în câteva ore trăise cât ceilalţi în patru zile? Nici umbrele nopţii nu se arătaseră deloc. Dar ceasul?... Doar avea ceas la mână. El după care norme mergea? Începu să regrete tot mai mult şi faptul că lăsase fotografia Ilincăi în mâinile moşului. Cum de putuse face o asemenea gafă?

Noaptea se scurse aproape pe nesimţite şi nu putu aţipi decât puţin spre ziuă.

Când deschise ochii iar, zorii se uitau curioşi la el prin fereastra deschisă. Se ridică din pat şi se hotărî să plece din nou la Piatra Domniţei cu orice risc. Părinţii săi nu se întorseseră încă de la nuntă. Scrise repede un bileţel în care le explică în câteva cuvinte că s-a reîntors de la colegul la care fusese plecat, dar că, împreună cu el şi cu alţi trei prieteni din aceeaşi localitate vrea să plece pentru câteva zile într-o excursie în nordul Moldovei. Îşi ceru iertare de la maică-sa cu expresii cât mai dulci cu putinţă, apoi puse biletul într-un loc mai vizibil pe masă, îşi potrivi ceasul

după radio şi plecă. Se simţea iar bucuros că poate să-l revadă pe moş Ispravă după un atât de scurt timp. Singurul fapt care-l apăsa mai greu, dar evita pe cât posibil să se mai gândească la el, era moartea lui Octavian Aldea. Oricum, la înmormântarea sa va trebui să participe negreşit.

Capitolul X Din nou alături de Moş Ispravă. Ilinca, Vulturul şi Războinicul cel Fioros. Povestea Bătrânului. Iezerul începe să-și dezvăluie tainele. Cumplita furtună din Poiană. Epilog neaşteptat

Crestele munţilor spre care se îndreptă se scăldau în aurul dimineţii. Oamenii satului dormeau încă în timp ce el se strecura ca un fugar pe uliţele cele mai dosnice şi prin grădini. Nu avusese curiozitatea să vadă dacă părinţii săi s-au întors sau nu de la nuntă, dar, după părerea sa n-ar fi putut să se întoarcă înainte de a se termina toată petrecerea. Mai ales tatălui său îi plăcea ca, după ce toţi oboseau sau cădeau pe sub mese, el să mai tragă câteva horodincei pline de foc.

Dinspre casa Mariei lui Manole se mai auzeau numai o trompetă şi bătăile surde ale unei tobe, iar din când în când chiote răguşite. Ba mai auzi şi câteva strigături fără perdea.

— Precis e tata, gândi el după ce ascultă mai cu atenţie o dată. O fi fost oare şi Ilinca la nuntă? Această întrebare şi-o puse cu oarecare regret. Nu de altceva, ci pentru că în cazul în care ar fi mers şi Ilinca, ar fi trebuit să meargă şi el cu orice preţ. Totuşi, nu cred să se fi dus, deşi în copilărie a fost cea mai bună prietenă a Mariei. Adică, ce mai încolo-încoace, au fost prietene la cataramă până acum vreun an, trase el concluzia pentru a alunga orice părere de rău că nu s-a dus la nuntă. În ultimul timp ele nu-şi mai vorbeau şi Maria, n-avea cum s-o invite tocmai pe ea.

Şi, la urma urmei, chiar dacă ar fi mers şi el împreună cu Ilinca, ce-ar fi înţeles? Ar fi stat trist pe un scaun şi s-ar fi uitat la ea prinsă în vârtejul dansului cu Virgil sau un alt dobitoc şi ar fi înghiţit în sec. Nu pentru că nu i-ar fi făcut şi lui plăcerea să danseze cu ea, dar... parcă era un făcut; de numeroase ori i s-a întâmplut ca atunci când se îndrepta spre Ilinca s-o invite la dans, altcineva i-o lua înainte. Iar el, cu altă fată nu simţea nici o plăcere, să danseze. Oricât de frumoasă ar fi fost! Şi, după câte-şi aduse aminte, n-a avut fericirea să danseze cu Ilinca decât de vreo două sau trei ori, la o petrecere dată de ea cu prilejul majoratului, când nu erau decât vreo patru perechi. Dar n-a reuşit s-o strângă deloc la piept. Fusese obligat să se

bălângănească pe lângă ea studiindu-i mişcările pentru a le face şi el cât de cât asemănătoare, dar nu prea reuşea. Şi-n loc să fie în al nouălea cer că dansează cu marea lui dragoste, îi venea să turbe de ruşine şi de nervos ce era. Ilinca se legăna cu mişcări de şarpe, ţopăia şi se frământa în toate felurile, până-l scotea din minţi, iar el mai mult o privea şi visa decât dansa. Şi cât ar fi dorit un dans lent, cu ochii săi încremeniţi în ochii Ilincăi, aşa cum dansau alţii, şi cu trupul ei de trestie lipit de trupul său într-o beţie fără sfârşit... Ce fericit aş fi fost! Dar aşa... Să sari tot timpul şi să te-nvârţi în toate felurile...

În drum spre pădure, după ce ieşi din sat fără nici un incident care să-l tulbure cât de cât, îşi aminti de cearta Ilincăi cu Maria lui Manole petrecută nu cu mult timp în urmă. Totul se întâmplase din cauza lui Nuţu lui Răstoacă. Acesta obişnuia să scrie ilustrate şi chiar scrisori de dragoste la mai toate fetele frumoase nu numai în timp ce era plecat în alte ţări la diverse concursuri de haltere, ci chiar în țară fiind. Iar unele dintre fete luau de bune scrisorile sale compuse cu mult dor şi îndată apoi îşi făceau iluzii că ele sunt adevăratele alese. Şi Nuţu lui Răstoacă nu era un fitecine! Ehe! Devenise vioecampion naţional la juniori şi un halterofil este foarte preţuit când ştii ce forţă are. Prietenia dintre Nuţu şi Maria lui Manole fusese mai îndelungată decât oricare alta, adică de aproape două luni. Şi poate că afecţiunea lor sinceră şi atât de învăpăiată ar fi fost şi mai lungă dacă nu s-ar fi petrecut un fapt banal la prima vedere. Într-o seară, factorul din sat, fiind cam grăbit să plece mai repede la o petrecere, i-a predat Mariei lui Manole o ilustrată de la o colegă şi un plic lung venit pe adresa Ilincăi, cu rugămintea de a i-l preda acesteia.

— Voi sunteţi prietene, i-a spus factorul Mariei cu glas de rugă, dă-i tu plicul, că te vezi cu ea mai uşor. Eu n-am vreme să mai ajung acum până la ea.

Mare nenorocire însă! Maria recunoscu pe plic scrisul lui Nuţu, deşi nu purta adresa expediorului, şi n-a răbdat-o inima până ce nu l-a deschis să vadă cu ochii ei ce-i scrie Nuţu Ilincăi. Şi cum l-a desfăcut, stupoare! Nuţu îi făcea Ilincăi cele mai grozave declaraţii de dragoste şi o invita cu cele mai serioase intenţii să fie prietenă cu el pentru veşnicie.

„Tu eşti dintre toate, scria el, cea mai frumoasă şi cea mai deşteaptă şi talentată! Celelalte fete nu fac două parale pe lângă tine. Numai tu poţi înţelege şi preţui la justa lui valoare un campion neînţeles de celelalte gâşte“.

Îi mai aducea el şi alte laude, dar n-are rost să le mai înşir.

— Ia uite cât e de parşiv şi de neruşinat bâlbâitul naibei! rânji otrăvită de gelozie Maria lui Manole. Mie nu mi-a scris aşa? Şi toate scrisorile sale nu-s pline de jurăminte şi de declaraţii nemaiauzite? Vasăzică aşa ţi-i vorba?... Ei, lasă că te-nvăţ eu minte, bâlbâică-puiule!

Şi rupse numaidecât plicul aruncându-l la gunoi şi chiar din acea seară luă legătura cu Vasile Onofrei, tehnician veterinar, care o curta mai de multă vreme, dar fără succes din cauză că era mic de statură şi slab chiar ca un ţâr, cum spusese baba Rusanda. Dar era tehnician veterinar, om de mare viitor! Şi după alegerea făcută veni în scurt timp şi nunta. Numai că Ilinca a aflat după câteva zile de la factor că primise un plic ce-i fusese predat Mariei şi, când a întrebat-o pe aceasta de existenţa lui, Maria a făcut-o cu ou şi cu oţet, ba chiar erau să se şi păruiască dacă nu intervenea cu mult aplomb Virgil. Şi doar Ilinca nu era vinovată nici cât negru sub unghie, pe cuvânt! Nici măcar n-a ştiut şi nici azi nu ştie de la cine era plicul ce-i fusese adresat şi rupt de Maria. Doamne, când te gândeşti câte nenorociri se pot întâmpla din cauza geloziei! Ei, şi astfel relaţiile dintre ele intrară din acel moment într-un con de umbră. Cum ar mai fi putut deci să se ducă la nuntă? Exclus! Şi, la urma urmei, ce-l interesa pe el dacă Ilinca s-a dus sau nu la nuntă, când avea de rezolvat o problemă aşa de importantă, de care depindea liniştea lui viitoare! Mări deci pasul şi intră în pădure hotărât să nu se mai oprească până la moş Ispravă. Era mai nerăbdător ca niciodată să se revadă cu el şi să nu se mai întoarcă în sat până nu-i va asculta toată povestea şi, bineînţeles, până nu va dezlega toate acele taine care-i făceau zile fripte.

Drumul prin pădure, şi cu precădere prin mlaştină, i se păru mai greu ca altădată şi mult mai lung. Dar asta din cauza nerăbdării, nu de altceva. Datorită faptului că dormise prea puţin simţea mereu în suflet o stare de nostalgie apăsătoare de care nu reuşiră să-l salveze nici cântecele păsărilor şi nici cele câteva căprioare pe care le zări într-o rarişte. Când trecu pe lângă salcia scorburoasă nu se mai uită după şarpe ca data trecută. Nu pentru că n-ar fi simţit plăcere să-l vadă, ci pur şi simplu pentru că se grăbea prea tare. I se păru totuşi că aude undeva prin apropiere un sâsâit prelung, ca o şoaptă de vânt, dar nu întoarse capul, de teamă să nu-l atragă în vreun fel târâtoarea şi să mai piardă timp şi cu ea. Nu mult după aceea avea să regrete indiferenţa sa faţă de prietenul singuratic.

Când ajunse în vârful Pietrei Domniţei fu întâmpinat de un soare mare şi roşu, răsărit parcă de pretutindeni. Se aşeză pentru puţină vreme pe un prag de stâncă pentru a-şi trage sufletul şi privi cu nesaţ în largul zărilor trăind o stare cu totul aparte. Toată acea sălbatică dar atât de minunată privelişte, neputând fi asemuită cu nici una din câte văzuse, părea îngemănată cu făptura Ilincăi... Închise ochii pentru câteva clipe şi se gândi la ea, la mişcările pleoapelor, la genele lungi şi întoarse şi îndeosebi la adâncurile atât de ispititoare ale irişilor... Nimic nu poate depăşi în sublim frumuseţea iubitei şi nici o beţie nu-i mai plăcută ca tristeţea care ţi-o provoacă dragostea! Bărzăunul trăia din plin acea stare de nostalgie convins fiind că natura toată, cerul, lumea, adevărul, binele, frumosul şi tot ce-i mai atrăgător în viaţă gravitează în jurul femeii iubite. A iubi total pe cineva, indiferent de reciprocitate sau de felul cum se finalizează iubirea respectivă, este o mare fericire, oricâtă durere sau deziluzie ţi-ar aduce iubirea spre care râvneşti. Dragostea nu-i nicidecum o negustorie, iar Bărzăunul nu era omul care să-şi pună pe tarabă sentimentele şi să strige în gura mare pentru a aştepta un schimb convenabil. El iubea pentru că iubea şi era fericit că iubeşte.

Voia în acelaşi timp să ajungă în preajma bătrânului cât mai repede, dar şi să trăiască singur zbuciumul său lăuntric în acea fantastică împletire de măreţie şi linişte. Va reuşi oare de această dată să dezlege taina bătrânului şi a acelor întâmplări cu totul ieşite din comun? Ceva din adâncul sufletului îi spunea că nu... Sau, mai bine zis, n-ar fi dorit în nici un caz o dezlegare care să-l decepţioneze. Mai bine să trăiască în continuare zbuciumul perpetuu al întrebărilor şi căutărilor decât să-l întâmpine o dezlegare banală, o ieşire dintr-o minciună care să-i lase sufletul sterp pentru toată viața.

— Cât de mult se aseamănă dragostea mea cu această taină! gândi el cu un oftat greu şi intră din nou în grote parcă mai înţelept şi mai stăpân pe sine.

Înainte de a ciocăni iar în perete la locul ştiut se uită cu foarte mare atenţie să vadă dacă se cunoaşte în vreun fel unde se află uşa. Nu distinse însă nici un semn, nici o fisură măcar de un milimetru. Orice ochi, oricât de expert ar fi fost, n-ar fi putut zări nimic în afara peretelui de stâncă. Şi iarăşi simţi acelaşi fior de data trecută: dar dacă totul a fost un vis al său, o zdruncinare nervoasă care l-a împins către astfel de halucinaţii?

Ciocăni în perete cu destulă neîncredere şi nerăbdare în acelaşi timp. Nu, nu fusese deloc vis tot ce trăise el până atunci! Şi acest fapt îl bucură mai mult decât orice. La ciocăniturile sale îi răspunseră aceleaşi ecouri prelungi ca altădată. Răsuflă uşurat aşteptând nerăbdător deschiderea uşii. După puţină vreme apoi se auzi un zgomot uşor şi în spaţiul deschis în stâncă răsări figura zâmbitoare a lui moş Ispravă.

— Unde-ai umblat, vătuiule? îl întrebă el cu vocea destul de stinsă şi făcându-i loc să intre în încăperea sa. Te credeam pe-afară, ori răsfoind terfeloagele acelea şi când colo tu te iveşti de după uşă, de unde nu mă aşteptam să te văz. Pe unde-ai umblat?

— Am fost acasă la mine, moşule, răspunse Bărzăunul în timp ce bătrânul închidea uşa cu mai mare greutate ca-n celelalte rânduri. Am dormit pe patul meu şi m-am gmdit tot timpul la mata. Tare greu a mai trecut noaptea asta!

— Noaptea? zâmbi îndurerat moşul clătinând din cap. Ce bine-i de tine că mai ai nopţi pe care să le aştepţi!... Nopţi pe care cred că le aştepţi nu pentru întunecimea lor ci pentru gândurile calde ale tihnei... Nopţile mele sunt numai dor şi aşteptare, flăcăule, fără umbrele nopţilor pe care le trăieşti tu, ci împlinite din lumina statornică a visului meu...

— Ce vorbe-s astea, moş Ispravă? Multe din câte spui domnia ta nu le pot pricepe oricât m-aş strădui... Am credinţa că trăieşti în afara timpului... ori parcă te-ai născut o dată cu lumea şi vei trăi cât ea.

Ascultând vorbele Bărzăunului bătrânul chicoti iar, dar mult mai scurt şi mai stins ca în trecut.

— Nu râde, moş Ispravă, continuă Bărzăunul aşezându-se pe o laiţă, dar să ştii că oricât m-aş strădui n-o să pot înţelege cum de ai izbutit domnia ta să ţii vremea-n loc, aşa precum mi-ai spus și am constatat şi eu şi cum faci ca soarele din acest loc singuratic unde trăieşti mata să nu apună niciodată.

— Ehei, voinicule, prea multe răspunsuri vrei deodată!... Veni-va şi vremea când le vei afla, numai că nu din vorovirea mea, că-i prea săracă, ci din împlinirile şi neîmplinirile tale, că numai ele-ţi dau măsura dreaptă a vieţii şi vremii... Un lucru însă aş vrea să-l ştii înainte de orice: nu m-am născut o dată cu lumea şi nu voi trăi cât ea... Îmi am şi eu rostul meu şi viaţa mea, ca fiecare om, numai că dorul a făcut din mine o scară către nicăieri. După ce-şi mai făcu unele treburi printre ciuveie, continuă fără să se uite la Bărzăun: Mult timp oamenii n-au ştiut

ce-i acela dor pentru că trăiau aidoma tuturor veiţuitoarelor. Mâncau când le era foame, se culcau când le era somn, sau le făceau pe toate celelalte atunci când bătea toaca nevoia. Şi se împerecheau unii cu alţii nu dintr-o poruncă a dorului ci a trupului. Apoi au început să se omoare unii pe alţii şi să ajungă slugile vremii... Aleargă ziua după noapte şi noaptea după zi, săptămână de săptămână, lună de lună şi an de an... Vai de capul lor oameni! Să mori chinuindu-te să nu faci nimic! Nici nu ştiu măcar să arunce cu visele spre ziua de mâine ca să aibă încaltea după ce alerga mai cu folos...

Tăcu iar o vreme şi se apucă de stors un caş. Între timp Bărzăunul schimbă caseta din aparat şi puse medicamentele şi ce mai adusese pe un lădoi. Bătrânul nu vru însă să primească nimic şi-l rugă să-şi ia totul îndărăt, deoarece el n-are nevoie de leacuri. Scurt timp după aceea se auzi o bufnitură puternică în uşa ce da spre poiană. Moş Ispravă începu sa mormăie nemulţumit că cerboaica vine la muls mai devreme ca de obicei, apoi îi deschise uşa întâmpinând-o cu asprime prietenească.

— Hai, intră, năzdrăvană ce eşti, că nu mai ai astâmpăr!

Cerboaica intră fără să acorde nici o atenţie musafirului din afara lumii ei. Numai iedul se opri câteva momente în uşă, se uită lung spre Bărzăun, apoi făcu stânga-mprejur în poiană. Cerboaica în schimb se îndreptă grăbită către covata în care avea pregătită gustarea ei de dimineaţă şi începu să mănânce cu mare lăcomie. Bărzăunul închise casetofonul fiind sigur că în timpul mulsului bătrânul nu va mai avea chef de vorbă. Vru să treacă în cealaltă încăpere, pentru a se uita pe-ndelete la manuscrise şi la celelalte valori de acolo, dar se opri deodată când zări fotografia Ilincăi pe laiţa pe care dormise bătrânul. O luă repede şi vru s-o pună în buzunar când îl auzi pe moş strigându-i cu destulă asprime în glas:

— Mai las-o acolo, flăcăule! N-o lua încă, până nu ţi-oi spune eu. Văd eu că vrei să mi-o furi iar...

— Ţi-o mai las, moş Ispravă, zise Bărzăunul cu năduf, lăsând fotografia la loc.

— Şi să-mi spui, de ţi-i voia, cum poate ieşi Ilinca din acel petec de hârtie în care ai închis-o tu... Dar să nu mă-nşeli cu nimic, dragul moşului, că nu va fi bine nici pentru tine. Vreau s-o mai văd o dată aşa cum era ea în vremea aceea şi pe urmă... n-o mai aştept.

— N-am pentru ce te-nşela, moş Isprava, răspunse Bărzăunul mai mult mecanic, fără să-şi fi putut da seama cum a putut bătrânul vedea ce face el, întrucât era cu spatele spre el şi nu l-ar fi putut zări nici măcar cu coada ochiului.

— Bine faci, flăcăule... Atunci, răspunde-mi la ce te-am întrebat.

— Dar nu-i nimic greu să-ţi răspund, moş Ispravă. Doar Ilinca pe care o ştiu eu, adică cea din fotografie...

— De unde?

— Din... acest petec de hârtie, cum spui mata, este o fată din satul Poiana, în care trăiesc şi eu.

— Păi vezi? Ce-ţi spuneam eu?... Înseamnă că a venit.

N-a venit de nicăieri, moşule, ci s-a născut în satul nostru cu aproape un an de zile înainte de a mă naşte eu.

— Nu-i bai, dragul meu... Bine că trăieşte și că n-a părăsit meleagurile astea cu alte gânduri. Şi-i tot aşa de frumoasă ca şi-n petecul de hârtie?

— E mult mai frumoasă, moş Ispravă! De-ai vedea-o... nu ştiu cum să te fac să pricepi, dar am credinţa că dacă există ceva cu totul și cu totul frumos pe lume, apoi acel ceva nu poate fi decât Ilinca.

— Frumos ai vorovit, puiule, de m-ai uns la inimă! Dar mie-mi spui tu cât îi de frumoasă Ilinca? N-o ştiu eu?... De când o aştept!

Glasul său devenise şoptit ca o rugă fierbinte. Întrucât caseta din aparat dădea semne de terminare, Bărzăunul prinse momentul potrivit pentru a o înlocui tocmai când moşul intrase într-un dialog nu prea prietenesc cu ciuta. Bătrânul însă îl observă şi de această dată şi-l întrebă:

— Ce tot ai cu cutia ceea de-o scarpini mereu? Nu cumva are purici?

— Ha, ha, ha, râse Bărzăunul amuzat de gluma moşului. N-o scarpin deloc, moşule, şi nici n-are cum să aibă purici, că-i din material plastic şi din metal.

— Din ce zici că-i?... Adică tot degeaba-mi spui. Mai bine răspunde-mi la altă-ntrebare. Zici că Ilinca trăieşte acum în sat la tine şi că poate fi văzută?

— Da, moş Ispravă. Numai că nu stă tot timpul în sat. Cam o dată la două zile merge la oraş să se prepare pentru facultate.

Moşul se uită la el fără să mai înţeleagă aproape nimic din cuvintele folosite. Aşa că Bărzăunul se simţi dator să-i dea unele lămuriri suplimentare.

— Dac-ai putea merge cu mine în sat, ai putea sta chiar de vorbă cu ea.

— I-auzi pozna! se miră bătrânul.

— Dacă vrei, mai spre toamnă putem coborî în sat împreună, s-o vezi şi mata. Numai bine până atunci se dau şi rezultatele la examene. Atunci te vei putea convinge cu ochii matale că-i Ilinca mea şi nu a altuia.

Bătrânul zâmbi trist şi se opri iar pentru câteva clipe din activitatea sa, apoi întoarse doi ochi umezi spre Bărzăun.

— Mai spre toamnă zici?... Săracul de mine! Au tu nu pricepi oare că eu nu mai pot ieşi nicăieri şi niciodată din acest cotlon ascuns de lume?

— De ce, moş Ispravă?

— Pentru că m-ar ucide vremea ta, puiule...

— Atunci, poate voi reuşi s-o chem pe Ilinca să vină până aici împreună cu alţi câţiva prieteni din sat.

— În van, flăcăule, şopti cu multă obidă moşul. De-acum totul e-n van pentru mine... Iar aici nu va mai putea intra nimeni, niciodată... Nea, slăbătură! strigă el apoi către ciuta care devenise tot mai arţăgoasă.

Bărzăunul rămase foarte surprins de cele auzite de la moş, dar nu mai ceru nici o explicaţie în plus. Preferă mai degrabă să asculte cât mai multe din cele spuse de el şi să înregistreze fiecare cuvânt. După scurtă vreme ciuta se smulse arţăgoasă din mâinile bătrânului şi ieşi afară. Bărzăunul abia aşteptase un asemenea moment, întrucât numai de astfel de activităţi nu-i ardea lui acum. Era decis chiar să renunţe şi la masă numai pentru a elucida cât mai repede cu putinţă taina în care plutea de atâta timp.

— Moş Ispravă, se rugă el, n-ai vrea să ieşim aoum în pădure să-mi spui ce începuseşi ieri?

— Nu acum, voinicule, se opuse moşul ridicând din umeri. Trebuie să vină şi Neagra la muls. Mă mir cum de n-a dat buzna până acum. Apoi trebuie să gătesc bucatele pentru prânz, că acuş începi să ţiui de foame ca şoriceii. Pe urmă om merge şi-n pădure dacă ţii neapărat, dar eu nu te sfătui...

— Vreau să mergem, orice s-ar întâmpla, moşule!

— Fie şi cum zici tu, dar mai aşteaptă puţin, să-mi mântui treburile... Şi-o să mergem şi la pădure, şi la iezer... că cine ştie de ne-om mai putea duce vreodată...

Şi moşul zâmbi trist, ca ochii deschişi mari spre nicăieri, ca în preajma unei presimţiri. Deodată, răsună o nouă bufnitură în

uşă. Era Neagra, venită să-şi ia tainul de dimineaţă şi să fie mulsă.

— Ai văzut? se înveseli puţin moşul. Nu se lasă deloc aşteptată. Mare noroc am mai avut de lighioanele astea!

Îi puse şi ei dinainte covata cu cele cuvenite şi începu s-o mulgă fără să mai acorde nici o atenţie Bărzăunului. Acesta nu mai încercă să spună nimic, de teamă să nu-l întărâte pe bătrân. Aşa că se hotărî să-l mai lase o vreme în apele sale. Încinse deci casetofonul şi ieşi în poiană. Se învârti puţin printre vietăţile din jurul lui, încercă să prindă un ied ca să se joace cu el, dar nu reuşi, apoi se aşeză pe o cioată, în apropierea pădurii. Nu îndrăznea să meargă mai departe fără bătrân, deşi grozav se mai simţea atras de iezer. Îndată după aceea îl cuprinse o toropeală dulce, un amestec de nostalgie şi vis, ca o romanţă dragă pe care o asculţi după o noapte de nesomn. Totul în jur părea încremenit. Mai ales în pădure nu se zărea nici măcar mişcarea unei frunze. Până şi vulturii negri păreau aninaţi de bolta cerului într-o ipostază curioasă. Își rătăci iar privirile printre trunchiurile copacilor şi făcu o comparaţie între pădurea la care se uita şi pădurea vrăjită pe care o purta în minte din basmele copilăriei. De altfel, întregul loc în care se afla i se părea dintr-o altă lume, străină, uitată, o lume de farmec şi vis de care nu se poete apropia oricine. Într-o astfel de stare fu surprins de un eveniment cu totul și cu totul neaşteptat. Cum stătea cu privirea aţintită spre copacii pădurii, zări deodată desprinzându-se dintr-un desiş care se întindea spre iezer făptura atât de cunoscută şi de iubită a Ilincăi. Da, da, nu se înşela... Era Ilinca! Îl zărise şi ea şi acum venea zâmbind spre el, păşind încet prin iarba catifelată şi dându-şi din când în când la o parte, cu obişnuita mişcare a mâinii, moţul de pe frunte. Bărzăunul rămase total încremenit. Iniţial dădu vina pe acea stare de toropeală pe care o trăia, dar îşi dădu seama că nu e vis. În faţa sa se afla Ilinca... dar care dintre ele? Ilinca lui, sau Ilinca despre care-i vorbise moşul? Dar dacă ar fi Ilinca lui, atunci cum de a ajuns acolo? Pe ce cale şi cine i-a dat drumul în poiană? Iar dacă e vorba de Ilinca lui moş Ispravă, atunci e foarte explicabil s-o vadă aici, dar asta înseamnă că cele două Ilinci nu sunt decât una şi aceeaşi persoană. Se ridică emoţionat şi curios la culme de pe cioata pe care stătea şi porni înaintea ei. Ilinca venea cu acelaşi zâmbet în întâmpinarea lui şi la un moment dat dădu impresia că întinde braţele spre el. În acelaşi timp începu să răsune din nou acea doină neasemuit de frumoasă şi de tristă din care reţinu mai ales

aceste două versuri: „Floarea dorului/Pe malul pustiului.../. Deodată însă, unul din vulturii aceia negri care planau în văzduh se desprinse de stol şi începu să coboare în rotocoale mari lăsându-se în mijlocul poienii. În aceeaşi clipă însă căpătă înfăţişare de războinic fioros, călărind un cal negru şi înzorzonat, şi porni în goană spre Ilinca. Avea o privire sălbatică, aidoma celor din vechile stampe în care sunt prezentaţi năvălitorii. În mâna dreaptă purta o lance lungă şi ameninţătoare, iar în stânga ţinea un scut care scânteia în soare. Bărzăunul îşi dădu seama că se întâmplă iar ceva cu totul neobişnuit cu el şi vru să rămână pe loc pentru a vedea cum se va desfăşura totul. Braţele întinse ale Ilincăi însă şi strigătul ei sfâşietor de chemare în ajutor îl hotărâră să alerge spre ea cât mai repede cu putinţă pentru a ajunge înaintea războinicului călăreţ. Nu reuşi să ajungă însă la Ilinca. Înaintea sa ajunse călăreţul şi întinse braţul s-o prindă şi s-o ridice în şea. În clipa aceea de tensiune maximă Bărzăunul dădu un strigăt cumplit îngemănând în el nu numai chemarea de ajutor spre a-şi salva dragostea, ci şi groaza că ar putea-o pierde. Se aruncă cu un efort supraomenesc între Ilinca şi călăreţ, încercând să apuce cu mâinile suliţa vrăjmaşă care se îndrepta spre inima lui. Ceva însă îi ţinea braţele strânse de trup şi nu mai putu să le mişte.

— Moş Ispravăăă! strigă el cât putu mai tare.

— Ce-i cu tine, flăcăule? auzi el chiar lângă ureche glasul prietenesc al bătrânului. Ce te-a putut speria aşa de tare?

Bărzăunul deschise ochii mari şi-şi dădu imediat seama că întâmplarea cu vulturul, cu Ilinca şi cu războinicul fioros nu fusese decât un coşmar cum nu mai trăise altul. Dar păruse atât de real şi el trăise totul cu o intensitate ieşită din normal. De aceea, imediat ce se trezi din acea stare de groază începu să plângă ca un copil şi-şi lipi strâns capul de pieptul bătrânului.

— Ce-ai păţit, puiule? îl întrebă iar moşul privindu-l cu milă.

— Cred c-am avut un coşmar, moş Ispravă... un coşmar cumplit!

— Ce zici c-ai avut?

— Un... cum să-ţi spun eu... un vis urât, cum nu se poate mai urât, moş Ispravă, începu el să se destăinuie de cum se mai linişti. Şi doar n-am adormit deloc în tot acest timp... Aveam numai aşa, o stare mai aparte, dar nu m-a prins somnul. Şi cu toate astea am visat aşa de urât, încât şi acum mi-i groază când mă gândesc.

— Dar ce-ai visat, dragul moşului? îl întrebă el cu o licărire stranie în pupile.

Bărzăunul îi povesti întreg coşmarul până în cele mai mici amănunte. Pe măsură ce povestea, faţa bătrânului căpăta o paloare ca de mort. Din când în când clătina capul cu uimire şi ofta.

— Şi de unde ştii c-a fost vis, flăcăule, şi nu adevărat? întrebă moşul după ce Bărzăunul termină de povestit visul... Au nu ştii tu că-n fiecare din noi este câte un vultur negru aidoma cu cei ce zboară pe sus şi nu rareori capătă înfăţişări aiurea pentru a ne aduce aminte că viaţa nu-i totdeauna o poiană de lumină?... Bănuiam eu că apele noastre se vor întâlni într-o bulboană vrăjmaşă, flăcăule, şi tare-mi pare rău... mai ales de tine-mi pare rău.

— Adică ce vrei să spui, moş Ispravă? întoarse nedumerit ochii Bărzăunul.

— Nimic bun, fătul meu... Ceva rău ne stă în cale... Iar visul tău glăsuieşte amarul ce va să fie.

— Ba te-nşeli, moş Ispravă! se opuse cu îndârjire Bărzăunul presimţirilor atât de sumbre ale moşului. N-a fost decât un vis şi nimic mai mult. Cred totuşi c-am adormit... Eu n-am crezut niciodată şi nici nu cred în vise!

— Crezi, nu crezi, ele îşi au rostul lor deasupra capetelor noastre... iar visul tău a picat acum peste alte plăsmuiri ale mele... Cine ştie ce ne-o mai fi dat să pătimim?!

În acel moment Bărzăunul îşi aduse aminte de casetofon şi de aparatul de fotografiat pe care le lăsase în încăperea bătrânului. Îşi ceru iertare de la bătrân şi se repezi să le aducă. Moşul îi pricepu parcă gândul văzând cu câtă grabă se întoarce şi-l întrebă:

— Nu vrei să ospătăm mai întâi?

— Nu, moşule... Acum nu-mi mai este foame de absolut nimic. Tot ce doresc mai mult, e să-ţi ascult povestea până la capăt. Ne-o rămâne vreme de ospătat după aceea.

Bătrânul tăcu iar câteva momente, ca şi cum i-ar fi fost greu să ia hotărârea pe care o dorea atât de mult Bărzăunul. Ochii săi nu mai căutau nicăieri ceva precis, ci rămăseseră aţintiţi în gol.

— Zici că vrei să-ţi povestesc viaţa mea din acel trecut aşa de depărtat?

— Şi de după aceea, spuse rugător Bărzăunul.

— După dragoste totu-i pustiu, puiule, zâmbi amar moşul. E ca şi cum ai vorbi de tulpină după ce rupi floarea mirositoare.

— Oricum o fi, aş dori să ascult totul, moş Ispravă, şi să-mi dai dezlegarea tuturor tainelor din această poiană ascunsă de lume.

— Numai de ţi-o fi dat să pricepi rosturile lor neguroase.

— O să mă străduiesc, moş Ispravă. Ce poate fi atât de greu de priceput? În viaţă totul se explică până la urmă.

— Ştiu eu? zâmbi puţin cam într-o parte bătrânul. Bine-ar fi să ai un asemenea noroc... Ţie, la vârsta fragedă pe oare o ai, îţi pare totul aidoma cu credinţa ta neclătită de vreme şi de necazuri. Dar, hai mai bine la umbra fagilor să stăm, că aici e prea mult soare. Iar de când am văzut-o iar pe fata care mi-a fost draga mă muşcă tot mai aprins năduhul de suflet şi mă cheamă către întuneric...

Intrară împreună în adâncul pădurii şi paşii îi purtară aproape fără să-şi dea seama până la marginea iezerului. Acolo se aşezară amândoi alături pe un covor moale de iarbă. Bărzăunul începu să simtă, ca şi data precedentă când fusese singur la iezer, acea stare inexplicabilă de tristeţe copleşitoare. Ochii săi aproape că nu se mai ridicară de pe oglinda apei încremenite.

— Cine n-a cunoscut tihna pădurii, continuă moşul, şi n-a ascultat cimpoiul vrăjit al păsărilor gândindu-se la draga lui, degeaba a mai trăit... Vezi tu, dragul moşului, mă tot bate gândul cum să încep şi ce anume să-ţi spun mai întâi din povestea mea. Şi cine ştie dacă-i bine să mai cunoască cineva asemenea fapte! Mai bine aş lăsa să mă îngroape pădurea cu ele odată...

— Ba nu, moş Ispravă, deveni şi mai rugător Bărzăunul. Te rog, spune-mi şi mie tot ce ai pe suflet, toată povestea domniei tale şi mai cu seamă cum ai reuşit să trăieşti atât de mult oprind vremea în loc.

— Ehe, dragul moşului, câte nu face dorul şi credinţa neştirbită în dragoste!... De-oi mai apuca, ti-oi spune tot ce vrei... dar tare mă tem să nu răbufnească din mine cumplita văpaie care a zăcut mocnită până acum în străfunduri! Şi de s-o petrece precum spun, nu cred să mai poţi auzi multe voroave de la mine... Ş-apoi mi-i milă de tine, puiule. Mă tem să nu te doară şi pe tine dorul mai abraş după ce-mi vei asculta spusele...

— Să mă doară dorul? întrebă Bărzăunul, uimit de vorbele moşului.

— Aşa precum ai auzit, flăcăule... Au nu ştii tu că toate poveştile, fie ele frumoase ca această poiană, ori triste şi fioroase ca negurile cele haine din hăuri, se nasc din dorurile

noastre neîmplinite?... Nu te uita aşa de neîmpăcat la mine şi nu zice că nu pricepi! Târziu, poate prea târziu, cum ţi-am mai spus, vei avea şi tu cerul tău, cu soarele tău pe el... pădurea ta şi numai a ta... cerbi, bouri, vulturi negri, vijelii şi alte năprazne... toţi şi toate izvorâte din împlinirile şi neîmplinirile tale... Şi numai atunci vei pricepe de ce m-ai întâlnit pe mine în această poiană a singurătăţii şi aşteptărilor vane...

Bătrânul făcu o pauză mai lungă trăgându-şi cu greu respiraţia. La un moment dat duse mâna la inimă şi clătină din cap frământat parcă de o durere ascunsă. Pe măsură ce vorbea părea tot mai ostenit şi mai îmbătrânit. Apoi începu iar să vorbească, în timp ce o pală de vânt porni să geamă uşor, ca o chemare plânsă, printre uriaşele trunchiuri de copaci. Apele lacului căpătară deodată un luciu neobişnuit, iar în adânourile lor nefrământate încă de valuri, pe măsură ce povestea bătrânului începea să prindă contur, puteau fi văzute mai frumos decât pe cel mai mare ecran, toate amănuntele istorisite de moş Ispravă.

— După ce am coborât pe meleagurile astea cu tătuca Dragoş, continuă bătrânul cu voce tot mai precipitată, şi ne-am înfrăţit cu cei de pe-aici, care voroveau ca şi noi, ne-am împânzit care încotro spre a ne căta pânea cea de toate zilele. Eu cu ai mei, adică cu mama, tata şi doi fraţi mai mari, ne-am aşezat în preajma cetăţii la marginea unei păduri. Pământ era destul, vite, vânat, peşte cât vroiai în iezere, roade şi de toate celea mai mult decât aveam noi trebuinţă. Cei mari, stăpânii noştri vreau să zic, şi cei cu care venisem de sus şi cei de aici, se mai luau la harţă din când în când ba pentru moşii mai mari, ba pentru alte pricini numai de ei ştiute, dar până la urmă se împăcau iară şi-şi dădeau mâna la câte-o ulcică de vin... Că vinul curgea peste tot, ca şi mierea albinelor, aidoma apelor râurilor... Eh, aşa-i între oameni. Şi când au de toate şi când n-au mai nimic, tot găsesc sămânţă de gâlceavă. Şi niciodată nu se satură cu cât au. Ei, dragul meu, cum îţi spuneam, totul ar fi fost bine şi frumos peste poate dacă fel de fel de neamuri haine n-ar fi năvălit peste noi cu gânduri prădalnice şi ucigaşe, la fel cum năvălit-au şi în Maramurăşul nostru, tulburându-ne tihna, arzându-ne casele şi prădându-ne roadele sudorii noastre... Ba, pe cei tineri şi în putere, dacă erau prinşi de vii, îi duceau robi în pustiurile lor. Mai cu samă tătarii ne tăiau olaturile într-o vreme şi ne măcinau în lupte cumplite... Eu eram copilandru pe-atunci, mai mic mult decât tine, când am descălecat pe aceste locuri... În timpul unei navale mi-a murit mama, pălită de-o lance vrăjmaşă în vreme

ce-şi ferea văcuţa din calea jăcuitorilor, iară tata a fost cărat în robie alături de alţii... Am rămas singur o vreme. M-am ascuns în pădure până la trecerea durdurei, apoi m-am aciuat pe la megieşii rămaşi. Nu mult după aceea am fost luat în rândul străjerilor de la Cetatea de pe dealul Măgura.

— Cetatea de pe Măgura? întrebă Bărzăunul înfiorându-se. Dar cetatea respectivă este astăzi numai un petec de ruine.

— Da, aprobă bătrânul cu ochii aţintiţi în apele lacului, în care se putea urmări în imagini de o claritate uimitoare toată povestea moşului. Ş-avea pârcălabul cetăţii o fată cum nu se mai afla alta pe lume... O chema Ilinca şi toţi boierii de frunte ai ţării când veneau pe la cetate şedeau cu ochii pe ea şi i se închinau aidoma ca lui Dumnezeu. Era fata din petecul de hârtie pe care mi l-ai arătat tu... Şi tot aşa de frumoasă o mai am eu zugrăvită în altă parte. Şi-mi era şi mie dragă mai vârtos ca lumina ochilor... şi ea ştia că mi-i dragă şi, oricât de sus era faţă de mine, când mă vedea în cale îmi râdea cu toată făptura şi-mi făcea semne cu mâna ca unui prieten bun... Ei, ei, puiule, când mi-aduc aminte de ea şi de vremurile acelea, începe să bată vântul şi să plângă pădurea...

Bărzăunul nu făcu nici o legătură iniţial între spusele moşului şi anumite fenomene ale naturii înconjurătoare, dar îndată apoi îşi dădu seama că între toate există o legătură directă. Vântul se înteţea văzând cu ochii, iar pădurea vuia și gemea asemenea unei fiinţe chinuite.

— Uite-o pe Ilinca, flăcăule! repezi deodată mâna bătrânul spre apele lacului slobozind un strigăt răguşit. Se vede bine acolo, în poarta cetății, alături de pârcălab!

Bărzăunul nu mai avu nevoie de nici o explicaţie, întrucât o identifică pe Ilinca îndată ce o zări. Abia atunci îşi dădu seama că imaginea de pe pergamentul din încăperea bătrânului îi reprezenta pe Ilinca şi pe tatăl ei. Asemănarea între Ilinca din apele lacului şi Ilinca pe care o ştia Bărzăunul era perfectă.

— Odată, prinse iar glas bătrânul, au năvălit iar tătarii şi ne-au potopit cetatea. Au pierit mulţi dintre noi, printre care şi pârcălabul, părintele Ilincăi, dar şi mai mulţi au fost prinşi pentru a fi duşi în robie... Eu mă băteam atunci în altă parte cu un pâlc de tătari ce dăduse iama în hergheliile voievodului. Când am aflat că şi Ilinca a fost prinsă şi dusă spre pustiu ca roabă, am simţit că se deschide pământul sub mine şi că mă prăvălesc în negurile morţii... Am hotârât, împreună cu alţi oşteni şi neamuri de-ale celor duşi ca robi, să ne luăm pe urmele tătarilor şi ori să

murim, ori să-i aducem pe cei robiţi îndărăpt la vetrele lor. Şi ne-a ajutat cel de sus să ne împlinim voia. I-am ajuns pe tâlhari la un vad al Nistrului şi le-am plătit cum se cuvenea durerea care ne-o aduseseră... Iar pe Ilinca am smuls-o eu din braţele unor lifte care-o duceau legată cu funii alături de alte copile... Eh, ce mari minuni ne poate da uneori viaţa, dragul moşului!... Mă pricepi tu oare aşa cum trebuie? După ce am dezlegat-o din funii, Ilinca s-a repezit la mine şi m-a strâns în braţe plângând de bucurie. Atunci am simţit că pentru o astfel de trăire în viaţă poţi muri apoi de o mie de ori fără să-ţi mai pară rău...

Deşi vântul bătea din ce în ce mai tare şi tot văzduhul se întunecase, apele lacului rămăseseră tot încremenite, iar în adâncurile lor de lumini şi umbre lumea de care povestea bătrânul îşi trăia viaţa ei aparte. Din toată acea lume însă se desprindea ca o rază de soare fata pârcălabului, care nu era alta decât Ilinca, marea dragoste a Bărzăunului. Nu, nu era vorba de o asemănare întâmplătoare, iar bătrânul părea să aibă perfectă dreptate în spusele sale. Ilinca din vremea sa de demult se redeşteptase acum în Ilinca din satul Poiana, menită să-i aducă Bărzăunului atâta fericire şi tristeţe totodată. Îi erau doar atât de cunoscute gesturile sale, vorba şi îmbrăcămintea sa... Iar când la un moment dat începu să cânte acea minunată doină de dor şi dragoste pe care Bărzăunul o mai auzise interpretată de ea şi cu alte ocazii, inclusiv alături de bătrân în decorul pădurii de lângă iezer, nu mai avu nici o îndoială. Dar nu-l întrerupse pe bătrân din povestea lui, să-i spună că în viaţa amândorura intervenise, dincolo de spaţiu şi timp, una si aceeaşi Ilinca...

— Mai marele tătarilor, continuă cu un fel de şuierat în voce bătrânul, aflând de fapta noastră de la iscoadele sale, s-a luat îndată după noi cu oştenii pe care-i mai avea întregi. Noi însă ne-am risipit prin păduri şi-am scăpat cu toţii. Iar Ilinca, fata pârcălabului, nu s-a mai întors în cetate... n-a vrut ea să se mai întoarcă şi mi-a zis că merge cu mine unde cred eu de cuviinţă. Şi, uite-aşa, am venit amândoi în aceste hrube şi-n această poiană nemaiştiută de nimeni, decât de mine. De hrubele astea pe care le ştii, aflat-am încă de când descălecasem aici cu tătuca Dragoş... Aici veneam şi ascundeam unele lucruri mai de preţ înainte de a pleca la vreo bătălie. Multe dintre ele au rămas aici însă, întrucât alţi oameni şi alte vremi şi-au învârtit morişca peste noi. Şi nimeni n-a mai încercat apoi să mai calce asemenea tihărăi primejdioase, aşa cum ai făcut tu. Şi am stat

aici cu Ilinca nu prea multă vreme, încălzindu-ne la focul dragostei noastre sfinte...

— Dar unde-a plecat Ilinca după aceea, moş Ispravă? întrebă Bărzăunul cu nerăbdare accentuată.

Moşul făcu ochii mari şi tăcu o vreme, de parcă ar fi vrut să-şi amintească de ceva, apoi începu să vorbească cu icnete scurte şi dureroase.

— Nu ţi-am spus?... S-a rătăcit, pesemne în vreme,... ori în sufletul meu cu adâncuri de prăpastie,... ori în pădure,... ori în apele iezerului, că tare-i mai plăcea să se arunce în răcoarea apelor şi să se zbenguie cu luminile undelor... Numai cântecul şi ochii ei au rămas pe mai departe în aceste locuri botezate cu frumuseţea ei. Şi aici vin eu deseori să-mi ascult sufletul plângând... Uite-o pe Ilinca, flăcăule, se scaldă iar ca-n vremurile de demult... Cunoşti tu o minune mai mare ca asta?

Bărzăunul privea încremenit de admiraţie. Ilinca se scălda în toată goliciunea ei feciorelnică în apele lacului şi toate frumuseţile lumii se strângeau în ochii şi-n mişcările ei. Bătrânul se oprise din vorbă. Avea ochii umezi şi glasul aproape stins. Încercă să mai spună ceva, dar chiar în acea clipă o ramură groasă de copac, smulsă de furia vântului, se prăbuşi cu zgomot chiar în faţa sa, de parcă ar fi vrut să-i poruncească să tacă. Vântul vuia acum mai îndrăcit ca niciodată. Se născuse într-un timp mult prea repede o furtună cu fulgere şi trăsnete cumplite, cum nu-i mai fusese dat Bărzăunului să mai vadă alta în viaţa sa. Copacii se răsturnau pe rând în jurul lor cu vuiete haotice, stânci uriaşe se prăbuşeau din vârfuri de creste stârnind în calea lor avalanşe înfiorătoare. Dar mai ales vântul urla şi gemea mai fioros decât o întreagă turmă de sălbăticiuni sortite morţii. Apele lacului s-au tulburat deodată şi au pornit să rostogolească valuri uriaşe către ei, iar stropii viforniţei păreau săgeţi otrăvite. Bărzăunul dădu un ţipăt de groază când zări, nu departe de locul unde se aflau, mai mulţi urşi, lupi şi alte fiare întunecate pândindu-i cu colţii rânjiţi şi pregătiţi parcă de atac. I-i arătă bătrânului pentru a-şi mai alunga teama, dar, spre deosebire de altădată, când părea mult mai stăpân pe sine şi curajos, acum îşi pierdu calmul şi începu să facă semne disperate spre apele lacului. Acestea însă deveniră şi mai vijelioase. Bătrânul îl prinse pe după umeri pe Bărzăun şi-l îndemnă să plece cât mai repede din acel loc, întrucât nimic nu mai putea fi stăvilit din sălbatica dezlănţuire. Trecând prin poiană avură ocazia să mai vadă şi alte grozăvii, dar nu reuşiră să mai salveze nimic din tot dezastrul

care se abătuse. După sforţări extraordinare reuşiră să ajungă iar în încăperea lui moş Ispravă însoţiţi tot timpul de vuiete, ţipete stranii, trăsnete şi alte zgomote îngrozitoare. Bărzăunului i se făcu frică să mai rămână în acel loc străin de lumea sa. Măcar pentru o zi sau două trebuia să se retragă de acolo. Tot muntele urla şi se cutremura de parcă un uriaş l-ar fi scos din rădăcini şi ar fi vrut să-l arunce în hău.

De cum ajunse în încăperea bătrânului închiseră uşa cât putură mai repede şi mai bine, apoi Bărzăunul îşi pregăti repede rucsacul, înşfăcă aparatul de fotografiat, casetofonul şi fotografia Ilincăi de pe laiţa unde rămăsese şi, timorat mai tare ca niciodată, abia mai avu timp să-si ia rămas bun de la bătrân şi o zbughi pe uşă. Precis se va întoarce cât mai repede cu putinţă, dar acum nu mai putea rămâne cu nici un preţ. Bătrânul se mulţumi doar să-l privească, cu un zâmbet pe care n-avea să-l mai uite vreodată, apoi se întinse tăcut şi fără vlagă pe o laiţă. Chiar în clipa când Bărzăunul închise uşa metalică de la grota care-l adăpostea pe moş, răsună un trăsnet mai fioros decât toate celelalte urmat de un fel de uruit prelung, de parcă s-ar fi prăbuşit întregul univers. Tot muntele se cutremura şi aveai impresia că în curând nu se va mai alege nici praful din el. Urcă în fugă scările din grote, cu gândul să ajungă cât mai repede în vârful Pietrei Domniţei, pentru a putea coborî apoi panta abruptă înainte de a se prăbuşi muntele. Se petrecea, desigur, un cutremur cumplit şi o furtună cum nu se mai văzuse vreodată.

Cum ieşi însă din grote şi se trezi iar afară, în vârful stâncii, se opri nedumerit. Nu numai că vântul se oprise definitiv, dar şi soarele strălucea pe un cer senin şi liniştit pe care nu se zărea nici măcar un nor cât puteai cuprinde cu ochii. Atunci, de unde apăruseră atât de repede norii în văzduhul din poiană şi cum de s-a putut sfârşi fără urmări catastrofale o furtună atât de năpraznică? Clătină din cap cu aceeaşi uimire care-l caracteriza în ultimul timp şi începu să coboare grăbit, dornic să ajungă cât mai repede acasă. Mai era încă destulă vreme până seara. Ba, când se uită cu atenţie la ceas, văzu că nu e decât 9 şi un sfert. Dacă ar fi fost să se ia după ceasul său, înseamnă că la bătrân nu şezuse decât maximum două ore. Dar cine putea şti cât timp o fi trecut după mersul vremii în lumea de umbre şi mistere a bătrânului? Se linişti încet-încet, iar la poalele stâncii făcu un scurt popas pentru a bea puţină apă şi a-şi răcori faţa.

— Cum de s-o fi domolit oare furtuna atât de repede? se întrebă el. Parcă nici n-ar fi fost.

Şi doar toate hainele de pe el erau ude de ploaie şi părul la fel de ud. Se uită spre pădure şi nu văzu nici un copac prăbuşit, nici măcar o ramură ruptă, iar vântul nu se simţea.

Porni tăcut spre sat gândindu-se tot mai intens la povestea încă neterminată a bătrânului. Oricum, tot se alesese cu ceva. Clişee, casete cu înregistrări şi toate celelalte trăiri. Înseamnă că peste încă două-trei vizite de acest fel va reuşi să descifreze toate tainele.

Când ajunse lângă salcia scorburoasă îl cuprinse o mare tristeţe. Şarpele zăcea mort, fără să poarte nici o urmă de lovitură. Murise încolăcit, cu capul puţin ridicat, încremenit parcă în aşteptarea Bărzăunului. Săpă cu un vreasc mai gros o groapă în lutul mocirlos şi-l îngropa pentru a nu-l răpi vreun vultur. Nerăbdător să asculte cât mai repede înregistrările şi să le facă ştiute şi altora prin intermediul profesorului Liviu Ursu, în vederea organizării unei expediţii complexe de salvare atât a bătrânului cât şi a valorilor din grotele în care-şi ducea existenţa (mai cu seamă manuscrisele acelea vechi şi cu date istorice atât de preţioase îl interesau cel mai mult), începu să meargă tot mai repede.

O altă surpriză îl aştepta acasă. Îşi găsi părinţii odihnindu-se la soare pe băncuţa de lângă poartă. Stând puţin de vorbă cu ei îşi dădu seama că abia se sculaseră după ce se întorseseră de la nunta Mariei lui Manole la care fuseseră toată noaptea. Era deci tot duminică şi timpul nu mai trecuse aşa de repede ca altădată. Iar părinţii nici nu citiseră biletul lăsat de el pe masă. Întrebat cum a petrecut la colegul la care spusese că se duce, Bărzăunul răspunse că bine, dar că e puţin obosit şi ar vrea să se culce. Părinţii îl lăsară în apele lui şi rămaseră liniştiţi pe băncuţă.

Când intră în cameră şi începu cu o nerăbdare febrilă să-şi scoată lucrurile din rucsac, îşi dădu deodată seama că nu mai are punga de material plastic în care pusese casetele şi filmele. Căută mai cu atenţie peste tot, încercă să-şi reamintească în amănunt tot drumul de la grote până acasă, dar rezultatul rămase acelaşi: casetele şî filmele nu erau de găsit. Le pierduse în timpul coborâşului, ori pe traseul până acasă? Cine ştie?... Dar dacă le uitase în încăperea moşului? Se prea poate. Groaza care pusese stăpânire pe el în acele momente putuse foarte bine să-l facă să uite acest amănunt atât de important, totuşi, pentru el. Era doar proba lui esenţială în faţa lumii, era munca lui de atâtea zile, era, într-un fel, liniştea lui viitoare în casete şi filme. O lovitură mai cumplită nici că putea primi după toate cele

petrecute. Fără să mai stea pe gânduri nici o secundă, le spuse părinţilor săi că şi-a uitat mapa cu acte şi nişte manuscrise la un prieten şi că se duce să şi le recupereze, dar că vine negreşit în cel mai scurt timp, apoi porni din nou în goană spre Piatra Domniţei.

Pe tot parcursul s-a străduit cât mai mult cu putinţă să meargă prin locurile pe care venise spre casă. Dar parcă putea şti exact? Doar nu era potecă prin mlaştină. Totuşi, avea reperele lui după care se conducea de fiecare dată şi se ţinu şi acum cât mai strict de ele. Se gândea că poate punga i-a căzut pe drum pe undeva. Se opri mai mult lângă salcia scorburoasă şi se uită cu înfrigurare peste tot. Nu găsi însă nimic. Nici la lacul de lângă Piatra Domniţei nu găsi nimic. Ce să facă? Îi rămânea o singură speranţă: încăperea lui moş Ispravă. După câte-şi amintea el însă luase totul de-acolo când plecase. Dar cine mai putea şti exact cum s-au petrecut lucrurile în tensiunea de atunci? Aşadar, urcă din nou peretele abrupt şi pătrunse în grote transpirat tot, furios şi cu o mare nelinişte în suflet. Ajuns la locul ştiut începu să ciocănească iar, ca altădată. Nenorocire însă! În locul ecourilor prelungi şi bizare care-l întâmpinau întotdeauna când ciocănea în perete, nu se mai auzi decât zgomotul sec al loviturilor în piatră. Lovi de mai multe ori în tot peretele, lovi şi-n ceilalţi pereţi, îl strigă cât putu mai tare şi de nenumărate ori pe moş Ispravă, dar totul fu zadarnic. Nimeni nu-i mai deschise şi totul rămase mut şi trist şi sălbatic. Ieşi din nou în vârful stâncii şi încercă să coboare către cele două ferestre de întuneric zărite de la poalele pietrei, dar nu reuşi. Stânca era prea abruptă prin acel loc, iar el nu-şi mai luase funia la plecare. Toate încercările, deci, rămaseră fără nici un rezultat. Înseamnă oare că locuinţa bătrânului fusese dărâmată de cutremur? Nu se mai gândi la un asemenea posibil dezastru şi o porni trist şi descurajat spre casă. Intră pe uşă seara, târziu, mai ostenit ca niciodată. Maică-sa, deşi se culcase, se sculă de cum îl auzi intrând, îl chemă la bucătărie să-i dea de mâncare şi n-o rabdă inima să nu-l ia din nou la rost că umblă tot timpul fleaura, că nu stă şi el la casa lui ca tot omul şi că nu vede cum va putea răzbate în viaţă dacă-i aşa de zăpăcit. Bărzăunul n-o prea lua în seamă şi începu să mănânce cu destulă lăcomie, întrucât nu mai pusese nimic în gură din zorii zilei. Nedumerirea mai accentuată ca niciodată până atunci şi mai ales gândul la soarta lui moş Ispravă după toate cele petrecute îl măcinau tot timpul. Ce mai putea crede? Dacă pereţii de piatră ai grotelor s-au prăbuşit acoperindu-l pe

bătrân, atunci nu mai exista nici un mijloc de salvare. Dar era obligat să încerce tot ce putea fi omenesc posibil. De aceea va trebui să pornească încă de a doua zi împreună cu mai mulţi oameni din sat pentru a sparge peretele grotei şi de nu va mai fi posibilă salvarea moşului, măcar să salveze manuscrisele şi celelalte valori atât de importante.

— Dacă ştiam că ai să-mi faci atâtea necazuri, continuă maică-sa cu mai mult năduf, văzând că Bărzăunul e cu totul absent, mai bine rămâneai aici în sat, să ajungi şi tu om ca toţi oamenii!

— Mamă, ştii ceva? o întrerupse Bărzăunul sătul de atâta cicăleală. Mal bine du-te şi te culcă. De mâncat oi mânca eu şi singur, că nu-s copil de ţâţă. Aş vrea să ştii însă că am făcut o descoperire extraordinară, despre care o să meargă vestea mai ceva ca data trecută. Mâine dimineaţă mă şi duc la Consiliul popular, să formeze o echipă de oameni care să meargă la Piatra Domniţei și mă duc şi până-n oraş să-i anunţ pe cei de la Oficiul Patrimoniului Cultural. Mai lasă-mă încă două-trei zile în apele mele şi pe urmă îţi promit că nu mai ies din cuvântul matale. Acum vreau să trag o fugă până la Ilinca, să-i spun şi ei despre ce-i vorba, că mâine poate pleacă iar la oraş. Sper să nu se fi culcat aşa repede.

Şi se sculă de la masă cu gândul să plece spre Ilinca. Maică-sa însă îi făcu semn să rămână locului şi-i spuse destul de îndurerată:

— Da ce-o mai interesează pe ea acum de descoperirea ta, când a păţit ce-a păţit?

— Da ce-a păţit?? deschise Bărzăunul ochii mari.

— Păi n-ai auzit? Tot satul vorbeşte.

— Nu ştiu nimic. Spune odată! se răsti Bărzăunul.

— Vai de capul ei... A lăsat-o grea artistul acela de la teatru care-o prepara pentru examen şi acum nu se mai poate face nimic. E trecută de luna a treia. Ai ei îs înnebuniţi de supărare. Mai ales mă-sa, care nu se mai opreşte din bocit. Artistul le-a spus c-o ia de nevastă. Îi convine haimanalei, la aproape 50 de ani să ia o fetişcană de 18. Dar cine poate admite o asemenea amăgire de moment? Spune şi tu. El a mai avut două sau trei neveste, de la care are doi copii, pentru care plăteşte pensie alimentară. Unul dintre copii, din câte-am auzit, îi mai mare ca Ilinca. A şi terminat facultatea.

Mama Bărzăunului continuă să mai spună şi alte lucruri, dar acesta nu mai era atent la nimic. Rămăsese cu ochii aţintiţi

undeva în întunericul de-afară, întrucât uşa era deschisă şi avu deodată impresia că nu moş Ispravă fusese cel acoperit cu pietre, ci el... Se strădui cu greu să se stăpânească de a mai spune ceva, apoi se ridică şi porni ca un lunatic spre camera sa.

— Dar unde te duci? îi strigă maică-sa din uşă. Nu termini de mâncat?

Bărzăunul nu-i răspunse. Ce-ar fi putut spune? Intră în camera lui, deschise iar fereastra mare, nu aprinse lumina şi se aruncă aşa cum era îmbrăcat pe pat. Apoi începu să plângă cu hohote mocnite, cum nu mai plânsese niciodată până atunci. Toate comorile lumii, adunate la un loc, nu mai aveau nici o valoare pentru el.

Cuprins

Capitolul I Câteva lămuriri absolut necesare. Ecouri ale marii descoperiri de la Piatra Domniţei. Ceva despre focul lăuntric al Bărzăunului. Bărzăunul şi pădurea. Ilinca, Ilinca!.....4

Capitolul II Plecarea în noua expediţie. Întâmplarea cu ursoaica şi cei doi pui. Nedreapta învinuire a Bărzăunului. Un cântec din inimă închinat pădurii.....15

Capitolul III Din nou la Piatra Domniţei. Cercetarea grotelor. Cu gândul mereu la Ilinca. Marea surpriză. Mumia vie. Vis sau realitate? Poiana vrăjită.....26

Capitolul IV Surprize la fiecare pas. Din ce lume s-a întors Bărzăunul? Întâlnirea unei expediţii curioase. Uneori e necesară şi minciuna. Ce taine ascunzi, Moş Ispravă?.....44

Capitolul V Zbucium şi incertitudine. În căutarea unei explicaţii. Altercaţia cu Virgil. Of, dragoste, dragoste! Un alt descoperitor al valorilor de la Piatra Domniţei. Stresul unui mare director.....53

Capitolul VI Profesorul Liviu Ursu. Iarăşi în cumpănă. Neîncrederea profesorului. Ce vise creează marea dragoste. În sfârşit un sfat şi un sprijin din partea unui om trecut prin chinul dragostei.....68

Capitolul VII Plecarea într-o nouă vizită la Piatra Domniţei. Întâlnirea cu omul singuratic. Ochii lupoaicei. Toate poveştile îşi au... povestea lor.....81

Capitolul VIII Din nou în grotele de la Piatra Domniţei. Uluitoarea descoperire a altor valori inestimabile. Taina lui Moş Ispravă devine şi mai profundă. Prânzul de pomină. Extraordinara coincidenţă.....95

Capitolul IX Visul de dragoste şi jocul cu sfecla. Zbuciumul continuă. Testamentul lui Octavian Aldea. Noi ipoteze.....115

Capitolul X Din nou alături de Moş Ispravă. Ilinca, Vulturul şi Războinicul cel Fioros. Povestea Bătrânului. Iezerul începe să-și dezvăluie tainele. Cumplita furtună din Poiană. Epilog neaşteptat 130

JUNIMEA
IAȘI - ROMÂNIA

Lei 19

ISBN 973-37-0102-5